

BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ
A UNIVERSITĂȚII DE STAT „ALECU RUSSO” DIN BĂLȚI

**Conferința științifico-practică
„TRADIȚIE ȘI NOI PARADIGME
DE CERCETARE
ÎN BIBLIOTECONOMIE”**

**Ediția a III-a
18 aprilie 2024**

BĂLȚI, 2024

BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ
A UNIVERSITĂȚII DE STAT „ALECU RUSSO” DIN BĂLȚI

**Conferința științifico-practică
„TRADIȚIE ȘI NOI PARADIGME
DE CERCETARE
ÎN BIBLIOTECONOMIE”**

**Ediția a III-a
18 aprilie, 2024**

BĂLȚI, 2024

CZU 02(082)

T 80

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții din Republica Moldova

„Tradiție și noi paradigme de cercetare în biblioteconomie”, conferință științifico-practică (3 ; 2024 ; Chișinău). Conferința științifico-practică „Tradiție și noi paradigme de cercetare în biblioteconomie”, Ediția a 3-a, 18 aprilie 2024 / coordonator: Lina Mihaluța ; colegiul de redacție: Elena Scurtu, Lina Mihaluța ; rezumate în limba engleză: Valentina Topalo. – Bălți : [S. n.], 2024 ([CEU US]). – 115 p. : fig., tab.

Antetit: Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți. – Cuprins paral.: lb. rom., engl. – Referințe bibliogr. la sfârșitul art. – [10] ex.

ISBN 978-9975-50-328-0.

Coordonator: Lina MIHALUȚA

Colegiul de redacție: Elena SCURTU
Lina MIHALUȚA

Rezumate în limba engleză: Valentina TOPALO

Coperta/tehnoredactare/machetare: Silvia CIOBANU

© Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, 2024

str. Pușkin, 38, Bălți, MD 3121, Republica Moldova

tel.: (0231) 52445

e-mail: libruniv@usb.md

web: <http://libruniv.usb.md>

blog: <http://bsubalti.wordpress.com>

ISBN 978-9975-50-328-0

SUMAR

Secțiunea:

BIBLIOTECILE VIITORULUI: POSIBILITĂȚI INFINITE

Section:

THE LIBRARIES OF THE FUTURE: INFINITE POSSIBILITIES

Lina MIHALUȚA

Managementul de bibliotecă: stiluri eficiente de gestionare /
Effective library management styles 5

Natalia CHERADI

Consolidarea infrastructurii de informare în Republica Moldova:
rolul Accesului Deschis / *Strengthening information infrastructure*
in the Republic of Moldova: implementing UNESCO recommendations
on Open Science in university libraries 11

Ecaterina COȘLEȚ

Reliefarea rezultatelor științifice prin instrumente bibliometrice /
The highlighting of scientific results through bibliometric tools 20

Mihaela STAVER

Potențialul Realității Augmentate în bibliotecile universitare /
The potential of Augmented Reality in University Libraries 31

Alina Elena FILIMON

Resurse BCU, tehnologie Arcanum / *BCU Iași resources, Arcanum*
technology 40

Angela MALANIUC

Provocările și Oportunitățile Paradigmei Digitale în Biblioteca
Universitară / *The challenges and opportunities of the Digital*
Paradigm in the University Library 43

Elena ȚURCAN

Rezultatele scientometrice ale cercetătorilor BȘ a USARB /
Scientometrical presentations results of researchers from Scientific
Library of USARB 50

Olga DASCAL, Angela HĂBĂȘESCU

Identitatea online a utilizatorilor și siguranța pe Internet. Studiu
de caz. Biblioteca Științifică USARB / *Online identity of users and*
security on the internet. Case study: USARB Scientific Library 58

Victoria VASILICA
Concepte și abordări practice ale accesului la informație pentru persoane dezavantajate și asistenților personali în bibliotecile publice / Concepts and practical approaches to information access for disadvantaged people and personal assistants in public libraries 70

Valentina VACARCIUC, Margarita IULIC
Managementul personal al timpului - element prioritar în activitatea eficientă a bibliotecarului: studiu de caz în BȘ a USARB / Personal time management – a priority element in the efficient activity of librarian: case study in USARB Scientific Library 74

Secțiunea:
PATRIMONIUL DOCUMENTAR AL BIBLIOTECII
ÎN ERA DIGITALĂ

Section:
THE DOCUMENTARY HERITAGE OF THE LIBRARY
IN THE DIGITAL ERA

Veronica COSOVAN
Contribuția bibliotecilor la dezvoltarea turismului cultural / The contribution of libraries to the development of cultural tourism ... 83

Anna NAGHERNEAC, Elena SCURTU
Bibliografia și cultura puncte de interferență / Bibliography and culture: points of interference 88

Svetlana CECAN, Elena CRISTIAN
Depozitul principal al Bibliotecii Științifice a USARB – comunicarea și păstrarea resurselor informaționale / Communication and preservation of information resources in USARB Scientific Library main depository 99

Natalia LUCHIANCIUC
Promovarea colecției de carte a Bibliotecii Științifice în cadrul activităților științifice și educaționale USARB / Promotion of book collection within the scientific and educational activities 106

Secțiunea:
BIBLIOTECILE VIITORULUI: POSIBILITĂȚI INFINITE

Section:
THE LIBRARIES OF THE FUTURE: INFINITE POSSIBILITIES

CZU 005:02

**MANAGEMENTUL DE BIBLIOTECĂ:
STILURI EFICIENTE DE GESTIONARE**

EFFECTIVE LIBRARY MANAGEMENT STYLES

Lina MIHALUȚA¹ [ORCID: 0000-0001-5833-3690]

Abstract: *The scientific paper is centered on the current problems of library management. Elements of management, successes and failures are highlighted. The emphasis is placed on the importance of innovative and organizational management in the performing activity of a contemporary library.*

Keywords: *library management, innovative management, organizational management, personnel strategies, continuous professional training, information technologies, organizational structure, organizational culture, planning*

Managementul de bibliotecă este un proces profesional de activitate asociat cu stabilirea obiectivelor și dezvoltare a modalităților eficiente de atingere a acestora în condițiile de continuă schimbare a mediului de activitate a unei instituții a informației. Managementul bibliotecilor este privit prin prisma activităților care vizează asigurarea îmbunătățirii activității bibliotecilor, creșterea eficienței și evoluției pentru a răspunde nevoilor în schimbare continuă ale utilizatorilor.

Istoria dezvoltării teoriei managementului presupune acțiunea de conducere a unei organizații. De-a lungul timpului managementul ca tip special de activitate profesională a devenit mai complex și diferențiat. În dependență de funcțiile pe care le îndeplinește, managementului i s-au atribuit mai multe determinative: *inovativ, financiar, informațional, al calității, de bibliotecă, managementul personalului* etc.

Managementul într-un mediu de bibliotecă are drept scop obținerea rezultatelor maxime în activitate: gestionarea personalului, planificarea strategiilor de dezvoltare, stabilirea parteneriatului și multe alte direcții. Atunci când alegem un stil de management, este necesar să ținem cont de varietatea funcțiilor care sunt alocate bibliotecilor contemporane.

În această comunicare mi-am propus să vorbesc despre cele mai eficiente funcții ale managementului de bibliotecă.

¹ Direcția Bibliotecii Științifice a USARB, mihaluta.lina@usarb.md

Astăzi, bibliotecile îndeplinesc sarcinile organizațiilor culturale, educaționale, științifice și de informare. Multifuncționalitatea schimbă mecanismul de funcționare a managementului în bibliotecă, obligându-l să realizeze și funcții de marketing. Aceasta înseamnă că trebuie să dezvoltăm noi servicii și competențe, să îmbunătățim mijloacele tradiționale de activitate și să utilizăm activ tehnologiile digitale.

Bibliotecile dețin un rol important în facilitarea accesului la informații pentru învățare, educație și formare. Este un fapt cunoscut că o bibliotecă bine gestionată este o bibliotecă de succes. Managementul bibliotecii înseamnă un management al resurselor de informații, al resurselor umane, al mijloacelor financiare pentru realizarea obiectivelor propuse.

Într-o bibliotecă contemporană, bibliotecarii, zi de zi, îndeplinesc funcții manageriale.

Funcții

Henry Fayol (1841-1925)² a expus principiile și practicile managementului în contextul lor modern. Fayol și-a dedicat atenția studiului activităților manageriale și a identificat cele cinci funcții de bază și aplicabile universal (aplicabile și managementului bibliotecilor), cum ar fi:

Planificarea include formularea scopurilor, obiectivelor, luarea deciziilor, stabilirea strategiilor, politicilor pentru viitor.

Organizarea include departamente, funcții de linie și personal, descentralizare, comitete și decizii de grup și promovare eficientă a activităților.

Staffing cuprinde selecția personalului, fișa postului, numirea personalului în funcție, evaluarea, dezvoltarea managerilor de bibliotecă.

Conducere (coordonare) se ocupă de factorul uman, motivație, leadership și comunicare.

Controlul include sistemul și procesul de control, tehnicile de control, controlul performanței generale pentru funcționarea unui management eficient.

Elemente de management

În 1937, oamenii de științe sociale Luther Gulick³ și L. Urwick⁴ au descris șapte „activități și obligațiuni majore ale oricărui director executiv”. De atunci,

² Henry Fayol (29 iulie 1841 – 19 noiembrie 1925) a fost un inginer minier francez, director de minerit, autor și director de mine, care a dezvoltat o teorie generală a administrării afacerilor, numită adesea Fayolism. El și colegii săi au dezvoltat această teorie independent de managementul științific, dar aproximativ simultan. La fel ca și contemporanul său Frederick Winslow Taylor, el este recunoscut pe scară largă ca un fondator al metodelor moderne de management.

³ Luther Halsey Gulick (1892–1993) a fost un politolog american, profesor Eaton de știință municipală și administrație la Universitatea Columbia și director al Institutului său de Administrație Publică, cunoscut ca expert în administrație publică

⁴ Lyndall Fownes Urwick MC (3 martie 1891 – 5 decembrie 1983) a fost un consultant de management britanic și gânditor de afaceri. El este recunoscut pentru integrarea ideilor unor teoreticieni anteriori precum Henri Fayol într-o teorie cuprinzătoare a administrării managementului. El a scris o carte influentă numită *The Elements of Business Administration*, publicată în 1943. Împreună cu Luther Gulick, a fondat revista academică *Administrative Science Quarterly*.

acronimul POSDCORB este folosit pentru a descrie cele 7 funcții ale managerilor denumite „Elementele managementului”. Acronimul POSDCORB înseamnă: Planificare, Organizare, Staffing, Dirijare, Coordonare, Raportare și Bugetare.

Influența lui Henri Fayol este vizibilă și în cele cinci elemente ale managementului lui Luther Gulick și L. Urwick.

Planificarea este elaborarea, în linii mari, a activităților care trebuie efectuate într-o instituție și a metodelor de realizare a acestora pentru a atinge scopul stabilit.

Organizarea este stabilirea structurii formale de autoritate prin care diferite secțiuni sau diviziuni ale organizației sunt aranjate, definite și coordonate pentru obiectivul definit.

Staffing înseamnă întreaga funcție a personalului (angajare, instruire) și de menținere a condițiilor favorabile de muncă.

Dirijarea este interpretată ca o sarcină continuă de a lua decizii și de a le întruhipa în ordine specifică și generală. Aceasta implică furnizare de instrucțiuni de către personalul de vârf (managerul superior) al bibliotecii.

Coordonarea reprezintă un aspect destul de important pentru interrelaționarea diferitelor aspecte ale muncii într-o organizație.

Raportarea înseamnă informarea celor față de care bibliotecarul este responsabil cu privire la evenimentele care au loc. Aceasta include: informarea autorităților, subordonaților și utilizatorilor prin înregistrări, rapoarte, comunicări etc.

Bugetarea se referă la munca ce ține de finanțe sub formă de planificare fiscală, contabilitate și control.

Cele șapte elemente ale managementului, menționate mai sus, sunt considerate a fi nucleul procesului de management. Acestea se referă, în esență, la diferite aspecte implicate în conducerea unei organizații tipice de informare.

Munca instituției depinde de faptul cât de organic sunt conectate aceste funcții.

Există trei tipuri de management care sunt folosite astăzi în activitatea bibliotecilor.

Managementul strategic include managementul de proiect. Acestea pot fi programe țintite pentru dezvoltarea culturii sau științei la nivel regional; programe de dezvoltare strategică a bibliotecilor la nivel de oraș și raion. Monoproiectele sunt implementate într-o bibliotecă specifică și rezolvă probleme complexe ale dezvoltării acesteia.

Strategia de personal este construită în jurul personalității și motivației angajaților. Automatizarea proceselor, contrar predicțiilor, nu numai că nu l-a înlocuit pe bibliotecar, dar i-a majorat și mai mult rolul. Calculatoarele și programele sunt controlate de oameni. Indiferent de nivelul de echipare a unei instituții, un angajat calificat, flexibil în stăpânirea noilor tehnologii rămâne resursa cea mai valoroasă. Prin urmare, este atât de important să folosim cât mai eficient potențialul specialiștilor, prin a crea condiții pentru dezvoltarea lor profesională, precum și gestionarea cu competență a echipei întregi.

Strategia de personal evaluează, analizează și dezvoltă un sistem de interacțiune cu angajații care influențează cursul ales în dezvoltarea bibliotecii. La fel strategia de personal ajută la ocuparea posturilor vacante, la reducerea fluctuației personalului și la evaluarea perspectivelor de carieră ale specialiștilor din cadrul bibliotecii.

Managementul inovației este un sistem de management care ne permite să asimilăm rapid și eficient inovațiile. Sarcinile principale ale acestui tip de management sunt dezvoltarea metodelor de cunoaștere și aplicare a inovațiilor și furnizarea de resurse pentru procese inovatoare.

Managerul de bibliotecă

Cu puțin timp în urmă, conceptul de manager de bibliotecă părea nefiresc pentru instituția cărții, devenit astăzi un fenomen comun. Un sistem de management, oriunde este aplicat, implică manageri. Ei stăpânesc metodologia de management, știu să stabilească obiective și să le atingă, gestionează personalul și motivează echipa pentru a obține rezultate. Managerul de bibliotecă nu ocupă neapărat o poziție de conducere, el poate nici măcar să nu aibă subordonați. În același timp, el este responsabil pentru rezultatele obținute de bibliotecă. Managerul – șeful bibliotecii - este adesea un manager antreprenorial, pune în acțiune proiecte și planuri mari, prețuiește creativitatea în muncă și știe să creeze condiții de muncă, în care fiecare angajat poate avea oportunități de dezvoltare profesională.

Ca și în alte organizații, în biblioteci sunt fixate trei niveluri de management: superior, mediu, inferior. În consecință, trei categorii de lucrători sunt clasificați ca personal de conducere. Managerii superiori stabilesc obiectivele, strategiile, efectuează controlul general. Managerii medii (funcționali) sunt șefii de servicii, diviziuni, care sunt responsabili de realizarea obiectivelor. Ei sunt acei care raportează despre succese și insuccese managerului superior. Managerii inferiori sunt cei care realizează, nemijlocit, obiectivele. Ei pot lua, în multe cazuri, anumite decizii urgente, neavând timp de consultare cu administratorii.

Managementul organizațional

Experții în domeniul managementului organizațional identifică două componente ale organizației, care interacționează între ele, atunci când se realizează schimbări strategice. Prima componentă este **structura organizației**, a doua este **cultura organizațională**.

Structura organizațională definește limitele unităților structurale și stabilește conexiuni formale între ele, iar cultura organizațională dirijează acțiunile membrilor echipei. În literatura modernă, cultura organizațională a unei biblioteci este înțeleasă ca un ansamblu al celor mai importante ipoteze acceptate și dominante în echipă și exprimate în valorile declarate de bibliotecă, oferind angajaților săi linii directe pentru comportamentul și acțiunile lor. Aceste orientări valorice determină climatul moral, îi ajută pe bibliotecari să înțeleagă scopul activității bibliotecii lor și, prin urmare, creează norme de activitate și comportament, reguli

de respectare a acestora.

Cultura nu numai că distinge o bibliotecă de alta, dar determină și, în mod semnificativ, succesul funcționării și dezvoltării acesteia pe termen lung. Întrucât purtătorii culturii organizaționale sunt oamenii, formarea acesteia stă la baza managementului personalului bibliotecii. Pe baza ei se determină orientări comportamentale și se reglementează relațiile interpersonale în echipă, se construiesc relații între conducere și subordonați. În strategia și structura organizației sunt reflectate principiile de management, care, la rândul lor, sunt considerate instrumente ale culturii organizaționale.

Conținutul culturii organizaționale influențează direcția comportamentului și este determinat nu de o simplă sumă de ipoteze, ci de modul în care acestea sunt interconectate pentru crearea modelelor de comportament. Cultura organizațională determină limitele flexibilității sistemului în situații extreme, exprimă gradul de pregătire al echipei de a implementa schimbări și gradul de maturitate a acesteia. Este necesară o cultură inovatoare, creativă ca să fie înțeleasă și aplicată de angajați și nu una perpetuată orbește.

Istoria dezvoltării managementului de bibliotecă este însoțită de un șir întrebări mereu actuale: „cine administrează bibliotecă?”, „ce gestionează el/ea?”, „cum?”, „cu ce tehnologii?”, „cine și cu ce noțiuni de management operează?” Cea mai importantă schimbare în managementul bibliotecilor este schimbarea de la un focus din interior, la unul orientat spre exterior, o schimbare de la conducerea individuală la o conducere colectivă.

Ce ajută și ce împiedică managementul?

Dezvoltarea pozitivă a unei biblioteci este influențată de:

- calitățile profesionale ale unui lider;
- disponibilitatea echipei pentru schimbare;
- profesionalismul angajaților;
- relații impecabile ale bibliotecii cu publicul și mass-media;
- coeziunea echipei, cultura organizațională a acesteia.

Cauzele insucceselor în promovarea managementului

- miopia managerilor;
- inhibarea activității creative și a inițiativei angajaților;
- inerția, reticența angajaților de a susține inițiativa;
- lipsa resurselor necesare din cauza insuficienței de fonduri sau din alte motive;
- dificultăți în atragerea tinerilor specialiști promițători, absolvenți cu studii în domeniul sistemelor informaționale, psihologie, publicitate, design sau relații publice.

Guruul managementului Isaac Adizes⁵ consideră că o persoană nu este

⁵ Isaac Adizes (1937) este un scriitor și consultant de afaceri israelian și american, specializat în îmbunătățirea eficienței managementului, antreprenor. El este fondatorul și CEO-ul Institutului Adizes, unde a dezvoltat Metodologia Simbergetică Adizes. Această abordare a fost aplicată în diferite organizații, de la startup-uri la corporații multinaționale, pentru a facilita schimbarea

capabilă să îndeplinească toate cele patru roluri necesare pentru a conduce eficient o organizație: a fi producător de rezultate, administrator, antreprenor și integrator. Locul „managerului ideal” inexistent ar trebui să fie luat de o echipă complementară de manageri, fiecare membru al cărei știe să îndeplinească perfect unul dintre roluri și le cunoaște pe celelalte la un nivel acceptabil. Este important ca echipa să nu aibă lideri care să se concentreze doar pe un singur rol, uitând complet de ceilalți. Astfel de distorsiuni fac managementul ineficient și pun în pericol soarta organizației.

Concluzie

A administra o bibliotecă astăzi înseamnă introducerea competență a inovațiilor, planificarea cu pricepere a strategiei de personal, dezvoltarea comunicațiilor și satisfacerea nevoilor publicului. În același timp, managementul nu este încă folosit în toate bibliotecile sau este folosit mai des sub formă de elemente separate. Motivul – aceasta poate fi lipsa unui concept de activități de marketing comun întregului sistem al bibliotecilor, analiza insuficientă a cererii utilizatorilor pentru serviciile plătite și lipsa pregătirii în masă a personalului pentru această activitate.

Referințe bibliografice:

1. FĂGĂRĂȘAN, Corneliu. Library Management: an Overview of Its Past, Present, and Future. In: *Revista Română de Biblioteconomie și Știința Informării*. Online. 2017. volume 13 Issue 2. pp. 47-52. ISSN 2559-5490, ISSN-L 1841-1940. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/320168192_Library_Management_an_Overview_of_Its_Past_Present_and_Future [accesat 15-04-2024].
2. *FUNCTIILE MANAGEMENTULUI DE BIBLIOTECĂ*. Online. Disponibil: <https://www.scribgroup.com/management/FUNCTIILE-MANAGEMENTULUI-DE-BI51652.php> [accesat 15-04-2024].
3. Henri Fayol Online. Disponibil: https://en.wikipedia.org/wiki/Lyndall_Urwick [accesat 09.04.2024]
4. Ichak Adizes Online. Disponibil: https://en.wikipedia.org/wiki/Lyndall_Urwick [accesat 15.04.2024]
5. *LIBRARY SYSTEM AND MANAGEMENT. MODULE-5A. MANAGEMENT OF LIBRARIES*. Online. Disponibil: <https://www.nios.ac.in/media/documents/SrSecLibrary/LCh-015A.pdf> [accesat 14-04-2024].
6. *Lyndall Urwick*. Online. Disponibil: https://en.wikipedia.org/wiki/Lyndall_Urwick [accesat 10.04.2024]
7. *Luther Gulick* Online. Disponibil: https://en.wikipedia.org/wiki/Lyndall_Urwick [accesat 12.04.2024]
8. Менеджмент библиотечного дела. Сост. И. А. САННИКОВА. В: *Методический журнал «Культура и образование»: от теории к практике. Приложение 8. Киров: Вятский колледж культуры. 2017. 95 р.*

rapidă fără conflicte distructive și pentru a optimiza performanța.

**CONSOLIDAREA INFRASTRUCTURII DE INFORMARE ÎN REPUBLICA
MOLDOVA: APLICAREA RECOMANDĂRILOR UNESCO
PRIVIND ȘTIINȚA DESCHISĂ ÎN BIBLIOTECILE UNIVERSITARE**

*STRENGTHENING INFORMATION INFRASTRUCTURE IN THE REPUBLIC
OF MOLDOVA: IMPLEMENTING UNESCO RECOMMENDATIONS
ON OPEN SCIENCE IN UNIVERSITY LIBRARIES*

Natalia CHERADI¹ [ORCID: [0000-0002-8261-6815](https://orcid.org/0000-0002-8261-6815)]

Abstract: *Abstract: The National Library of the Republic of Moldova has established the implementation of the UNESCO Recommendation on Open Science as a priority for the years 2022 and 2023. This initiative aims to facilitate communities' access to scientific knowledge and promote the culture of Open Science. The goals include interlibrary cooperation for local digital content, developing information use skills, and providing access to research results. The UNESCO Recommendation on Open Science, adopted in November 2021, represents an international framework for the promotion and implementation of Open Science principles. This encourages global collaboration to reduce inequalities in science and accelerates progress in implementing The Global Goals and the 2030 Agenda for Sustainable Development. Libraries in the Republic of Moldova have adopted concrete measures to implement Open Science, including promoting Open Access to scientific publications. Libraries have contributed to the creation of digital repositories, registered in international platforms such as ROARMAP and OpenDOAR. They also supported the journals from the Republic of Moldova to be registered in DOAJ. Through these efforts, university libraries in the Republic of Moldova have become essential elements in facilitating open access to scientific knowledge and in supporting the academic community, adapting to the new requirements of the academic environment.*

Keywords: *information service, institutional repositories, Open Access, Open Science, scientific publications, university library*

Introducere

Consiliul Științific al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova a decis să acorde o atenție deosebită Implementării recomandărilor UNESCO privind Știința Deschisă în anii 2022 și 2023. Această direcție strategică, în proiectele anuale ale bibliotecilor din țară, vizează îndeplinirea următoarelor obiective principale: furnizarea accesului la cunoștințele științifice comunităților, inclusiv a rezultatele

¹ Dr., directoarea Bibliotecii Științifice a Academiei de Studii Economice din Moldova, cheradi@lib.ase.md

cercetării cu potențial pregnant asupra vieții membrilor comunității; promovarea culturii Științei Deschise; stimularea cooperării interbibliotecare pentru crearea conținutului digital local; dezvoltarea competențelor membrilor comunității în utilizarea etică și corectă a informației.

Începând cu noiembrie 2021, după aprobarea Recomandării UNESCO privind Știința Deschisă, la nivel național, au fost efectuate diseminări de informații despre conținutul acestui document în diverse contexte, precum conferințe, mese rotunde și evenimente tematice, inclusiv Săptămâna Accesului Deschis din octombrie, Săptămâna Științei din noiembrie și Săptămâna Educației Deschise din martie. În plus, au avut loc sesiuni de instruire privind Știința Deschisă la Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. Diverse biblioteci din țară au inițiat activități de promovare a Științei Deschise și a Accesului Deschis la informație științifică.

Valorile de bază ale științei deschise

Înțelegerea Științei Deschise, din punctul nostru de vedere, poate fi exprimată printr-o definiție adaptată de profesoara universitară Nelly Țurcan - „o nouă abordare a proceselor științifice, bazată pe cooperare și pe noi modalități de diseminare a cunoștințelor, îmbunătățirea accesibilității și a reutilizării rezultatelor cercetării cu ajutorul tehnologiilor digitale și al noilor instrumente de colaborare” [9].

Recomandarea UNESCO privind Știința Deschisă, adoptată în noiembrie 2021, îndeamnă statele membre să implementeze principiile enunțate în acest document prin măsurile corespunzătoare [10].

Recomandarea UNESCO privind Știința Deschisă reprezintă un instrument important pentru consolidarea colaborării, la nivel internațional, în domeniul științei deschise, având ca scop reducerea decalajelor existente în domeniul științei, tehnologiei și inovării, precum și accelerarea progresului în implementarea Agendei pentru Dezvoltare Durabilă până în anul 2030. Acest document recunoaște rolul științei în abordarea provocărilor globale, oferind soluții pentru îmbunătățirea bunăstării umane. Știința deschisă, susținută de valorile cooperării și schimbului de informații, încurajează utilizarea licențelor deschise și facilitează accesul publicului la informație.

Accesul la rezultatele științifice contribuie la îmbunătățirea eficienței sistemelor științifice prin diminuarea costurilor și facilitarea proceselor de creare, transfer și reutilizare a datelor și materialelor științifice. Criza globală provocată de pandemia de COVID-19 a evidențiat necesitatea imediată de a asigura un acces echitabil la informații științifice în întreaga lume.

Scopul acestei recomandări constă în furnizarea unui cadru internațional pentru politica și practica științei deschise, având în vedere diversitățile disciplinare și regionale, libertatea academică, aspectele legate de gen și provocările specifice cu care se confruntă comunitățile științifice. Recomandarea stabilește o definiție general acceptată, precum și valorile, principiile și normele asociate cu știința

deschisă, propunând, în același timp, un set de măsuri pentru promovarea implementării corecte și echitabile a științei deschise la nivel individual, instituțional, național și internațional.

Recomandarea are ca obiectiv abordarea următoarelor sarcini cheie: facilitarea unei înțelegeri comune a conceptului de știință deschisă, popularizarea diverselor modalități de implementare a acesteia; canalizarea investițiilor în infrastructura științei deschise; direcționarea resurselor către dezvoltarea capitalului uman prin formare, educație și alfabetizare digitală în contextul științei deschise; stimularea inovațiilor în cadrul științei deschise [10].

Valorile fundamentale ale științei deschise derivă din perspectivele drepturilor omului și din implicațiile etice, epistemologice, economice, juridice, politice, sociale și tehnologice ale științei asupra societății. Aceste valori se extind pentru a acoperi întregul ciclu al cercetării științifice și includ: *Calitate și integritate; Beneficii pentru societate; Echitate și egalitate; Diversitate și incluziune*. Principiile directe pentru știința deschisă oferă un cadru orientativ pentru crearea condițiilor și implementarea metodelor care ar promova aceste valori și idealuri specifice științei deschise. Aceste principii includ: *Transparență, control, analiza critică și reproductibilitatea rezultatelor; Egalitatea de șanse; Responsabilitate și respect; Colaborare, participare și incluziune; Flexibilitate; Sustenabilitate* [10].

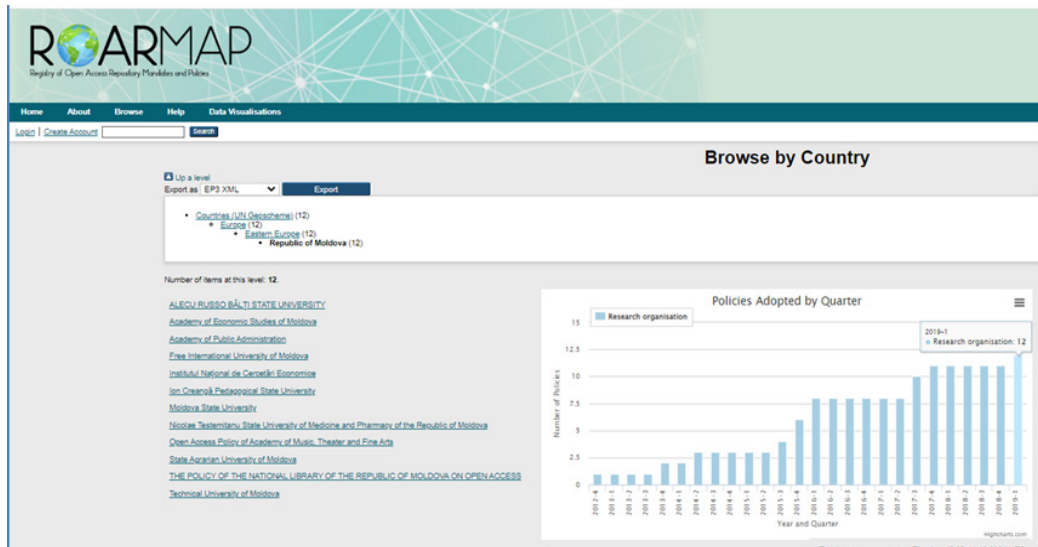
Cunoștințele științifice deschise se referă la posibilitatea de a accesa publicații științifice, date de cercetare, metadate, resurse educaționale deschise, software, coduri sursă și hardware care sunt disponibile în mod liber sau protejate de drepturi de autor și publicate sub o licență deschisă. Această licență permite accesul, reutilizarea, modificarea scopului, adaptarea și distribuția acestor resurse în anumite condiții. Astfel, elementele structurale ale Științei Deschise includ Accesul Deschis, Datele Deschise, Colaborarea Deschisă, Infrastructurile Deschise, Sursele Deschise, Evaluarea Deschisă și Știința Cetățenilor. Extinderea accesului deschis la cunoștințele științifice este esențială, iar restricțiile de acces trebuie să fie proporționale și justificate. Aceste restricții pot fi validate doar în cazuri care țin de protejarea drepturilor omului, securitatea națională, confidențialitate și respectarea dreptului la viață privată.

Bibliotecile universitare în ecosistemul comunicării științifice

Bibliotecile din Republica Moldova au participat activ la diverse proiecte, contribuind la adoptarea politicilor instituționale privind accesul deschis. Acestea au colaborat la stabilirea politicilor editoriale legate de accesul deschis, au dezvoltat repozitorii tematice și instituționale, precum „Calea verde”, și au efectuat înregistrarea și indexarea revistelor instituționale în acces deschis, cunoscute sub denumirea de „Calea de aur”. De asemenea, bibliotecile au înregistrat repozitoriile în registre internaționale, cum ar fi OpenDOAR și ROAR, Catalogul ni4os.eu-Agora, și au colaborat cu Instrumentul Bibliometric Național (IBN) pentru a extinde conținutul digital în acces deschis.

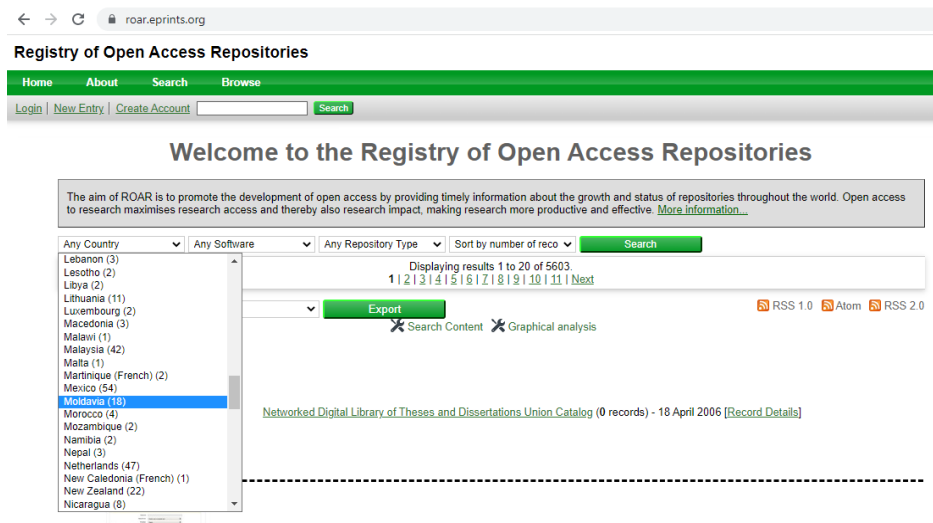
Instituțiile din sfera inovării și cercetării din Republica Moldova au înregistrat în The Registry of Open Access Repositories Mandatory Archiving Policies (ROARMAP) 12 politici instituționale (Figura 1). Este o realizare care, în mare parte, se datorează implicării bibliotecarilor. Aceasta reprezintă o realizare remarcabilă, comparativ cu alte țări din Europa de Est [4].

Figura 1. Politici instituționale privind Accesul Deschis înregistrate în ROARMAP

Situația similară este evidentă și în cea ce privește depozitele digitale din Registry of Open Access Repositories (ROAR) [5]. Republica Moldova este reprezentată în acest registru prin 18 depozite digitale, atât instituționale, cât și tematice (Figura 2).

Figura 2. Depozite digitale din Republica Moldova înregistrate în ROAR

Depozite digitale din Republica Moldova înregistrate în Directory of Open Access Repositories (OpenDOAR) sunt 13 la număr (Figura 3) [2].

Figura 3. Depozite digitale din Republica Moldova înregistrate în OpenDOAR

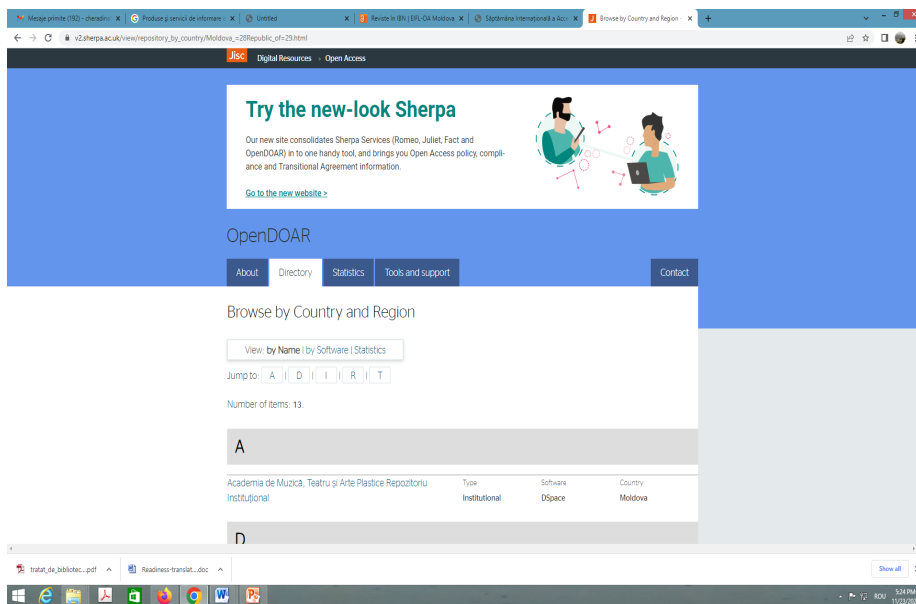

Figura 4 ilustrează harta repozitoriilor instituționale și tematiche gestionate de bibliotecile din țara noastră.

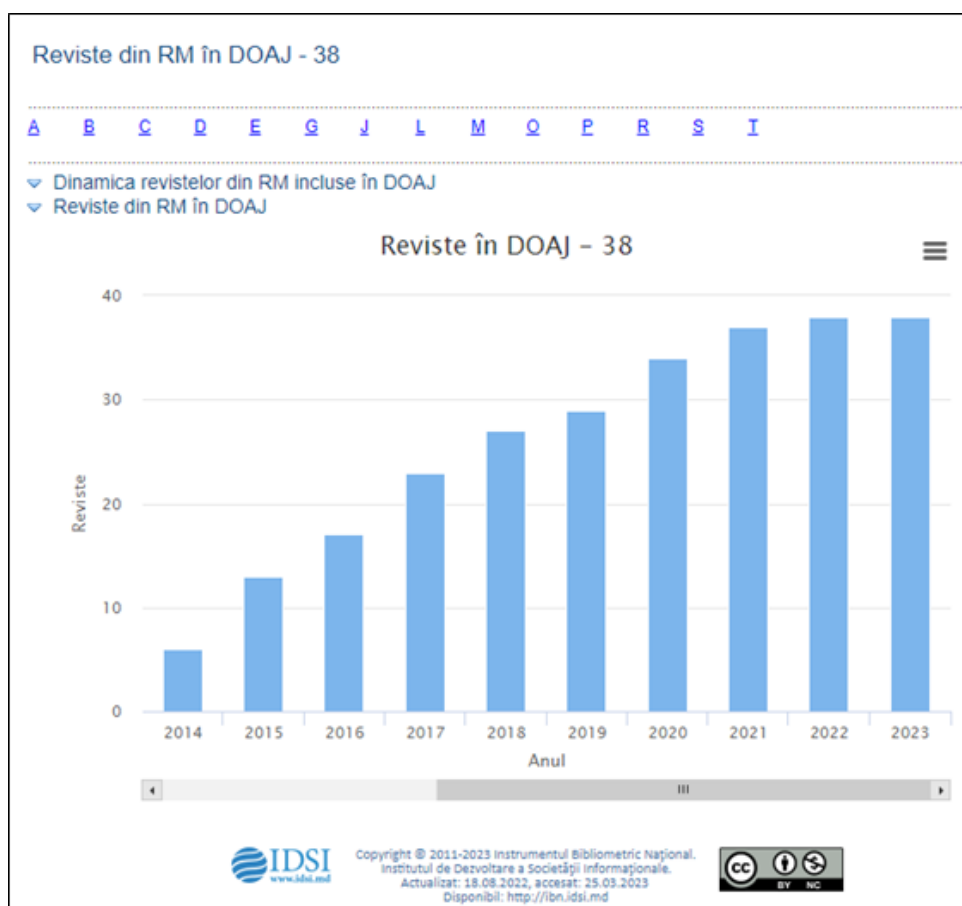
Figura 4. Depozite digitale gestionate de bibliotecile din Republica Moldova

<p>Academia de Studii Economice din Moldova https://irek.ase.md/xmlui/</p>	<p>Universitatea de Stat din Moldova http://dspace.usm.md:8080/xmlui/</p>	<p>Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie “N. Testemițanu” https://repository.usmf.md/</p>	<p>Universitatea Agrară de Stat din Moldova http://dspace.uasm.md:8080/</p>
<p>Universitatea Tehnică a Moldovei http://repository.utm.md/</p>	<p>Universitatea de Stat “Alecu Russo” din Bălți http://dspace.usarb.md:8080/jspui/</p>	<p>Universitatea Pedagogică de Stat “I. Creangă” http://dir.upsc.md:8080/xmlui/</p>	<p>Universitatea Liberă Internațională din Moldova http://files.ulim.md:8080/xmlui/</p>
<p>Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice http://repository.amtap.md:8080/</p>	<p>Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport http://109.185.200.51/</p>	<p>Institutul Național de Cercetări Economice http://dspace.ince.md/jspui/</p>	<p>Academia de Administrare Publică http://dspace.aap.gov.md/</p>
<p>Biblioteca Națională a Republicii Moldova http://moldlis.burm.md/</p>	<p>Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” https://hapes.hasdeu.md/</p>	<p>Academia „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne http://dspace.academy.police.md/xmlui/</p>	

Colaborarea dintre biblioteci și Instrumentul Bibliometric Național (IBN) al Institutului de Dezvoltare a Societății Informaționale (IDSI) este un succes notabil [3]. Actualmente, toate bibliotecile din Republica Moldova beneficiază de un suport informațional impresionant, având acces la cea mai mare bibliotecă electronică cu Acces Deschis care include articole publicate în reviste științifice, manifestări științifice, reviste de popularizare a științei și reviste socio-culturale din Republica Moldova, din anul 1993 până în prezent.

Numărul revistelor științifice din Republica Moldova indexate în Directory of Open Access Journals (DOAJ) este de 38 [1], iar, în majoritatea cazurilor, bibliotecarii au furnizat suport editorilor în procesele de înregistrare și indexare a publicațiilor în baze de date internaționale (Figura 5).

Figura 5. Reviste din Republica Moldova în DOAJ

Resursele educaționale deschise reprezintă, de asemenea, un sprijin informativ pentru biblioteci și sunt disponibile pe diverse platforme din Republica Moldova. Aceste materiale sunt create pentru a fi utilizate în scopuri de învățare, predare, cercetare sau alte scopuri educaționale și pot fi folosite, adaptate și redistribuite liber, fără constrângeri semnificative legate de drepturile de autor [6].

Recomandarea UNESCO privind Știința Deschisă identifică o direcție importantă pentru biblioteci, și anume – promovarea Culturii Științei Deschise. Conceptul de Cultură a Științei Deschise se referă la abilitatea unei persoane de a înțelege modul în care se desfășoară cercetarea științifică, fundamentată pe colaborare, cooperare și noi modalități de diseminare a cunoștințelor, utilizând tehnologiile digitale, în conformitate cu normele de integritate științifică. Componentele alfabetizării științifice includ cunoașterea faptelor și metodelor științifice, recunoașterea semnificației sociale a rezultatelor științifice, evitarea subiectivismului în evaluarea rezultatelor științifice etc.

În contextul evoluției continue a mediului academic și a schimbărilor aduse de pandemia de COVID-19, bibliotecile universitare din Republica Moldova au adaptat și au modernizat serviciile oferite, devenind actori cheie în promovarea accesului deschis la cunoștințe și în susținerea procesului de cercetare științifică. Într-un efort de a răspunde noilor provocări, bibliotecile au dezvoltat programe de instruire online, oferind resurse educaționale și servicii de ghidare pentru cadre didactice, doctoranzi și cercetători.

Aceste programe de instruire s-au concentrat pe dobândirea unor competențe esențiale pentru era digitală, cum ar fi utilizarea tehnologiilor de învățare la distanță și familiarizarea cu conceptele Științei Deschise. Bibliotecile au devenit lideri în promovarea accesului deschis, oferind cursuri despre strategii individuale de regăsire a informațiilor pentru cercetare, instrumente scientometrice, informații despre structura și proiectarea lucrărilor științifice, etapele cercetării științifice, precum și aspecte etice și onestitate academică.

Prin abordarea activă a Științei Deschise, bibliotecile au extins oferta educațională, abordând teme precum serviciile de plasare a rezultatelor cercetării pe platforme deschise, selectarea revistelor pentru publicare și metodologia de pregătire a abstractelor și recenziilor. Aceste cursuri au fost concepute pentru a sprijini cercetătorii în elaborarea lucrărilor științifice conforme cu standardele acceptate, evidențiind astfel importanța bibliotecilor în procesul de formare a competențelor informaționale.

Concluzii

Bibliotecile universitare din Republica Moldova au devenit segmente de bază în promovarea Științei Deschise prin oferirea de servicii precum publicarea științifică, menținerea depozitelor instituționale cu acces deschis, consultări privind drepturile de autor și accesul deschis, precum și evaluarea publicațiilor științifice. Ele au fost printre primele instituții care au adoptat inițiativele accesului deschis și au contribuit la integrarea lor în infrastructura academică.

Consolidarea infrastructurii de informare în Republica Moldova prin intermediul Accesului Deschis rămâne o prioritate importantă pentru comunitatea academică și de cercetare. Accesul Deschis permite o diseminare mai eficientă a cunoștințelor, favorizează inovația și crește vizibilitatea și impactul lucrărilor științifice moldovenești la nivel internațional. Cu toate acestea, pentru a valorifica

pe deplin beneficiile Accesului Deschis, sunt necesare eforturi considerabile la nivel național: adoptarea unei strategii naționale pentru Acces Deschis, cu obiective și măsuri concrete; creșterea investițiilor pentru platforme și infrastructură de Acces Deschis; sporirea gradului de conștientizare și formarea competențelor în rândul cercetătorilor și cadrelor didactice; armonizarea politicilor instituționale pentru a sprijini depunerea în depozite de Acces Deschis; dezvoltarea de parteneriate între sectorul public, privat și academic pentru a susține inițiativele de Acces Deschis și Științei Deschise.

Numai printr-o abordare integrată și un angajament ferm la nivel național, Republica Moldova va putea valorifica pe deplin potențialul Accesului Deschis în consolidarea infrastructurii de informare și modernizarea învățământului superior și a cercetării.

Cu accentul pus pe modernizare și adaptare, bibliotecile universitare au dezvoltat instrumente de monitorizare a fluxului de informații științifice, analizând indexul de citare al autorilor și factorul de impact al revistelor. Ele au oferit recomandări pentru îmbunătățirea reprezentativității publicațiilor cercetătorilor în bazele de date și au susținut proiecte internaționale pentru promovarea accesului deschis și a Științei Deschise.

Bibliotecile universitare sunt considerate entități fundamentale în cadrul ecosistemului comunicării științifice, având un impact semnificativ asupra modului în care cercetătorii accesează, utilizează și împărtășesc cunoștințe. Viitorul acestor biblioteci este strâns legat de promovarea accesului deschis și dezvoltarea continuă a serviciilor inovatoare în sprijinul comunității academice. Astfel, bibliotecarii devin nu doar gestionari de informații, ci și producători activi de date și idei creative, contribuind la modelarea noii realități a procesului științific.

Referințe bibliografice:

1. *Directory of Open Access Journals (DOAJ)*. Online. Disponibil: <https://www.doaj.org/> [accesat 12.06.2024].
2. *Directory of Open Access Repositories (OpenDOAR)*. Online. Disponibil: [https://v2.sherpa.ac.uk/view/repository by country/Moldova =28Republic of=29.html](https://v2.sherpa.ac.uk/view/repository%20by%20country/Moldova%20Republic%20of=29.html) [accesat 12.06.2024].
3. *Instrumentul Bibliometric Național (IBN)*. Online. Disponibil: <https://ibn.idsi.md/> [accesat 13.06.2024].
4. *Open Access Repositories Mandatory Archiving Policies (ROARMAP)*. Online. Disponibil: <https://roarmap.eprints.org/view/country/498.html> [accesat 12.06.2024].
5. *Registry of Open Access Repositories (ROAR)*. Online. Disponibil: <http://roar.eprints.org/view/geoname/geoname=5F2=5FMD.html> [accesat 12.06.2024].
6. *Resursele Educaționale Deschise Prodidactica* [online]. Disponibil: <https://red.prodidactica.md/> [accesat 10.06.2024].
7. ȚURCAN, Nelly. *Comunicarea științifică în contextul accesului deschis la informație*. Chișinău: CEP USM, 2012. 324 p. ISBN 978-9975-71-253-1.

8. ȚURCAN, Nelly. Cultura științifică și comunicarea științifică – valori ale societății cunoașterii. In: *Akademos*. 2011, nr.1, pp.35-39. ISSN 1857-0461.
9. ȚURCAN, Nelly. *Știința Deschisă în Republica Moldova prin prisma inițiativelor internaționale și naționale*. Online. Disponibil: https://idsi.md/files/file/Stiinta-Deschisa-RM_Turcan_16_12_compressed.pdf [accesat 12.06.2024].
10. *UNESCO Recommendation on Open Science*. Online. Disponibil: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000379949?posInSet=4&queryId=aca37793-71fd-4aca-993d-863b1c9f8b8d> UNESCO 2021 [accesat 12.06.2024].

RELIEFAREA REZULTATELOR ȘTIINȚIFICE
PRIN INSTRUMENTE BIBLIOMETRICE

THE HIGHLIGHTING OF SCIENTIFIC RESULTS
THROUGH BIBLIOMETRIC TOOLS

Ecaterina COȘLEȚ¹ [ORCID: 0000-0003-0965-1208]

Evelina JITARI² [ORCID: 0000-0003-0965-1208]

Abstract: *The article provides an overview of the use of bibliometric analysis in modern scientific research and analyzes its capabilities and limitations. Bibliometrics and scientometrics are common practices in academia, providing objective tools for measuring the impact and relevance of research. In recent decades, interest in bibliometrics has grown significantly with the development of modern bibliometric databases such as Web of Science, Scopus and Google Scholar. Bibliometrics provides detailed information about scientific publications, including the number of publications, citations, co-authors and other indicators. These data are useful for evaluating individual and institutional performance in research. Bibliometric data analysis is used in a wide range of scientific fields, contributing to the identification of trends, forecasts, and sociological and historical studies of science.*

Keywords: *bibliometrics; scientometrics; research methodology; citation index; quantitative research; scientific studies; database*

Utilizarea instrumentelor bibliometrice pentru a evalua și evidenția rezultatele științifice este o practică comună în mediul academic de cercetare. Aceste instrumente oferă o modalitate obiectivă de a măsura impactul și relevanța cercetării, contribuind, astfel, la înțelegerea progresului într-un domeniu specific. Multe surse în limba engleză susțin că termenii „bibliometrie” și „scientometrie”, cu conținut specific, este bazat pe experiența unor studii anterioare, fiind folosiți de omul de știință englez Alan Pritchard, într-un articol publicat în 1969, intitulat „Statistical Bibliography or Bibliometrics?”. El a definit termenul „bibliometrie” ca „aplicarea metodelor matematice și statistice la cărți și alte mijloace de comunicare.”[8] Din acest moment, au început să fie folosiți nu doar indicatori statistici, ci și bibliometrici. Alte surse constată că metodele de cercetare bibliometrică au apărut mai mult timp în urmă.

Termenul „bibliometrie” a fost folosit pentru prima dată de fondatorul și pionierul informaticii, sociologul belgian Paul Otlet în 1934, în celebra sa carte „Traite de documentation(fr.)”, atunci fiind puse bazele științelor documentare.

¹ Bibliotecară principală, secția Colecții Speciale, BRTȘ a INCE, ASEM, ecaterinacoslet32@gmail.com

² Șefă secție Lectură Publică și Comunicarea Colecțiilor, BRTȘ a INCE, ASEM, evelinajitari.mail@gmail.com

Paul Otlet este predecesorul informaticii moderne, autorul conceptului de univers informațional (electronic, dar nu digital). El a prezis dezvoltarea modernă a mijloacelor de comunicare, importanța activității informaționale în munca de creație și a formulat multe dintre prevederile informaticii moderne. Deci, conform definiției lui Paul Otlet, „bibliometria” este un „sistem” (aparent, un complex metodologic) de cercetare cantitativă a documentelor. Contemporanul nostru Ronald Rousseau definește: bibliometria ca „măsurarea tuturor aspectelor legate de publicarea și citirea cărților și documentelor”[12] Este o definiție foarte apropiată de cea a lui Paul Otlet..

La ora actuală se consideră că bibliometria este analiza statistică a publicațiilor scrise: cărți, articole... Metodele bibliometrice sunt frecvent utilizate în domeniul biblioteconomic și științelor informării, bibliometria fiind folosită pentru obținerea de analize cantitative în privința literaturii științifice. Ținând cont de definițiile anterioare, o bună parte dintre cercetătorii contemporani remarcă, în mod repetat, suprapunerea parțială a conceptelor: bibliometria, scientometria și infometria, considerând bibliometria ca o subsecțiune a scientometriei, care se ocupă de măsurarea cantitativă a publicațiilor scrise: numărul de publicații, indicele H, numărul de citări etc. Scientometria este un concept mai larg. Astfel, în studiile scientometrice, pe lângă indicatorii bibliometrici, pot fi utilizați și alți indicatori statistici, care caracterizează potențialul de resurse umane al științei (numărul de cercetători la 1 mie de locuitori ai populației țării etc.) sau suportul material al acesteia (costuri interne pentru cercetare și dezvoltare etc.).

Analiza citărilor are și ea o istorie lungă; Science Citation Index începe să fie utilizat din 1961 (oficial 1964), când citările erau calculate manual. Bazele de date electronice, la scară largă, algoritmi de computer asociați au fost capabili să facă față numărului enorm de documente din majoritatea colecțiilor bibliometrice. Primul algoritm, pentru extragerea și indexarea automată a citărilor, a fost dezvoltat de CiteSeer în 1997. În ultimele decenii există o creștere explozivă a interesului pentru bibliometrie, care este asociată cu crearea de baze de date bibliometrice (bibliografice) internaționale și de sisteme de căutare și extindere a capacităților acestora, precum și de utilizarea din ce în ce mai activă a indicatorilor bibliometrici pentru evaluarea activității științifice și managementul științei. O bază de date bibliometrică (bibliografică) (o bază de date cu citate științifice sau o bază de date cu abstracte a publicațiilor științifice) este o bază care conține informații bibliografice despre publicațiile științifice și permite urmărirea citărilor acestora. Evaluarea rezultatelor activității științifice pe baza unor indicatori cantitativi formali în locul examinării calitative, practică în mod activ astăzi în lume, provoacă nemulțumiri în rândul unei părți semnificative a oamenilor de știință. Cu toate acestea, abordarea bibliometrică este utilizată nu numai în scopuri aplicative, ci și ca un set de metode atunci când sunt efectuate cercetări științifice într-o varietate de domenii.

Astăzi există un număr destul de mare de servicii și platforme diferite care îndeplinesc funcțiile bazelor de date bibliometrice. Cele mai mari și mai autorizate

dintre ele sunt Web of Science (WoS), Scopus și Google Scholar. Fiecare dintre aceste baze de date are propriile lor caracteristici, setul de funcții, capabilități și limitări. De exemplu, Google Scholar are un set limitat de funcții analitice încorporate în comparație cu WoS sau Scopus, dar este un produs gratuit care acoperă un număr mare de documente (care, în funcție de sarcinile cercetării științifice, poate fi atât un plus, cât și un minus). Bazele de date bibliometrice permit cercetătorilor științifici să analizeze literatura științifică în funcție de o serie de indicatori cantitativi, de exemplu, numărul de publicații, citări, numărul de co-autori, indicatori de producție complecși (indicele Hirsch, impact factor etc.). Datele statistice indică o creștere bruscă a popularității utilizării analizei bibliometrice ca metodă de cercetare în diferite domenii ale științei. În acest caz, analiza poate fi realizată pe diverse secțiuni: pe domeniul științific, pe organizare, cronologic, geografic, pe tip de publicație etc. Astfel, dacă în 2001 doar 23 de publicații erau indexate în sistemul WoS, unde analiza bibliometrică era menționată în titlu, cuvinte cheie sau rezumat (interogarea de căutare „bibliometric analysis” în câmpul „Subiect”), atunci în 2021 au fost indexate deja 2697 de publicații. Prin urmare, în timp de peste 20 de ani, numărul articolelor scrise folosind (sau care descriu) analiza bibliometrică a crescut de peste 100 de ori.

Evaluarea bibliometrică se bazează pe presupunerea că autorii raportează despre marea majoritate a descoperirilor științifice și a rezultatelor cercetării lor în publicații științifice internaționale, unde pot fi citite și apoi citate de alți oameni de știință. Partajarea rezultatelor cercetării este forța motrice a științei, iar publicațiile științifice sunt elemente cheie în acest proces. Munca de înaltă calitate rezonază în rândul colegilor de știință. Numărul de citări pentru un anumit articol poate fi privit ca o reflectare a impactului articolului respectiv asupra comunității științifice. Bibliometria aplicată analizează numărul de articole științifice, citările articolelor și relațiile dintre articole, autori și domenii științifice.

Interesul larg răspândit pentru lucrările bibliometrice și, mai extins, scientometrice a apărut la sfârșitul secolului al XX-lea. Acest lucru se datorează, în mare măsură, traducerii indicilor bibliografici și publicațiilor cu date de citare în formă electronică, precum și dezvoltării de instrumente adecvate care permit unei game largi de utilizatori să lucreze cu aceste informații. Dezvoltarea cercetării bibliometrice se datorează, preponderent, disponibilității bazelor de date scientometrice care oferă informații despre publicații și citările acestora. Impactul cercetării științifice și, în consecință, al unui om de știință, al unei echipe de autori sau al unei organizații, poate fi măsurat în mai multe moduri: abordările cantitative ce includ numărul de publicații și profilurile din cercetare, numărul de studenți absolvenți, dimensiunea cercetării, echipa, numărul de vizualizări și descărcări ale rezultatelor cercetării online, numărul de brevete primite și licențe, granturi câștigate etc.

Rezultatele analizei bibliometrice și ale citărilor sunt doar o parte din mai mulți indicatori cantitativi. Cu toate acestea, capacitatea de a aplica această analiză și semnificația ei, în evaluarea generală a studiului, variază în funcție de domeniu.

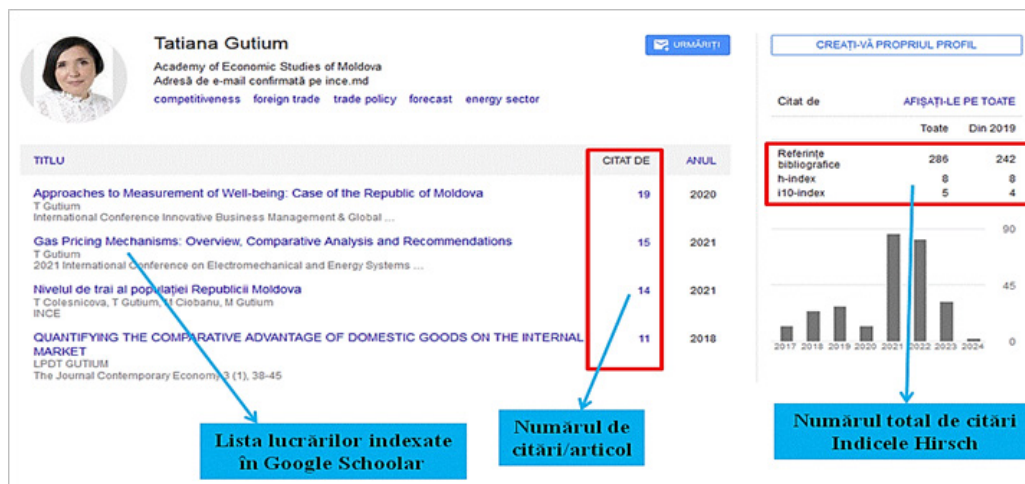
Deosebit de semnificativă este problema relației dintre bibliometrie, pe de o parte, și evaluarea experților, echilibrul acestor două părți continuă să fie unul dintre subiectele cele mai dezbătute în comunitatea științifică și bibliotecară. Bibliometria are unele avantaje prin faptul că oferă capacitatea de a obține rezultate fiabile prin generarea de diverse tipuri de statistici destul de rapid, în comparație cu natura intensivă a forței de muncă a evaluării de către colegi a calității și inovației muncii intelectuale.

Profilul unui cercetător științific oferă disponibilitatea de cunoaștere a persoanei, a domeniului de cercetate, a instituției. Persoana, care și-a creat propriul profil în bazele de date, este recunoscută la nivel internațional, rata rezultatelor publicațiilor ei este mai mare în mediul academic decât la cercetătorii ce nu au profil. Multe sisteme, pe care le utilizează cercetătorii, deja sunt conectate cu identificatorul de autor ORCID [6], iar publicațiile acestora li se atribuie identificatorul obiectului digital (DOI). Luând în considerare principalele oportunități și limitări ale utilizării metodelor bibliometrice în cercetarea științifică, am realizat o analiză bibliometrică a publicațiilor Dnei Tatiana Gutium în diverse instrumente bibliometrice pentru a urmări vizibilitatea și impactul plasării lucrărilor în mediul online. Dna Tatiana Gutium este doctor în economie, cercetător științific la Institutul Național de Cercetări Economice, profesor universitar la Academia de Studii Economice din Moldova. Recunoscută în domeniul economiei pentru contribuțiile sale semnificative la cercetarea economică și pentru experiența vastă în predare și mentorat, Dumneaei efectuează o abordare interdisciplinară în cercetarea sa, tratând aspecte legate de economia globală, dezvoltare economică durabilă și politici publice. Colaborarea ei cu două instituții prestigioase din țară îi oferă o platformă extinsă pentru a-și promova munca și pentru a contribui la dezvoltarea comunității academice și a societății în ansamblu. Prin intermediul profilurilor create, Dna Tatiana Gutium își poate împărtăși cunoștințele și experiența cu un public mai larg, consolidând în același timp reputația sa și a instituțiilor cu care este asociată. Profilurile sale de pe platformele vizate reprezintă o modalitate eficientă de a comunica rezultatele cercetărilor sale, de a promova evenimentele și proiectele în care este implicată, precum și de a interacționa cu studenții, colegii și alte persoane interesate de domeniul său de experiență. Prin angajamentul său constant în cercetare, educație și colaborare instituțională, Dna Tatiana Gutium contribuie activ la avansarea cunoașterii economice și la dezvoltarea unei societăți mai bine informate și mai sustenabile.

Ca suport temeinic în cercetare au servit metodele de căutare avansată în bazele de date naționale și internaționale, pentru a explora un număr cât mai mare de publicații științifice semnate de Dna Tatiana Gutium sau elaborate în colaborare cu alți autori. Bazele de date bibliografice examinate reprezintă platforme licențiate pentru înregistrarea și organizarea informației, care includ atât motoare de căutare a informației, cât și diverse instrumente de colectare și înregistrare a datelor și metadatelor despre autor, locul și anul publicării, numărul de pagini etc. Acest lucru ne oferă o modalitate rapidă și veridică

de informare asupra numărului de publicații în domeniul de cercetare, afilierii instituționale și regionale. O platformă de informare, foarte estimată, este Google Scholar sau Academic Google, care reprezintă cel mai utilizat motor de căutare gratuit, ce oferă surse de tip text-integral în toate formatele și disciplinele [3].

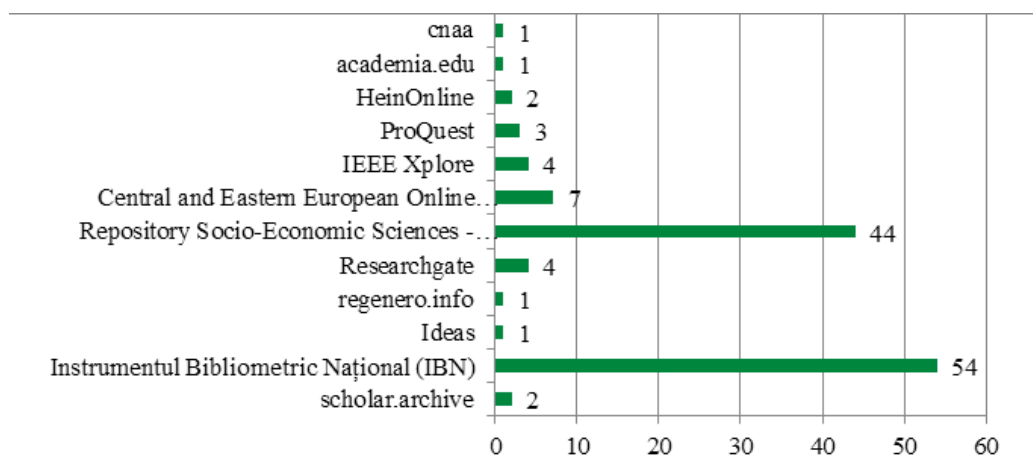
Figura 1. Numărul de citări al autorului în Google Scholar

Google Scholar este instrumentul bibliometric care oferă atât vizibilitate cât și impact, ce permite căutarea după subiecte și după autor, având ca rezultat lista lucrărilor indexate și numărul de citări pentru fiecare document afișat. În figura 1 vedem lista lucrărilor indexate în Google Scholar, numărul de citări per articol, indicele Hirsch; indicele i10.

Vizibilitatea publicațiilor autorului (124 publicații), în sursele disponibile din Google Scholar și impactul acestora, le putem observa în Figura 2.

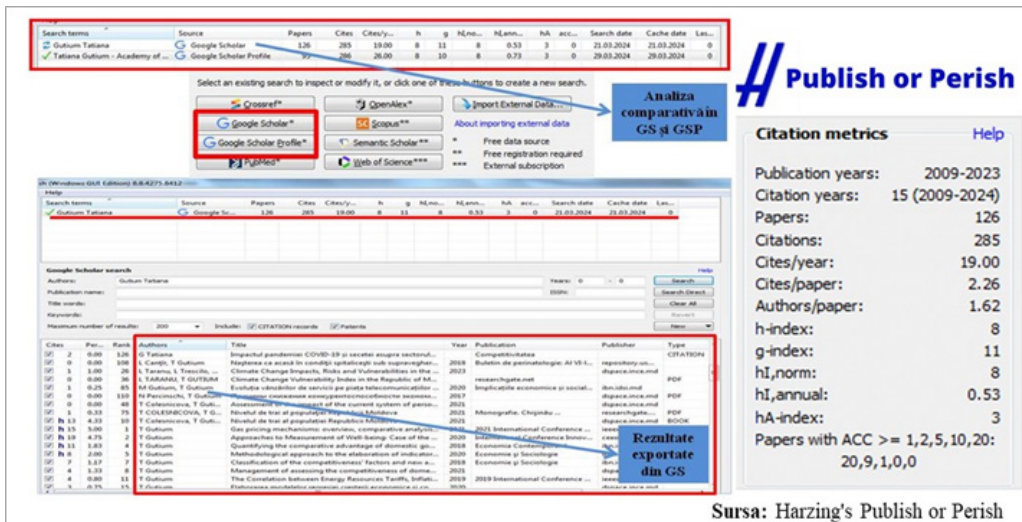
Figura 2. Sursele disponibile în Google Scholar

Sursa: Elaborată de autor [3]

Rezultatele oferite de Publish or Perish prezintă o analiză a publicațiilor Dnei dr. Tatiana Gutium pe o perioadă de 14 ani și indică circa 285 de citări cu un H-index 8 (Figura 3).

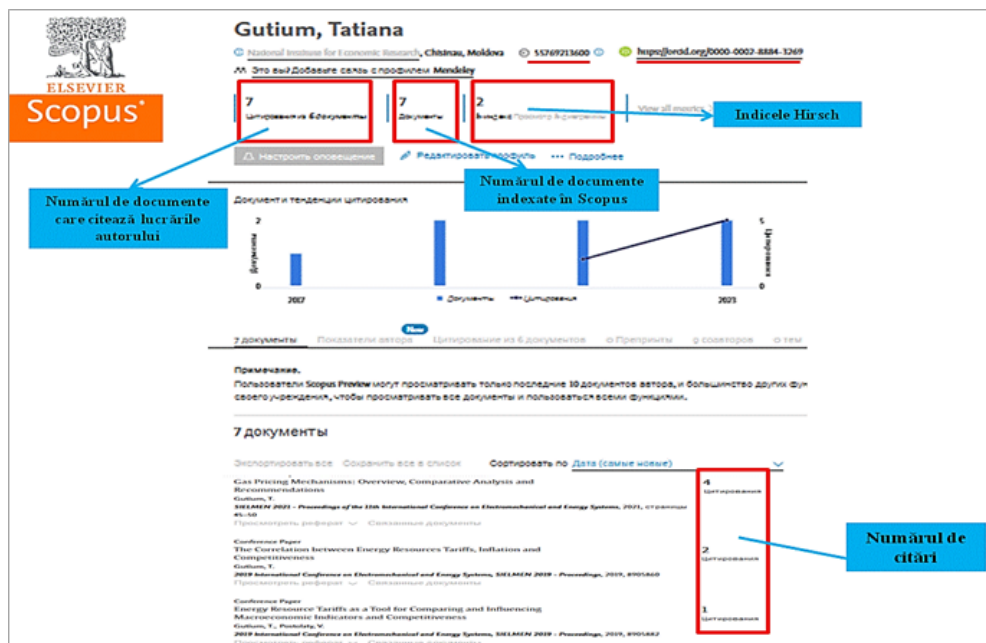
Figura 3. Analiza publicațiilor autorului în Publish or Perish

Sursa: Harzing's Publish or Perish

Un alt instrument bibliometric important pentru cercetare este baza de date Scopus, ea oferă căutarea după subiecte și după autor. Figura 4 demonstrează numărul de documente care citează lucrările autorului, numărul de documente indexate în Scopus, numărul de citări per articol, indicele Hirsch - 13.

Figura 4. Analiza publicațiilor în baza de date Scopus

În măsura în care acceptăm faptul că calitatea informației poate fi măsurată cu mijloace cantitative, pentru analiza bibliometrică și altmetrică, a fost utilizată funcționalitatea de căutare avansată a paginii de profil a Dnei Tatiana Gutium în cea mai mare bibliotecă electronică cu Acces Deschis din țară Instrumentul Bibliometric Național [4] - resursa importantă pentru măsurarea performanțelor științifice. Ca suport temeinic în cercetare au servit metodele de căutare avansată pentru a explora un număr cât mai mare de publicații științifice semnate de Dna Tatiana Gutium sau realizate în colaborare cu alți autori. Strategia de căutare s-a bazat pe următoarele criterii: 1) nume, prenume; 2) tipul lucrării; 3) afilierea instituțională a autorului; 4) perioada: 2009 – 2023.

Analiza datelor bibliometrice furnizate de IBN oferă o amplă informație despre publicațiile științifice ale doamnei Tatiana Gutium. Astfel, potrivit datelor IBN, în perioada anilor 2009-2023, sunt înregistrate 64 de publicații științifice (coautori - 23) (Figura 5). Cercetarea științifică modernă se efectuează prin colaborarea oamenilor de știință din diferite domenii de cercetare, prin participare internațională. Cooperarea științifică se manifestă la nivelul comunicării științifice prin publicarea în comun a articolelor științifice în diferite reviste. Din totalul celor 64 de documente din IBN cu text integral, sunt: articole în reviste naționale - 16 (dintre care: reviste de cat. B⁺ - 1, B - 6, C - 2), publicații la conferințe științifice din Republica Moldova - 25, publicații la manifestări științifice din RM (incluse în registrele manifestărilor științifice aprobate de către ANACEC) - 7, publicații peste hotare - 16. 8 articole au fost publicate în revista „*Economy and Sociology*”, 11 – în materialele Conferinței Internaționale „*Creșterea economică în condițiile globalizării*” - 11).

Figura 5. Vizibilitatea publicațiilor autorului în IBN

Un alt instrument de stocare și regăsire a informației, în acces deschis, este Repozitoriul Instituțional INCE, unde sunt indexate lucrările științifice ale cercetătorilor INCE pentru a spori vizibilitatea și impactul activității lor. Aici se regăsesc 93 lucrări (Figura 6) semnate de autor [11].

Figura 6. Vizibilitatea publicațiilor autorului în repozitoriul INCE

The screenshot shows the DSpace repository interface. At the top, there is a navigation bar with 'Home', 'Browse', and 'Help' links, a search bar labeled 'Search DSpace', and a 'Sign on to' button. Below this is the repository's name: 'Repository Socio-Economic Sciences - National Institute for Economic Research'. A descriptive paragraph follows: 'This repository preserves and enables easy and open access to all types of digital content including text, images, moving images, mpegs and data sets'. The DSPACE logo is on the right. A green banner contains the repository's name in Romanian. Below this is a grey box with a description in English and Romanian. The main content area is divided into four sections: 'Communities in DSpace', 'Discover', 'Subject', and 'Date issued'. The 'Discover' section has a sub-section 'Author' with a list of authors and their publication counts. 'Gutium, Tatiana' is highlighted with a red box and has a count of 93. Other authors listed include Stratan, Alexandru (13), Colesnicova, Tatiana (14), Novac, Alexandra (12), and Iatcin, Tatiana (5). The 'Subject' section lists subjects like 'Republica Moldova' (426), 'Republic of Moldova' (426), 'economia' (190), 'finante' (5), and 'Република Молдова' (5). The 'Date issued' section shows ranges like '2020 - 2023' (511), '2010 - 2019' (1831), '2000 - 2009' (24), and '1990 - 1999' (5). The 'Communities in DSpace' section lists four communities: '1. Biblioteca Republicană Tehnico-Științifică', '2. Colecția Instituțională', '3. Centrul de Cercetări Demografice', and '4. Secția Politici și Mecanisme de'.

Majoritatea lucrărilor științifice ale autoarei se regăsesc în colecțiile bibliotecilor, iar descrierile bibliografice sunt reflectate în cataloagele electronice ale bibliotecilor din țară.

Pe măsura apariției noilor descoperiri științifice, publicațiile rezultatelor cercetărilor sunt utilizate și citate de alți cercetători, indicatorii bibliometrici devenind din ce în ce mai importanți și eficienți, oferindu-ne posibilitatea de a urmări evoluția dezvoltării și contribuției profesionale a Dnei dr. Tatiana Gutium prin prezentarea unui portret amplu de analiză a producției științifice pe parcursul activității profesionale. Acești indicatori sunt vizibili în „Clasamentul mondial și universitar al oamenilor de știință 2024” [1]. „Scientific Index AD” (Alper-Doger), [Tabel 1] - sistem de clasificare și analiză bazat pe performanța științifică și pe valoarea adăugată a productivității științifice a oamenilor de știință. În plus, oferă clasamente ale instituțiilor pe baza caracteristicilor științifice ale oamenilor de știință afiliați. Acest indice nou a fost dezvoltat de prof. Dr. Murat Alper și de prof. Asociat Dr. Cihan Döğer. Folosind un total de nouă parametri, „Scientific Index AD” demonstrează clasamentul a 216 țări cu 19.500 instituții. „Scientific Index AD” este primul și singurul sistem care arată totalul ultimilor cinci ani de productivitate a oamenilor de știință, bazat pe scorurile indicelui H-Index și I10 și citări în Google Scholar. Clasamentul de productivitate este un serviciu unic doar prin „index științific publicitar”. Acesta este un sistem de clasare derivat din indicele i10 pentru a arăta productivitatea oamenilor de știință în publicarea

lucrărilor științifice de valoare. Clasamentul productivității este un instrument care listează oamenii de știință productivi într-un anumit domeniu, disciplină, instituție și țară și poate ghida dezvoltarea de stimulente semnificative și politici academice.

Tabel 1. Clasamentul mondial și universitar al oamenilor de știință 2024 [AD]

Sursa: <https://www.adscientificindex.com/scientist/tatiana-gutium/4317186>

Instrumentele bibliometrice au devenit vitale în evaluarea și evidențierea rezultatelor științifice în mediul academic și științific. Utilizarea lor permite cercetătorilor să măsoare impactul și relevanța cercetării lor într-un mod obiectiv,

oferind, în același timp, informații importante despre tendințele și evoluția în diverse domenii de cercetare. Istoria și evoluția bibliometriei și scientometriei ne arată că aceste domenii au evoluat concomitent cu dezvoltarea tehnologiei și a bazelor de date electronice. Este important de remarcat că bibliometria și scientometria nu sunt în afara criticii. Există păreri cu privire la utilizarea lor exclusivă în evaluarea științifică, deoarece uneori se pot ignora aspecte calitative sau pot fi influențate de factori cum ar fi autocitarea excesivă..

În concluzie, menționăm că bibliometria și scientometria au devenit instrumente esențiale în mediul academic și științific modern, oferind cercetătorilor și instituțiilor o modalitate obiectivă de a măsura și evalua impactul și relevanța cercetării lor. Cu toate acestea, utilizarea lor ar trebui să fie întotdeauna complementată de evaluări calitative pentru a asigura o înțelegere cuprinzătoare și echilibrată a activității științifice. În ultimii ani, metodele de analiză bibliometrică au fost adesea folosite în combinație cu tehnologiile de date mari. Astfel, inteligența artificială și metodele de învățare automată sunt folosite pentru a analiza informații bibliografice și bibliometrice (metadatele publicației) și pentru a identifica tendințele tehnologice. Folosind tehnologiile de date mari, cercetătorii nu numai că identifică tendințele tehnologice în diverse domenii ale științei, dar creează și „hărți” ale spațiului de cercetare.

Referințe bibliografice:

1. *AD Scientific Index 2024*. Online. Disponibil: <https://www.adscientificindex/scientist/tatiana-gutium/4317186> [accesat 2024-05-02].
2. CUJBA, Rodica. Abordarea bibliometrică în analiza dinamicii de dezvoltare a științei și societății. In: *Revista de Știință, Inovare, Cultură și Artă „Akademos”*. 2019, nr. 1 pp. 24 – 28. ISSN 1857-0461 / ISSN-e 2587-3687. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.2905426> Disponibil: <http://akademos.asm.md/files/24-28.pdf> [accesat 2024-05-04].
3. *Google Scholar*. Online. Disponibil: https://scholar.google.com/scholar?start=110&q=tatiana+gutium&hl=ro&as_sdt=0,5 [accesat 2024-05-07].
4. *Instrumentul Bibliometric Național (IBN)*. Online. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/author_articles/12953 [accesat 2024-05-02].
5. NAVEEN, Donthu; Mukherjee BMALYA; Pandey NITESH, and Marc Lim. WENG. How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. In: *Journal of Business Research* 2021, Vol. 133, September, pp. 285-296. Disponibil: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0148296321003155> [accesat 2024-05-07].
6. ORCID. Online. Disponibil: <https://orcid.org/0000-0002-8884-3269> [accesat 2024-04-07].
7. POPOV, Lilia. The contribution of the library on the use of bibliometric instruments in the research process. / Contribuția bibliotecii privind utilizarea instrumentelor bibliometrice în procesul de cercetare. In: *Journal of Social Sciences*. 2018, Vol. 1, nr. 2, pp. 64-72. ISSN-e 2587-3504. Disponibil: <https://>

- ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/76231 [accesat 2024-05-07].
8. PRITCHARD, Alan. Statistical Bibliography or Bibliometrics? In: *Journal of Documentation*. 1969, 25(4), pp. 348-349. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/236031787_Statistical_Bibliography_or_Bibliometrics [accesat 2024-05-07].
 9. RĂDULESCU, Constanța Zoie. Evaluare în sistemele de cercetare științifică prin platforme web, instrumente și rețele online. In: *Romanian Journal of Information Technology and Automatic Control*. 2019, nr. 1, pp. 35-44. ISSN 1220-1758 / ISSNe 1841-4303. DOI: [10.33436/v29i1y201903](https://doi.org/10.33436/v29i1y201903). Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/334626743_evaluare_in_sistemele_de_cercetare_stiintifica_prin_platforme_web_instrumente_si_retele_online [accesat 2024-05-07].
 10. RĂDULESCU, Romana-Anca. *Abordări-teoretice privind instrumentele bibliometrice*. Disponibil: <https://repository.uaiasi.ro/xmlui/bitstream/handle/20.500.12811/103/Bibliometrieabordari%20teoreticesecurizat.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [accesat 2024-05-07].
 11. *Repository Socio-Economic Sciences - National Institute for Economic Research*. Online. Disponibil: <http://dspace.ince.md/jspui/simple-search?query=gutium> [accesat 2024-04-07].
 12. ROUSSEAU, Ronald. Forgotten founder of bibliometrics. In: *Nature*. 2014. Vol. 510. nr. 7504. pp. 218. DOI <https://doi.org/10.1038/510218e> [accesat 2024-05-07].
 13. SCOPUS. Online. Disponibil: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55769213600> [accesat 2024-04-07].
 14. ȚURCAN, Nelly. *Măsurarea performanțelor cercetătorului: Indicele Hirsh*. Online. Disponibil: <https://idsi.md/masurarea-performantelor-cercetatorului-indicele-hirsh/> [accesat 2024-05-04].
 15. ȚURCAN, Nelly. Rolul instrumentului bibliometric național în promovarea și evaluarea producției științifice din Republica Moldova. In: *Integrare prin cercetare și inovare*. Conferința. Chișinău, Moldova, 10-11 noiembrie 2014, pp. 7-10. Disponibil: <https://idsi.md/masurarea-performantelor-cercetatorului-indicele-hirsh/> [accesat 2024-05-04].

POTENȚIALUL REALITĂȚII AUGMENTATE ÎN BIBLIOTECILE UNIVERSITARE

THE POTENTIAL OF AUGMENTED REALITY IN UNIVERSITY LIBRARIES

Mihaela STAYER¹ [ORCID: 0000-0001-7068-205X]

Abstract: *Augmented reality (AR) is a technology that allows users to see the real physical world in an enhanced way by adding virtual elements. These elements can be displayed on screens of mobile devices such as smartphones and tablets. This communication focuses on presenting the concept of augmented reality and how it can be used in libraries to improve services. They are proposed for the use of augmented reality tools, identifying the benefits and limitations of using augmented reality in libraries.*

Keywords: *augmented reality, emerging technologies, library orientation program, academic/research libraries*

Obiectivele specifice ale lucrării sunt:

- Prezentarea conceptului de realitate augmentată și a modului în care aceasta poate fi utilizată în biblioteci pentru îmbunătățirea serviciilor;
- Identificarea beneficiilor și limitărilor utilizării realității augmentate în biblioteci;
- Analiza aplicațiilor concrete de realitate augmentată din biblioteci, inclusiv exemple de aplicații care pot fi utilizate în BȘ a USARB.
- Recomandări pentru utilizarea unor instrumente de realitate augmentată în biblioteci.

¹ Bibliotecară principală, Biblioteca Științifică a USARB, staver.mihaela@gmail.com

Apariția noilor tehnologii au devenit o parte vitală a lumii noastre moderne, deoarece inovațiile și invențiile lor constante ne permit să avansăm și să ne dezvoltăm în moduri neașteptate. Aceste tehnologii se referă la o varietate de domenii, printre care se numără tehnologia informației, tehnologia comunicațiilor, inteligența artificială, realitatea virtuală și realitatea augmentată.

Tehnologia informației se referă la procesarea, stocarea și transferul informațiilor prin intermediul calculatoarelor și a rețelelor de comunicații. *Inteligența artificială* se referă la crearea de mașini inteligente care pot învăța, rezolva probleme și lua decizii pe baza datelor și a algoritmilor. *Realitatea virtuală și realitatea augmentată* se referă la tehnologiile care ne permit să experimentăm lumi virtuale și să adăugăm elemente digitale la lumea noastră reală. Acestea includ ochelarii RV, care ne permit să explorăm medii virtuale și să interacționăm cu obiecte digitale, și aplicațiile RA, care admit să adăugăm elemente digitale la lumea noastră reală prin intermediul dispozitivelor mobile.

Realitatea *virtuală, augmentată* a fost denumite „al patrulea val” de inovație și schimbare tehnologică în lumea computerelor. Primele trei, și anume PC-urile, Internetul și telefoanele mobile, au cunoscut schimbări în modul în care interacționăm și comunicăm, cu efecte fundamentale și care ne schimbă viața.

Structura „Realitatea Augmentată” a fost folosită pentru prima dată în 1992 de compania Boeing pentru proiectarea părților avioanelor ce urmau a fi asamblate, astfel încât inginerii să aibă o imagine de ansamblu asupra activităților viitoare. De atunci, realitatea modificată a evoluat foarte mult, ajungându-se să se folosească și în bibliotecile din lume pentru diverse activități.

În ultimii ani, tehnologia Augmented Reality (AR) a câștigat rapid popularitate și și-a găsit drum în diverse industrii, inclusiv în educație și cultură. Realitatea augmentată din bibliotecă are potențialul de a revoluționa modul în care funcționează bibliotecile, oferind utilizatorilor modalități noi și inovatoare de a se implica în colecțiile și resursele disponibile.

Realitatea augmentată este o tehnologie care permite utilizatorilor să vizualizeze obiecte de conținut în 3D într-un mediu real prin intermediul unui dispozitiv compatibil, cum ar fi un smartphone sau o tabletă. Modul realist în care tehnologia redă respectivul conținut, dă impresia utilizatorilor că obiectele s-ar afla într-adevăr în fața lor. Obiectele amplasate în mediul înconjurător al utilizatorului sunt vizibile doar prin intermediul ecranului dispozitivului mobil.

În zilele noastre, tehnologia a devenit o componentă esențială a vieții, iar modul în care utilizatorii interacționează cu diverse servicii se schimbă datorită Realității Augmentate (RA). Această tehnologie devine tot mai importantă, odată cu creșterea popularității dispozitivelor portabile. Aplicațiile cu realitatea augmentată sunt foarte utile pentru a obține informații în mod eficient și instantaneu despre obiectele din lumea reală, pe care le observăm și chiar avem posibilitatea să împărtășim aceste informații cu prietenii.

RA îmbină lumea reală cu cea virtuală prin suprapunerea de elemente virtuale și realitatea fizică, creând astfel o experiență de utilizare îmbunătățită

și inovativă. Realitatea augmentată constă, practic, în suprapunerea imaginilor generate de computer asupra lumii reale, creând **o viziune compusă care îmbogățește percepția noastră asupra realității.**

RA poate fi utilizată într-o varietate de domenii, inclusiv și bibliotecii. În general, RA poate îmbunătăți experiența utilizatorului prin creșterea informațiilor disponibile și prin adăugarea de elemente interactive în mediul lor fizic.

Cea mai larg acceptată definiție ar fi fost propusă de Ronald Azuma, în 1997. Informaticianul american, recunoscut pe scară largă pentru contribuția sa în domeniul realității augmentate (AR), definește RA ca „sisteme” care au următoarele trei caracteristici:

- combină realul cu virtualul;
- interactiv în timp real;
- înregistrat în 3D.

Anul 1968 marchează începutul realității augmentate, Ivan Sutherland, informatician și profesor de la Harvard creând primul aparat. În anul 1990, a fost inventat termenul de „Augmented Reality” de Tom Caudell, cercetător din compania Boeing. Unul dintre primele sisteme AR complet funcționale a fost creat de Louis Rosenberg în anul 1992. Scenaristul Julie Martin a adus tehnologia AR în industria media și divertisment cu producția de teatru „Dancing in Cyberspace”(1994). Deja, în anul 2000, apare programul software de realitate augmentată ARToolKit, creat de Hirokazu Kato, un om de știință japonez. În 2009, apare primul ghid de AR, realizat de Wikitude, care este compatibil cu toate dispozitivele android și Ikea. Prima sa aplicație de AR „IKEA Place” a adus o mare noutate în industria de retail.

Biblioteca, în viitor, va fi locul în care oamenii, și nu documentele, vor fi în centrul atenției.

Comunicarea prezentă își propune să elucideze conceptul de realitate augmentată și modul în care aceasta poate fi utilizată în biblioteci pentru a îmbunătăți furnizarea de servicii.

Caracteristicile principale ale realității augmentate includ:

- **Integrarea informațiilor digitale în lumea fizică:** prin realitatea augmentată se poate combina lumea digitală cu cea fizică, astfel încât utilizatorul să poată vedea elemente digitale (imagini, sunete, video) integrate în contextul real;
- **Interacțiune în timp real:** utilizatorul poate interacționa cu elementele digitale afișate în timp real cu o dimensiune suplimentară de interacțiune;
- **Localizare și urmărire:** realitatea augmentată utilizează tehnologii precum GPS și senzori de mișcare pentru a informa utilizatorul despre localizarea lor și a adapta informațiile digitale în funcție de poziția lor;
- **Experiență imersivă:** utilizatorul poate avea o experiență imersivă, deoarece elementele digitale se integrează în mediul fizic, ceea ce creează senzația de realitate.
- **Personalizare:** realitatea augmentată poate fi personalizată pentru a se potrivi nevoilor și preferințelor utilizatorilor, oferind astfel o experiență

unică pentru fiecare utilizator.

Ce dispozitive sunt necesare pentru a utiliza realitatea augmentată?

Pentru a utiliza realitatea augmentată, sunt necesare dispozitive precum smartphone-uri, tablete cu camera integrată sau ochelari speciali de AR. Aceste dispozitive trebuie să fie echipate cu software specifice pentru a putea reda conținutul AR.

Primul aparat de AR a fost creat la sfârșitul anilor 60. S-a numit „Sabia lui Damocles”, autorul ei este Ivan Sutherland de la Universitatea Harvard. Sabia lui Damocles, practic, suprapunea o rețea geometrică peste camera utilizatorului. Era foarte mare și nepractică însă a demonstrat faptul că realitatea augmentată este posibilă. AR a început să apară, cu adevărat, în viața utilizatorilor odată cu puterea de procesare necesară pentru rularea pe telefoanele mobile. Prima aplicație a fost cea de scanare a codurilor de tip QR. În prezent sunt deja cunoscute un șir de ediții de cărți implementate cu Realitate Augmentată, printre ele – cărți de referință, cărți didactice...

Diferența dintre *realitatea augmentată* (AR) și alte tehnologii similare, precum *realitatea virtuală* (VR), este că AR îmbogățește realitatea noastră, spre deosebire de VR care ne transportă într-un mediu complet nou. Această capacitate de a augmenta lumea reală deschide posibilități vaste pentru inovație și creativitate în aproape orice domeniu.

Realitatea augmentată a fost inventată pentru a oferi o experiență de interacțiune mai naturală și intuitivă între utilizator și lumea digitală. Ea poate aduce o nouă dimensiune vizitelor la bibliotecă sau prezentarea unor expoziții, transformând experiența de învățare într-una captivantă și interactivă. Prin intermediul acestei tehnologii, se pot adăuga informații suplimentare sau se pot crea experiențe virtuale care permit vizitatorilor să interacționeze cu obiectele prezentate în moduri noi și interesante.

Bucharest City App este o aplicație mobilă dezvoltată de Primăria Municipiului București, România, care utilizează tehnologia de realitate augmentată pentru a oferi informații utile despre obiective turistice și culturale din oraș. Utilizatorii pot accesa informații despre istoria, arhitectura și evenimentele legate de locurile pe care le vizitează prin intermediul camerei telefonului mobil.

O altă aplicație de realitate augmentată, numită „*Paris Then and Now*”, a fost implementată în Paris, Franța. Turiștii pot descărca această aplicație pentru a vedea imagini istorice suprapuse elementelor fizice din jur. Utilizatorii pot călători în timp și pot vizualiza peste 2000 de locuri de interes așa cum arătau acum 100 de ani.

Având în vedere faptul că biblioteconomia este considerată una dintre cele mai vechi profesii, este cert că bibliotecarii au trecut prin mai multe schimbări, fiind cunoscuți pentru inventivitatea lor și adaptabilitatea. Când Internetul a devenit disponibil publicului larg, deși mulți au crezut că bibliotecile vor dispărea în cele din urmă, bibliotecarii au putut învăța cum să o încorporeze în serviciile pe care le oferă și transforma situația în avantajul lor.

În această epocă, în care un număr mare de tehnologii emergente sunt introduse în lumea bibliotecilor, este foarte important pentru bibliotecari să învețe

cum să folosească aceste instrumente în mod eficient și să folosească această oportunitate pentru a continua să-și îmbunătățească serviciile.

Utilizarea *realității augmentate* în biblioteci poate avea multiple scopuri. Aceasta poate ajuta utilizatorii să găsească, să proceseze și să rețină mai ușor informațiile. În plus, utilizarea realității augmentate poate face procesul de învățare mai atractiv și mai plăcut.

Avantajele utilizării realității augmentate:

- **Îmbogățirea experienței de învățare:** AR transformă modul tradițional de educație,
- oferind o metodă vizuală și interactivă de asimilare a informațiilor.
- **Revitalizarea sectorului retail:** Companiile pot utiliza AR pentru a oferi clienților o experiență de cumpărături personalizată și interactivă.
- **Îmbunătățirea eficienței în domeniul medical:** Medicii pot beneficia de simulări AR pentru a planifica și practica intervenții chirurgicale.
- **Promovarea turismului:** Aplicațiile AR pot îmbunătăți experiențele turiștilor prin furnizare de informații contextuale și vizualizări augmentate ale obiectivelor turistice.
- **Extinderea unei astfel de tehnologii escaladează treptat și în domeniul Biblioteconomie și Știința Informării.**

De-a lungul secolelor, bibliotecile au evoluat și au suferit o revoluție odată cu apariția internetului, devenind o punte între tărâmul fizic și cel digital. Realitatea augmentată (AR) mărește această conexiune prin suprapunerea informațiilor digitale cu lumea fizică.

Realitatea augmentată poate oferi o serie de beneficii pentru educație și biblioteci:

- Materialele pentru studii pot fi mai accesibile și portabile;
- Nu este necesară achiziționarea de echipament special, deoarece majoritatea utilizatorilor de astăzi dețin un smartphone și pot utiliza tehnologia AR foarte rapid.

Cu toate acestea, extinderea unei astfel de tehnologii escaladează treptat și în domeniul Biblioteconomie și Știința Informării.

În mod evident, bibliotecile se acomodează acestor provocări prin adaptarea schimbărilor tehnologice, cum ar fi podcasturi și tutoriale online.

Cum poate fi utilizat RA în biblioteci?

Tehnologia AR poate îmbunătăți bibliotecile prin furnizarea de afișaje interactive care va oferi informații suplimentare și conținut multimedia legat de colecțiile bibliotecii. De exemplu, un afișaj AR într-o expoziție despre istoria unui oraș poate permite utilizatorilor să vizualizeze reconstrucții virtuale ale clădirilor istorice. RA poate facilita, de asemenea, accesul la conținut multimedia suplimentar legat de anumite cărți electronice sau articole. În plus, AR poate oferi tururi interactive ale bibliotecilor, hărți virtuale care prezintă locațiile diferitelor colecții și resurse, chestionare și chiar poate acționa ca asistent virtual sau chatbot, permițând utilizatorilor să pună întrebări și să primească răspunsuri în timp real.

Aplicațiile de RA pot fi utilizate pentru a ajuta utilizatorii să găsească mai

ușor serviciile bibliotecii și pentru a primi informații suplimentare despre acestea. De exemplu, o aplicație de RA poate fi folosită pentru a ghida studenții spre sălile de lectură sau sălile de împrumut, ceea ce poate economisi timp și poate reduce confuzia. Aceasta poate fi, de asemenea, deosebit de utilă pentru persoanele cu dizabilități sau pentru cei care nu sunt familiarizați cu spațiul bibliotecilor.

Unde și cum a fost folosit RA în bibliotecă?

Diverse biblioteci au adoptat AR pentru a crea experiențe captivante și interactive pentru vizitatorii lor. De exemplu:

- Bibliotecile de la Universitatea din Maryland, SUA au folosit AR pentru a crea expoziții și afișaje interactive care oferă informații suplimentare și conținut multimedia legat de colecțiile bibliotecii.
- Bibliotecile de la Universitatea din California, San Diego, SUA au folosit AR pentru a crea tururi interactive ale bibliotecii pentru studenți, care le permit utilizatorilor să exploreze colecțiile și resursele bibliotecii într-un mediu complet captivant.
- Biblioteca Națională de Medicină din Bethesda SUA a folosit AR pentru a crea exponate interactive și afișaje care oferă informații suplimentare și conținut multimedia legat de colecțiile bibliotecii, cum ar fi expoziția „Doorway to the Past” pentru a oferi informații suplimentare despre artefacte medicale istorice.
- Biblioteca Națională din Seul, Coreea de Sud, a folosit RA pentru a crea expoziții și afișaje interactive care oferă informații suplimentare și conținut multimedia legat de colecțiile și expozițiile bibliotecii, cum ar fi expoziția „Istoria medicinei coreene”.
- Biblioteca Națională din Stockholm, Suedia a folosit AR pentru a crea expoziții și afișaje interactive care furnizează informații suplimentare și conținut multimedia legat de colecțiile și expozițiile bibliotecii, cum ar fi expoziția „Treasures of the National Library”, care oferă mai multe informații despre articole rare și unice ale bibliotecii.

Sugestii de utilizare a AR în cadrul unei biblioteci universitare:

Utilizarea realității augmentate (AR), în cadrul unei biblioteci, poate aduce o serie de beneficii, îmbunătățind experiența utilizatorilor și oferind noi modalități de interacțiune cu informațiile. Iată câteva sugestii de utilizare a realității augmentate într-o bibliotecă:

- Marcatori amplasați în diverse zone din bibliotecă pentru a afișa informații suplimentare despre zona respectivă. De exemplu, un astfel de marcator situat lângă stațiile de internet poate afișa pe dispozitivul mobil regulile de utilizare;
- Cărți interactive cu posibilitatea de a scana paginile unei cărți pentru a vedea, videoclipuri relevante sau informații suplimentare;
- Călătorii în timp virtual - posibilitatea de a experimenta istoria sau cultura locală printr-o călătorie în timp virtual. Aceasta poate include reprezentări 3D ale clădirilor istorice.
- Expoziții virtuale - organizarea expozițiilor virtuale în bibliotecă, unde utilizatorii pot vizualiza obiecte 3D sau informații suplimentare despre expoziție, printr-un dispozitiv AR. Aceasta poate adăuga un nivel

suplimentar de profunzime și interactivitate.

Implementarea acestor idei poate contribui la modernizarea și îmbogățirea experienței utilizatorilor în cadrul bibliotecii, transformând-o într-un mediu interactiv și captivant.

AR din biblioteci are potențialul de a revoluționa modul în care funcționează bibliotecile, oferind utilizatorilor modalități noi și inovatoare de a se implica cu colecțiile și resursele disponibile. Un exemplu concret de aplicare a AR, care poate fi implementat în Biblioteca Științifică a USARB, ar fi posibilitatea utilizării unei aplicații mobile de realitate augmentată, unde utilizatorii, vizitatorii de la distanță pot explora spațiile Bibliotecii și împrejurimile ei într-un mod interactiv și informativ. Această aplicație ar oferi utilizatorilor posibilitatea de a vedea cum arăta Biblioteca în trecut, de a afla informații despre istoria ei și de a explora spațiile mai puțin cunoscute ale Bibliotecii, cum ar fi Colecția de Carte Rară, diverse colecții, etc.

Tururile ghidate, prin spațiile BȘ a USARB, cu ajutorul realității augmentate, ar putea oferi multiple avantaje în ceea ce privește accesarea acestora de la distanță. Utilizatorii ar putea beneficia de o experiență mai interactivă prin intermediul dispozitivelor mobile. RA permițându-le să interacționeze cu mediul înconjurător într-un mod mai profund și mai personalizat, prin furnizarea de informații și conținut suplimentar.

A-books sau *cărțile cu realitate augmentată* sunt o inovație care ar putea revoluționa modul în care citim. Am auzit cu toții de cărțile electronice, dar realitatea augmentată ar putea să ne ofere în curând o experiență de lectură cu totul nouă, combinând cărțile fizice și electronice: „cărțile augmentate” sau „a-books”.

Componentele cărților de realitate augmentată includ: elemente vizuale, caracteristici audio, conținut asemănător, interactivitate. Folosind anumite aplicații, cărțile cu realitate augmentată suprapun conținutul digital pe paginile fizice, permițând cititorilor să acceseze informații suplimentare, animații sau elemente interactive în timp real. Acest lucru îmbunătățește experiența generală de lectură, făcând-o mai captivantă și mai dinamică.

Există tendința de a confunda *Augmented Reality* cu *Virtual Reality*, care, este generată exclusiv de către un calculator, pe când realitatea augmentată utilizează elemente din lumea reală îmbinate cu date generate de calculator.

Realitatea augmentată schimbă modul în care vedem ceea ce ne înconjoară sau mai bine spus modul în care cei care o utilizează interacționează cu lumea înconjurătoare. Cu ajutorul realității augmentate, în timp ce vă plimbați pe stradă, utilizând telefonul mobil sau, de ce nu, o pereche de ochelari speciali, puteți afla ce reprezintă statuia pe care o aveți în față sau ce evenimente au loc azi la biblioteca din apropiere.

Cele două ingrediente, care fac posibilă realitatea augmentată sunt o cameră video ce permite transferul informațiilor reale într-un mediu de procesare, și o aplicație, care pe baza unor algoritmi combină informații virtuale și imaginile reale, generând imaginile suprapuse pe un ecran. Un rol important în această ecuație îl are și sistemul GPS, care ușurează această sarcină a softului de realitate augmentată, localizând elementul din vizorul camerei video.

În prezent există mai multe aplicații care se bazează pe această tehnologie.

Iată câteva instrumente care vă permit să utilizați tehnologia AR în bibliotecă absolut gratuit:

Aplicația Google Translate permite utilizatorilor, prin intermediul smartphone-ului, să traducă o informație instantaneu în 30 de limbi.

Google Lens reprezintă evoluția conceptului dezvoltat cu Google Goggles. Este un instrument cu ajutorul căruia putem identifica un text, imagini și obiecte din lumea reală folosind puterea de calcul în cloud a puternicului motor Google.

WallaMe este o aplicație de realitate augmentată care ne permite să lăsăm mesaje în anumite zone geolocalizate. Ideea este să facem un mic desen sau să scriem ceva, de exemplu, la colțul unei străzi, la stația de autobuz etc. Când altcineva trece pe lângă această imagine, înțelege că există un mesaj ascuns și îl poate vedea în realitate augmentată.

Google Goggles a fost printre primele aplicații cu realitate augmentată. Avem posibilitatea să le folosim pentru a scana diferite obiecte de artă, locații sau obiecte de consum, iar google va încerca să le identifice. Aplicația poate face și traduceri din alte limbi.

Google Arts & Culture este o platforma online ce pune la dispoziția vizitatorilor imagini și videoclipuri de înaltă rezoluție cu opere de artă și artefacte culturale de la organizații culturale partenere din întreaga lume. Vom avea posibilitatea de a vizita Musée d'Orsay și Turnul Eiffel din Paris...

Unimersiv este cea mai mare platforma pentru experiențe educaționale VR. Descarcând aplicația, utilizatorii au acces la mai multe experiențe care permit, de exemplu, elevilor să învețe istoria, anatomia umană...

ImmerseMe™ oferă utilizatorilor posibilitatea de a învăța una din cele 9 limbi străine: germană, spaniolă, franceză, engleză, japoneză, chineză, italiană, greacă și indoneziană, oferind, în timpul cursurilor, posibilitatea de a experimenta situații uzuale în țara a cărei limbă o învață.

Beneficiile Realității Augmentate în biblioteci

Economisind spațiu și timp, bibliotecile își pot îmbunătăți eficiența, pot reduce costurile și oferă utilizatorilor o modalitate mai convenabilă și mai eficientă de a accesa informații și resurse. Pe măsură ce tehnologia AR avansează, ne așteptăm la mai multe beneficii pentru utilizatori și biblioteci.

Utilizarea realității augmentate în bibliotecă poate aduce o nouă dimensiune acestuia prin adăugarea de conținut realității existente.

Beneficiile Realității Augmentate în biblioteci

- Cu tehnologia AR, utilizatorii pot accesa informații și documente (cărți, articole, videoclipuri...) în timp real, economisind efort.
- Unul dintre avantajele cheie ale încorporării tehnologiei AR în biblioteci este capacitatea sa de a extinde aria bibliotecilor dincolo de zidurile ei fizice. Cu colecții și resurse virtuale, utilizatorii pot accesa informații și documente, oriunde s-ar afla și în orice moment.
- Tehnologia AR are potențialul de a oferi utilizatorilor cu dizabilități o experiență mai accesibilă și mai incluzivă, permițându-le să interacționeze cu cărțile și resursele într-un mod care se potrivește nevoilor lor.

Totuși, există și dezavantaje, precum dependența de dispozitivele tehnologice și posibilele probleme de confidențialitate generate de colectarea datelor utilizatorilor.

Privind spre viitor, realitatea augmentată (AR) se prefigurează a fi un domeniu în plină expansiune cu capacitatea sa de a oferi experiențe imersive, îmbunătățind învățarea și formarea profesională. Pe măsură ce tehnologia avansează, se anticipează că AR va deveni tot mai integrată în viața cotidiană, transformând modul în care interacționăm cu lumea digitală.

Realitatea augmentată este ca o oglindă care ne arată ce ar putea fi, dar depinde de noi să decidem cum o folosim pentru a contura viitorul nostru.

„Prin realitatea augmentată, putem crea și explora lumi noi și imersive, dar e necesar să ne asigurăm că nu pierdem contactul cu realitatea noastră fundamentală.” - Yuval Noah Harari

Referințe bibliografice:

1. *Top 10 aplicații de realitate augmentată pentru Android*. Online. Disponibil: <https://socialiqapp.com/586-top-10-augmented-reality-apps-for-android> [accesat 2024-03-14].
2. ARISO, José María. *Augmented reality : Reflections on its Contribution to Knowledge Formation*. Berlin: De Gruyter, 2017. 331 p. ISBN 9783110497656.
3. AZUMA, Ronald. *A survey of augmented reality. Presence : Teleoperators Virtual Environ. PDF*. Online. 1997, vol. 6, no. 4, pp. 355–385. Disponibil: <https://www.inf.pucrs.br/pinho/TCG/Docs/ASurveyOfAugmentedReality.pdf> [accesat 2024-03-15].
4. ZANET, Elena. *Provocările bibliotecii în societatea contemporană*. Online. Disponibil: <https://bjiasi.ro/editura/provocarile-bibliotecii-in-societatea-contemporana-elena-zanet/> [accesat 2024-03-15].
5. *Augmented Reality in Libraries*. Online. Disponibil: <https://www.ifla.org/ru/news/augmented-reality-in-libraries/> [accesat 2024-03-16].
6. *What is Augmented Reality(AR)? – Definition, Examples, and Use cases*. Online. Disponibil: <https://www.plugin.com/augmented-reality/what-is-augmented-reality-ar/> [accesat 2024-03-15].
7. ȚURA, Marcel. *Realitatea augmentată și bibliotecile publice*. Disponibil: <https://ebibliothecaseptentrionalis.wordpress.com/2014/07/23/realitatea-augmentata-si-bibliotecile-publice/> [accesat 2024-03-20].
8. SHOAI, Huma and S. Waqar JAFFRY. *A Survey of Augmented Reality*. Disponibil: <https://www.researchgate.net/publication/269464134> [accesat 2024-03-21].
9. *Augmented reality applications in modern day library: a study*. Bhattacharya. PDF: Online. 2018, Vol 54, No 4, pp. 189-194. ISSN (Online) 2456-513X. Disponibil: <https://www.ilaindia.net/jila/index.php/jila/article/view/220/114> [accesat 2024-03-22].

RESURSE BCU IAȘI, TEHNOLOGIE ARCANUM

BCU IAȘI RESOURCES, ARCANUM TECHNOLOGY

Alina-Elena FILIMON¹

Abstract: *The communication reflects the collaboration experience of the Central University Library „Mihai Eminescu” from Iasi with the company Arcanum from Hungary in order to scan and digitize the information published on the pages of serials (newspapers and magazines) published in Romania, demonstrating the advantages of this process for users.*

Keywords: *Central University Library „Mihai Eminescu” Iași, digitization, serial publications, Arcanum Digiteca platform*

Colaborarea dintre Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu” Iași și compania Arcanum din Ungaria a început în luna mai 2022. Anterior, compania a mai conlucrat și cu bibliotecile publice din Târgu Mureș și Sibiu.

La Iași, specialiștii de la Arcanum au implementat o altă variantă de lucru, punând la dispoziție trei scanere performante, două - pentru reviste și unul pentru ziare. Instruirea personalului s-a desfășurat pe parcursul unei săptămâni și a constat în oferirea de indicații în privința folosirii echipamentelor și a scanării documentelor, precum și în prezentarea resurselor digitale pe care le pot accesa utilizatorii pe platforma Arcanum Digiteca.

Selecția periodicelor în vederea scanării

Pentru etapa de testare, au fost selectate, din colecțiile bibliotecii, trei titluri de ziar și două de revistă. Prioritare au fost ziarele locale, publicate la Iași, apoi cele din regiunea Moldovei (apărute la Botoșani, Suceava, Vaslui, Neamț etc.). Un alt criteriu, luat în calcul, a fost și frecvența numărului de împrumuturi al serialelor.

Înainte de a fi propus pentru scanare, fiecare titlu a fost verificat și pe platforma Arcanum Digiteca, pentru a se evita scanarea de două ori.

După ce a fost întocmită o listă de propuneri, a urmat verificarea în depozit a stării serialului pentru a se stabili dacă poate fi scanat sau nu. S-a constatat că nu toate ziarele puteau fi scanate din cauza legăturii: textul unora era aproape de cotor, paginile altora erau duble, unele conțineau imagi la mijlocul textelor. S-a ajuns la concluzia că nu toate legăturile de ziare puteau fi desprinse.

Cele care corespundeau criteriilor de scanare au fost transmise la Serviciul Legătorie din Bibliotecă pentru a fi detașate.

Un alt criteriu, luat în calcul, a fost și numărul de pagini pe care le are un titlu, precum și numărul de volume ale unui titlu. Pentru titlurile cu număr mic de pagini sau pentru titlurile cu puține volume, s-a considerat că nu este eficientă digitizarea acestora (ținând cont de durata procedurilor de prelucrare și costurile de dezlegare/legare).

¹ Serviciul Informatizare și Tehnologii Digitale, Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu” Iași, alina.filimon.bcuiasi@gmail

În cadrul acestui proiect, fiecare volum s-a scanat separat, pagină cu pagină, folosind softul de prelucrare Batch Scan Wizard (BSW). S-a convenit ca obiectele digitale să fie încărcate pe serverul partenerilor din Ungaria în aceeași zi, pentru a fi apoi prelucrate și încărcate pe platforma Arcanum Digiteca. De asemenea, acestea au fost salvate în formă brută și la BCU Iași.

Perioade acoperite în procesul de scanare

O provocare interesantă apărută ține de ziarele publicate înainte de 1860, textul cărora este scris în alfabet de tranziție. Imaginile au fost prelucrate astfel, încât cuvintele să poată fi „transcrise” în limba română. Această problemă este în curs de soluționare prin implicarea doamnei Cristina Dema de la Muzeul Presei din Jumbolia.

Ziarele din perioada 1900-1950 ne-au oferit o imagine foarte interesantă asupra calității hârtiei care se folosea în acea perioadă. Crizele financiare, cele două războaie mondiale și-au pus amprenta și asupra acestui aspect (hârtia era fie subțire, fie mai groasă, uneori era mai deschisă la culoare, alteori galbenă sau maro). Programul de scanare și softul folosit au reușit să păstreze destul de bine informațiile ce țin de aspectul publicațiilor vremurilor trecute.

Perioada comunismului (1950-1989) și-a pus și ea amprenta asupra modului de prezentare a ziarelor locale, regionale și naționale. Din anul 1974, multe ziare au trecut la un format mai mic, cu text și imagini pe mijlocul foilor, fapt care a împiedicat desfacerea și scanarea acestora (din acest motiv o parte din titluri scanate nu sunt complete în Arcanum).

Pentru periodicele recent apărute, partenerii de la Arcanum au solicitat permisiunea editorilor pentru a le putea scana și încărca online.

Participarea în acest proiect a determinat dezvoltarea unor abilități digitale ale personalului implicat în proiect.

Fiecare dintre cele cinci persoane implicate a învățat să deschidă/închidă o lucrare (un volum), să înregistreze timpul și numărul de pagini scanate, să prelucreze imaginile și, de asemenea, să încarce volumele finalizate în depozitul digital pus la dispoziție de partenerii noștri. Concomitent personalul angajat a dobândit cunoștințe în privința depanării echipamentului în cazul apariției erorilor.

Scanarea serialelor vechi a reprezentat o provocare pentru toți cei implicați în proiect. Ne-am confruntat cu hârtie fragilă, cu paginile rupte sau șifonate pe care a trebuit să le recondiționăm folosind hârtie specială transparentă sau pe care a trebuit să le rectificăm cu o bucată textilă curată și umedă etc. De asemenea, pentru paginile care nu aveau latura dreaptă sau se îndoiu la scanner s-a optat pentru rotirea acestora și scanarea pe latura tăiată drept.

Avantaje

Implicarea în acest proiect a adus numeroase avantaje pentru BCU Iași, printre care: dezvoltarea colecțiilor digitale de periodice, conservarea celor vechi care prin digitizare au putut fi puse la dispoziție utilizatorilor fără a mai fi scoase din depozit. De asemenea, odată cu dezlegarea acestora, paginile periodicelor au putut fi și recondiționate, iar legăturile refăcute.

Statistici

În cei doi ani de colaborare (mai 2022 - martie 2024) s-au scanat peste un milion pe pagini din 48 ziare și 17 reviste. Pentru acest lucru s-a folosit un scanner pentru ziare și două pentru reviste. Scanerul pentru reviste au fost folosite doar 6 luni, deoarece s-a constatat că nu se pretează foarte bine pentru revistele vechi și fragile.

Echipa implicată în proiect este alcătuită din cinci persoane din cadrul Serviciului Informatizare și Tehnologii Digitale, care lucrează în schimburi de câte două ore.

Pentru transferul obiectelor digitale către partenerii de la Arcanum se folosește un depozit online pe care se încarcă zilnic tot ce s-a scanat. Salvarea obiectelor digitale la BCU Iași se face lunar, atât pe harduri externe, cât și pe serverul special dedicat.

Accesul la platforma Arcanum

Platforma Digiteca Arcanum oferă acces online facil și intuitiv la milioane de pagini ale unor publicații periodice. Utilizatorii, care accesează platforma, au la dispoziție mai multe modalități de căutare a informației: funcția de căutare facială (soft Face Recognition), funcția pentru identificarea coloanelor din ziare/reviste care ajută la selecția corespunzătoare a cuvintelor din articole, funcția de traducere a textului realizată cu ajutorul unor programe intuitive (cum ar fi DeepL Translate, Google Translate).

Utilizatorii BCU „M. Eminescu” Iași au acces gratuit, din spațiile bibliotecii, la Arcanum și implicit la publicațiile periodice scanate în cadrul proiectului. Beneficiarii bibliotecii, care doresc să acceseze platforma de acasă, pot opta pentru plata unui abonament la preț redus.

PROVOCĂRILE ȘI OPORTUNITĂȚILE PARADIGMEI DIGITALE
ÎN BIBLIOTECA UNIVERSITARĂ

THE CHALLENGES AND OPPORTUNITIES OF THE DIGITAL PARADIGM
IN THE UNIVERSITY LIBRARY

Angela MALANIUC¹ [ORCID: 0009-0000-4179-6509]

Veronica SANDU² [ORCID: 0009-0007-0043-59]

Abstract: *The article explores the challenges and opportunities presented by the digital paradigm within the university library setting. It examines how modern technology is transforming the landscape of university librariy, impacting both the services offered and the role of librarians. In the context of increasingly widespread access to digital resources, university library face the need to adapt their infrastructure and processes to meet the growing demands of users. Additionally, the article highlights the potential of digital technologies to enhance operational efficiency, expand access to academic resources, and improve the user experience. Through research and analysis, the article provides valuable insights into how university library can navigate the digital era, leveraging emerging opportunities and addressing challenges with creativity and innovation.*

Keywords: *digital paradigm, digital resources, digital technologies, challenges of the digital paradigm, opportunities of the digital paradigm, modern library services*

În era digitală în continuă evoluție, biblioteca universitară se confruntă cu provocări și oportunități fără precedent în adaptarea la paradigma digitală. Odată cu avansarea tehnologiei, resursele informaționale devin din ce în ce mai digitale, iar biblioteca universitară trebuie să se adapteze rapid noilor schimbări pentru a rămâne relevantă și eficientă în mediul academic modern. Este esențial să examinăm cu mare atenție provocările pe care le întâmpină biblioteca universitară în adoptarea și gestionarea noilor tehnologii, dar și oportunitățile pe care le oferă această schimbare paradigmatică.

Articolul de față explorează provocările și oportunitățile pe care paradigma digitală le aduce în mediul bibliotecii universitare. Prin analiza aspectelor cheie ale acestei tranziții, vom investiga modul în care biblioteca universitară își revizuieste modul de funcționare și oferă servicii în contextul unei lumi digitale în continuă schimbare. De asemenea, vom examina impactul tehnologiilor digitale asupra modului în care se desfășoară cercetarea academică și procesul de formare a specialiștilor în instituțiile superioare de învățământ, precum și modul în care

¹ Bibliotecară, Biblioteca Științifică UPSC, malaniuc.angela@upsc.md

² Bibliotecară, Biblioteca Științifică UPSC, malaniuc.angela@upsc.md

biblioteca universitară poate maximiza beneficiile acestor schimbări pentru comunitatea academică.

O paradigmă este un set de concepte, teorii, practici și standarde care modelează modul în care este înțeleasă și abordată o anumită disciplină sau domeniu [1]. În contextul bibliotecii universitare, paradigma reprezintă cadrul teoretic și metodologic care ghidează gestionarea, accesarea și utilizarea resurselor și informațiilor, precum și modul în care se desfășoară relația dintre bibliotecă, utilizatori și comunitate academică. Paradigmele pot evolua în timp odată cu dezvoltarea tehnologiilor și schimbarea nevoilor utilizatorilor.

Paradigma digitală în biblioteca universitară este integrarea și utilizarea tehnologiilor digitale pentru a transforma funcționarea bibliotecii, oferind acces facil la resurse electronice și servicii online pentru studenți, cercetători și cadre didactice. Aceasta implică gestionarea și catalogarea informațiilor în format digital, precum și implementarea de soluții tehnologice pentru a îmbunătăți eficiența și accesibilitatea serviciilor bibliotecii. Astfel, paradigma digitală facilitează o experiență de învățare și cercetare mai personalizată și adaptată nevoilor utilizatorilor.

Paradigma digitală, a revoluționat funcționarea bibliotecii universitare, transformând modul în care aceasta sprijină educația și cercetarea. Schimbarea a fost impulsionată de progresele tehnologice rapide, care au permis bibliotecii să migreze de la metodele tradiționale de gestionare și accesare a informațiilor către utilizarea resurselor digitale și a instrumentelor online [2].

Provocările întâmpinate de bibliotecă în gestionarea paradigmei digitale sunt variate și complexe. Am ales pentru a fi menționate următoarele provocări:

1. Transformarea bibliotecilor pentru a se adapta cerințelor erei digitale implică **investiții substanțiale în infrastructură, tehnologie și resurse umane**. Biblioteca trebuie să investească în hardware și software moderne pentru a oferi servicii digitale de calitate utilizatorilor. Aceasta poate include achiziționarea de calculatoare performante, servere, echipamente de stocare și tehnologii de securitate a datelor, cât și costuri operaționale mai ridicate, cum ar fi întreținerea infrastructurii digitale, actualizările constante ale software-ului și securitatea cibernetică.

Pentru a asigura accesul la resurse academice și științifice relevante, biblioteca trebuie să se aboneze la baze de date și colecții digitale costisitoare

De asemenea, e necesar să se aloce resurse pentru formarea și perfecționarea personalului, astfel încât acesta să fie capabili să gestioneze și să folosească eficient noile tehnologii.

1. **Dezvoltarea competențelor digitale la bibliotecari și utilizatori** este o provocare majoră pentru biblioteca care dorește să profite de oportunitățile tehnologice oferite.

Pentru bibliotecari, lipsa competențelor digitale poate împiedica eficiența operațională și implementarea noilor tehnologii în activitățile zilnice ale bibliotecii. Aceasta include gestionarea resurselor digitale, utilizarea softurilor de cata-

logare și de gestionare a colecțiilor, precum și furnizarea de servicii online pentru utilizatori.

Pentru utilizatori, lipsa competențelor digitale poate crea dificultăți în navigarea pe site-urile bibliotecii, în utilizarea catalogului online sau a altor servicii digitale, precum împrumutul de resurse electronice. Acest lucru poate duce la excludiune digitală și la o limitare a accesului la cunoaștere și informații.

Biblioteca trebuie să facă eforturi pentru a îmbunătăți competențele digitale ale personalului, absolut necesare, pentru a oferi programe de formare pentru utilizatori. Ea poate colabora cu alte instituții și organizații pentru a oferi cursuri și ateliere de competențe digitale, atât pentru personalul său, cât și pentru utilizatorii din comunitate.

2. Biblioteca trebuie să acorde o atenție deosebită **securității și confidențialității datelor personale** pentru a proteja datele sensibile ale utilizatorilor și resursele bibliotecii.

Bibliotecile colectează și gestionează o gamă variată de date personale ale utilizatorilor, inclusiv informații de identificare personală, preferințele de lectură, documentele împrumutate. Aceste date trebuie protejate în conformitate cu legislația și reglementările privind protecția datelor, cum ar fi Regulamentul General privind Protecția Datelor (GDPR) în Uniunea Europeană [3].

Pentru a asigura securitatea datelor, bibliotecile trebuie să implementeze măsuri adecvate de securitate cibernetică, cum ar fi criptarea datelor, utilizarea parolelor forte și autentificarea cu mai mulți factori. De asemenea, este esențial să se monitorizeze și să se actualizeze regulat sistemele informatice pentru a preveni atacurile cibernetice și pentru a remedia eventualele vulnerabilități.

Confidențialitatea datelor este la fel de importantă, deoarece utilizatorii bibliotecilor trebuie să se simtă în siguranță și să aibă încredere referitor la protejarea datelor personale.

4. În contextul transformării rapide a tehnologiei și a schimbării așteptărilor utilizatorilor, biblioteca este adesea confruntată cu o **rezistență la schimbare** la nivel intern în ceea ce privește adaptarea și implementarea noilor tehnologii și practici. Cauze sunt multiple, cum ar fi teama de necunoscut [4], neliniștea față de pierderea controlului sau a competențelor tradiționale, lipsa de încredere în tehnologie sau îngrijorarea legată de schimbările care ar putea afecta rolul bibliotecarilor și structurile instituționale. Personalul bibliotecii poate fi reticent la schimbare din cauza unei lipse de pregătire și de înțelegere a beneficiilor pe care le pot aduce noile tehnologii.

Pentru a depăși această rezistență, biblioteca trebuie să adopte o abordare proactivă și să se angajeze în formarea continuă a personalului, asigurându-se că aceștia sunt pregătiți pentru noile realități digitale. Comunicarea deschisă și transparentă, cu privire la importanța schimbării și beneficiile acesteia pentru bibliotecă și utilizatori, poate ajuta la reducerea temerilor și la crearea unui mediu favorabil inovației.

Lucrările bibliotecii pot juca un rol crucial în modelarea unei atitudini pozitive

față de schimbare, demonstrând angajamentul lor față de transformarea digitală și oferind suport și recunoaștere celor care se implică în procesul de adaptare.

5. **Concurența tot mai mare din partea altor surse de informații.** Accesul ușor la internet și la tehnologiile digitale a oferit utilizatorilor numeroase opțiuni pentru obținerea de informații, inclusiv căutări online, rețele de socializare, site-uri web specializate și servicii de streaming. Această concurență pune presiune pe bibliotecă în sensul că ea trebuie să se reinventeze și să ofere servicii și resurse care ar atrage și ar reține utilizatorii. Biblioteca trebuie să își adapteze strategiile pentru a oferi experiențe de învățare și servicii care sunt atât relevante, cât și accesibile. De exemplu, biblioteca pot oferi acces la resurse și colecții digitale extinse, ateliere de instruire în competențe digitale și consultanță personalizată pentru utilizatori.

6. Pe măsură ce biblioteca oferă tot mai mult acces la resurse digitale, apar probleme ce țin de **respectarea drepturilor de autor și de utilizarea corectă a conținutului protejat.**

Biblioteca trebuie să asigure un echilibru între respectarea legii drepturilor de autor și necesitățile utilizatorilor de a avea acces la informații [5]. Acest lucru implică negocierea licențelor cu editorii și furnizorii de conținut pentru a permite accesul legal la resurse digitale pentru utilizatori. Este esențial ca biblioteca să fie familiarizată cu legile și reglementările privind drepturile de autor pentru a evita încălcările involuntare.

Biblioteca trebuie să gestioneze drepturile de autor în contextul partajării și distribuirii resurselor digitale. Aceasta include stabilirea politicilor clare privind utilizarea materialelor digitale, cum ar fi permiterea împrumutului electronic și distribuirea conținutului pe platforme online.

În concluzie menționăm că biblioteca trebuie să navigheze printr-o varietate de provocări în gestionarea paradigmei digitale, însă, odată depășite, acestea pot conduce la oportunități semnificative pentru modernizarea și îmbunătățirea serviciilor bibliotecilor.

Și, dacă vorbim despre oportunități, să le semnalăm pe cele mai principale:

1. **Digitalizarea colecțiilor** tradiționale, cum ar fi cărțile rare, manuscrisele, fotografiile și alte materiale de arhivă, permite conservarea și accesibilitatea acestora pentru un public mai larg. Prin crearea de copii digitale, biblioteca poate asigura protejarea și conservarea materialelor originale, prevenind degradarea acestora în timp. În felul acesta, resursele importante vor fi disponibile pentru generațiile viitoare.

În același timp, digitalizarea oferă posibilitatea de a **crea colecții digitale noi**, adaptate nevoilor și intereselor utilizatorilor moderni. Biblioteca poate dezvolta resurse digitale specifice, cum ar fi baze de date tematice, colecții multimedia și materiale educaționale, pentru a susține cercetarea academică și educația.

Crearea de colecții digitale noi poate implica, de asemenea, colaborarea cu alte instituții, cum ar fi universități, muzee și centre de cercetare, pentru a dezvolta resurse comune și a facilita accesul la informații valoroase. Acest tip de parteneriat poate duce la dezvoltarea unor resurse mai bogate și mai diversificate, care oferă

utilizatorilor o gamă mai largă de cunoștințe și perspective.

Prin crearea și dezvoltarea colecțiilor digitale noi, biblioteca universitară își poate extinde rolul și impactul în comunitate, oferind utilizatorilor o gamă mai largă de resurse și servicii, în conformitate cu cerințele și preferințele din ce în ce mai diverse ale acestora.

2. Biblioteca poate oferi **servicii online personalizate**, utilizând tehnologii moderne pentru a răspunde nevoilor specifice ale utilizatorilor și pentru a oferi acces rapid la resurse și informații relevante.

Biblioteca poate crea platforme online care permit utilizatorilor să își configureze conturi personale și să primească recomandări personalizate de lectură, în funcție de preferințele lor de căutare; poate oferi servicii de consultanță online, astfel încât utilizatorii să poată primi îndrumări și sfaturi direct de la bibliotecari, chiar și atunci când nu se află în bibliotecă.

Utilizarea algoritmilor de inteligență artificială poate oferi sugestii de lectură și resurse relevante pentru utilizatori. Acest lucru poate ajuta la îmbunătățirea experienței de utilizare a bibliotecii și la stimularea interesului pentru diverse subiecte și genuri.

Prin dezvoltarea serviciilor online personalizate, biblioteca oferă utilizatorilor o experiență mai bogată și mai eficientă, facilitând accesul la cunoștințe și resurse și contribuind la creșterea nivelului de satisfacție a utilizatorilor.

3. **Platformele de educație și formare** oferă bibliotecilor șansa de a-și extinde serviciile educaționale și de formare, adresându-se nu doar utilizatorilor tradiționali, ci și unei audiențe mai largi, care include persoane de toate vârstele și nivelurile de cunoaștere.

Prin intermediul platformelor de educație online, bibliotecile pot oferi o varietate de cursuri, ateliere și resurse educaționale, care pot fi accesate de la distanță. Acest lucru permite bibliotecilor să ajungă la utilizatori din întreaga lume, extinzând impactul lor educațional și cultural.

Prin dezvoltarea și utilizarea acestor platforme, biblioteca poate juca un rol activ în promovarea învățării continue și a dezvoltării profesionale, contribuind la creșterea nivelului de cunoaștere și competențe în rândul utilizatorilor. În plus, aceste platforme pot facilita accesul la resurse educaționale pentru grupurile defavorizate sau izolate, contribuind la reducerea decalajelor de acces la informație și educație.

4. Biblioteca poate **colabora cu alte instituții**, formând parteneriate strategice cu instituții de învățământ, centre de cercetare, instituții culturale și organizații comunitare pentru a-și extinde resursele și a-și diversifica serviciile. Prin colaborarea cu universități și școli, biblioteca poate oferi acces la resurse digitale partajate, ateliere de alfabetizare informațională și programe de cercetare comune. Parteneriatele cu muzee, arhive și alte instituții culturale permit bibliotecii să integreze colecții digitale și materiale educaționale, promovând, în același timp, patrimoniul cultural și istoric.

Colaborarea cu instituții guvernamentale și organizații non-guvernamentale

poate duce la inițiative de incluziune digitală și proiecte de dezvoltare comunitară, în care biblioteca joacă un rol cheie în oferirea de servicii de informare și educație. Acest tip de cooperare poate să ajute și la obținerea de resurse financiare suplimentare pentru dezvoltarea și implementarea proiectelor digitale inovatoare.

Biblioteca poate colabora cu parteneri din sectorul privat (furnizorii de tehnologie și de servicii de informare), pentru a oferi utilizatorilor soluții avansate și acces la ultimele inovații în domeniu.

5. Prin **utilizarea eficientă a instrumentelor de marketing online**, biblioteca poate ajunge la un public mai larg și poate crea conținut personalizat pentru diverse categorii de utilizatori. Strategiile de promovare digitală includ campanii pe rețelele sociale, e-mail marketing și colaborări cu influenceri sau instituții academice.

Marketingul digital permite bibliotecii să-și promoveze serviciile și evenimentele, precum ateliere, seminarii și programe de lectură, direct către utilizatori, creând astfel o legătură mai strânsă cu aceștia.

Prin intermediul promovării digitale, biblioteca poate evidenția și valorifica resursele și serviciile oferite, asigurându-se că utilizatorii sunt informați cu privire la noutăți, evenimente și oportunități de învățare.

Marketingul digital permite bibliotecii să colecteze date și să analizeze comportamentul utilizatorilor, ajută să îmbunătățească serviciile și să se adapteze mai bine nevoilor comunității.

Prin valorificarea acestor oportunități, bibliotecile pot rămâne relevante și pot continua să ofere servicii de înaltă calitate în era digitală.

Concluziile privind gestionarea paradigmei digitale în biblioteca universitară rezumă ideile principale ale acestei transformări și oferă viziuni asupra direcțiilor viitoare ale bibliotecilor în contextul evoluției digitale:

- **Adaptarea continuă la noile tehnologii și tendințe** este esențială pentru ca bibliotecile să rămână relevante și să răspundă eficient nevoilor diversificate ale utilizatorilor. Aceasta necesită o abordare proactivă în adoptarea și integrarea noilor tehnologii în practicile bibliotecii.

- **Bibliotecarul joacă un rol central** în gestionarea paradigmei digitale, fiind responsabil de integrarea tehnologiei în serviciile și colecțiile bibliotecii. Acesta trebuie să-și actualizeze constant abilitățile și cunoștințele pentru a rămâne la curent cu evoluția tehnologică.

- **Colaborarea și parteneriatele cu alte instituții culturale, academice și tehnologice** oferă bibliotecilor posibilitatea de a-și extinde serviciile și de a oferi utilizatorilor o experiență mai bogată și mai variată. De asemenea, bibliotecile trebuie să **promoveze accesibilitatea și incluziunea** la resursele și serviciile digitale, indiferent de nevoile utilizatorilor.

- În plus, bibliotecile pot juca un rol important în **dezvoltarea competențelor digitale și a alfabetizării informaționale a utilizatorilor**, organizând ateliere, cursuri și evenimente educaționale. În această direcție, bibliotecile trebuie să își redefinească rolul și să își extindă serviciile pentru a rămâne relevante în era

digitală.

- Viitorul bibliotecilor în era digitală depinde, de asemenea, de **investițiile în tehnologii moderne, infrastructură și dezvoltarea profesională a personalului**. Prin adoptarea tehnologiei și prin colaborarea cu alte instituții, bibliotecile pot oferi servicii inovatoare și pot continua să dețină un loc central în societate.

Biblioteca universitară poate profita de oportunitățile paradigmei digitale pentru a se transforma în centru de excelență și inovație, contribuind la îmbunătățirea experienței utilizatorilor și la consolidarea rolului ei esențial în comunitatea academică.

Referințe bibliografice:

1. KUHN, THOMAS S. *Structura revoluțiilor științifice*. București: Humanitas, 2008 ISBN 978-973-50-2030-9.
2. SANDU, Veronica; MALANIUC, Angela. Resurse și servicii moderne de bibliotecă: suport pentru activitățile didactice și de cercetare științifică. Studiu de caz. In: *Science and education: new approaches and perspectives*, Ed. 25, 24-25 martie 2023, Chișinău. Chișinău: (CEP UPSC, 2023, Seria 25, Vol. 1, pp. 377-384. ISBN 978-9975-46-773-5. DOI: <https://doi.org/10.46727/c.v1.24-25-03-2023.p377-384>
3. *Regulamentul general privind protecția datelor (RGPD)*. Online. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/RO/legal-content/summary/general-data-protection-regulation-gdpr.html> [accesat 28.03.2024].
4. *Менеджмент вузовских библиотек. Университетская библиотека на треке изменений* : материалы XXII Международной научно-практической конференции, приуроченной к 90-летию Нотно-научной библиотеки УО «Белорусская государственная академия музыки», 28–29 сентября 2022 г., Минск. Фундаментальная библиотека БГУ ; Редкол. В. Г. КУЛАЖЕНКО (отв. ред.), Е. Н. САДОВСКАЯ]. Минск: БГУ, 2023, pp. 69-78.
5. „*Protecția dreptului de autor prin intermediul bibliotecilor*”. Online. Disponibil: <https://agepi.gov.md/sites/default/files/2015/02/Belei.pdf> [accesat 01.04.2024].

**PREZENTAREA REZULTATELOR SCIENTOMETRICE A
CERCETĂTORILOR BIBLIOTECII ȘTIINȚIFICE A USARB**

*SCIENTOMETRICAL PRESENTATIONS RESULTS
OF RESEARCHERS FROM SCIENTIFIC LIBRARY OF USARB*

Elena ȚURCAN¹ [ORCID: 0000-0002-5278-2564]

Abstract: *The scientific paper is devoted to the problem of the quantitative and qualitative study of the results of scientific research carried out in the USARB Scientific Library, using the records and selections from the scientometric search engines: Publich or Perich, Google Scholar, the ORCID identifier, the National Bibliometric Instrument, the social network of collaboration between Academia.edu scientists and the „AD Scientific Index” system. The analysis is carried out on the basis of data from the period 2016-2024.*

Keywords: *USARB Science Library, university librarians, scientific research, research conducted by librarians, Publich or Perich, Google Scholar, ORCID identifier, Academia.edu, AD Science Index*

„Conținutul unei cercetări științifice este foarte important, dar nu mai puțin important este modul în care sunt prezentate aceste rezultate. Pentru a face față tendințelor și schimbărilor continue în domeniu și pentru a anticipa problemele care pot apărea, necesitatea efectuării cercetărilor devine crucială pentru supraviețuirea domeniului infodocumentar. Cercetarea este un aspect-cheie al formării profesionale a bibliotecarilor în cadrul oricărui program de studiu. Cercetarea este aplicarea unei soluții fiabile pentru a rezolva o problemă prin colectarea, analiza și interpretarea datelor.

Pe măsură ce sarcinile efectuate de un bibliotecar devin tot mai complexe, sunt implementate servicii și tehnologii inovatoare, în mod evident, se conturează o nouă funcție a specialistului în biblioteconomie și știința informării – cercetarea diverselor aspecte ale activității instituției infodocumentare. Totodată, este necesar de a extinde problematica cercetărilor realizate de biblioteci” [1].

În continuare prezentăm unele elemente obligatorii pentru diferite tipuri de lucrări care reflectă rezultatele cercetărilor științifice: considerații introductive, sinteza de literatură, metodologia cercetării, rezultatele cercetării, concluzii, recomandări. Considerăm că doar compilarea acestor direcții se soldează cu rezultate dorite.

Rezultatele cercetării trebuie să fie ușor de găsit, ușor de accesat, ușor de partajat.

Noțiunea de metodologia unei cercetări este remarcată și de Septimiu Chelcea în *Inițiere în cercetarea sociologică*: „Metodologia în științele sociale

¹ Bibliotecară principală, Biblioteca Științifică a USARB, elturcan@gmail.com

și comportamentale are două laturi: analiza critică a activității de cercetare și formularea unor propuneri pentru perfecționarea acestei activități” [2].

Referindu-ne, în general, la metodologia cercetării, confirmăm că ea constituie unul dintre cele mai frecvente subiecte abordate în mediul academic și de cercetare. Tipurile metodologiilor de cercetare aplicate în studiul dat sunt menționate de cercetătorul și profesorul Nelly Țurcan în lucrarea *Explorarea metodelor de cercetare în biblioteconomie și știința informării* sunt: „... **Cercetarea-acțiune** - colectarea informațiilor; **Bibliometrie** - analiza indexului *h*, citărilor, numărului documentelor prezente și a factorului de impact; **Studiu de caz** - explorarea în profunzime a unor activități; **Analiza de conținut** - analiza calitativă și cantitativă a datelor și **Istorică** - sinteza datelor din trecut pentru testarea ipotezelor și identificarea cauzelor, efectelor și tendințelor în context...” [3].

Cercetarea științifică în bibliotecile universitare este o activitate în esență socială, adresată unui public structurat cel puțin pe două niveluri: **publicul academic** - care trebuie să fie informat cu privire la principalele rezultate și direcții de progres ale științei; **publicul specialiștilor** - acel segment al comunității științifice interne și internaționale, care cuprinde pe toți cercetătorii din același domeniu, pregătiți să înțeleagă cercetarea științifică, să o aprecieze critic, să o reproducă și, eventual, să o dezvolte și inoveze în viitor.

Scopul acestui studiu este de a explora empiric starea și evoluția cercetării științifice în Biblioteca Științifică a USARB.

Istoric. Cercetările scientometrice în Biblioteca Științifică a USARB au o istorie bogată. Anul 2009 devine un an de cotitură pentru bibliotecarii universitari bălțeni și reprezintă un interes deosebit în activitatea de asistență informațională, ghidare, orientare a utilizatorilor în scopul asigurării acestora cu vizualizarea și evaluarea rezultatelor cercetărilor științifice. Evaluarea și acum se efectuează la cerere. Biblioteca Științifică a studiat programul software Publish or Perish (apare din anul 1999) „care preia și analizează citările academice. Programul folosește o varietate de surse de date pentru a obține citările brute, apoi le analizează și prezintă o gamă de valori de referință, inclusiv numărul de lucrări, totalul de citări și indexul *h*” [4]. Prezentăm un model de Date privind evaluarea cercetărilor științifice.

Actualmente „metodele scientometrice sunt utilizate din ce în ce mai mult în dezvoltarea teoriei și practicii de cercetare: pentru a identifica numărul indexului *h*, pentru a evalua numărul de citări, pentru a determina valoarea informațională a publicațiilor și numărul lor prezente online, pentru a studia eficiența serviciilor de informare și serviciilor bibliometrice, pentru a identifica domeniile tematice prioritare în publicațiile profesionale. Indicatorii pot deveni bază pentru studierea individualității unui om de știință, pentru caracterizarea statutului științific, autoritatea unui cercetător concret etc” [5].

Pe parcurs, se fac primele încercări de a evalua rezultatele cercetărilor Bibliotecii Științifice, paralel cu cercetările cadrelor didactice. Lucrarea *Vedere scientometrică a cercetătorilor universitari din Bălți*, prezentată la conferința

„Tradiție și inovare în cercetarea științifică”, Colloquia Professorum, din 2016, reflectă rezultatele primei evaluări ale cercetării Bibliotecii Științifice.

Cercetarea conturează o imagine clară a deținătorilor indicelui *h*: 36 persoane, ce constituie 68 % din numărul total de cercetători. Poziția sumară a indicelui *h* pentru Biblioteca Științifică – 53, stocarea indicelui *g* – 54, indexul *h* contemporan – 49, realizarea indicelui *h* individual – 7.10, prezente total documente – 570, documente citate – 263. Deci din 53 de angajați, 36 de persoane dețin indecele *h*, ceea ce este o afirmare de succes.

Poziția	1	2	3	4	5
h	ȘEPA	ȘREM M	BȘ	FDȘS	FL
g	ȘEPA	ȘREM	FDȘS	BȘ	FL
hc	ȘEPA	ȘREM	FDȘS	BȘ	FL
hI	BȘ	ȘREM	ȘEPA	FDȘS	FL
Prezente	BȘ	ȘREM	ȘEPA	FDȘS	FL
Citate	ȘEPA	ȘREM	FDȘS	BȘ	FL

Între timp, pentru Biblioteca Științifică devine reală ocazia de publicare a rezultatelor cercetărilor științifice în ORA USARB, inclusiv și ale bibliotecarilor. Apelul făcut privind necesitatea și oportunitățile de publicare într-o Arhivă Instituțională a adus rezultate puțin mai târziu. Menționăm că cercetătorii universitari, mai ales de vârstă înaintată, se confruntau cu dilema dacă trebuie sau nu să investească în publicarea rezultatelor cercetărilor în acces deschis.

Bibliotecarii USARB au posibilități bune de publicare în cel puțin două reviste: Confluente Bibliologice: Revistă de biblioteconomie și științe ale informării și Bibliouniversitas@ABRM.md, și două materialele ale Conferințelor Bibliotecii Științifice: Tradiție și noi paradigme de cercetare în biblioteconomie, Tradiție și inovare în cercetarea științifică (USARB), Secțiunea Biblioteconomie și științele informării.

După anul 2016, încep cercetările bazelor de date și aplicațiilor scientometrice, căutările și facilitățile oferite de [Google Scholar](https://scholar.google.com/): factorul de Impact al revistelor relevante pentru domeniul de cercetare, evaluarea rezultatelor și performanței în cercetare. Biblioteca Științifică, datorită proiectelor internaționale, are acces limitat la Web of Science, Scopus și deschide noi profile pentru cercetătorii universitari bălțeni.

Este esențial să identificăm pozițiile din Google Scholar, care devine, după opiniile internaționale, instrumentul principal de studiu și de lucru în susținerea cercetărilor. Biblioteca Științifică, prin inițierea unui proiect, crează profile

mai întâi bibliotecarilor, aceasta fiind ca o testare, apoi deschide acces cadrelor didactice universitare cu cercetarea și gestionarea datelor.

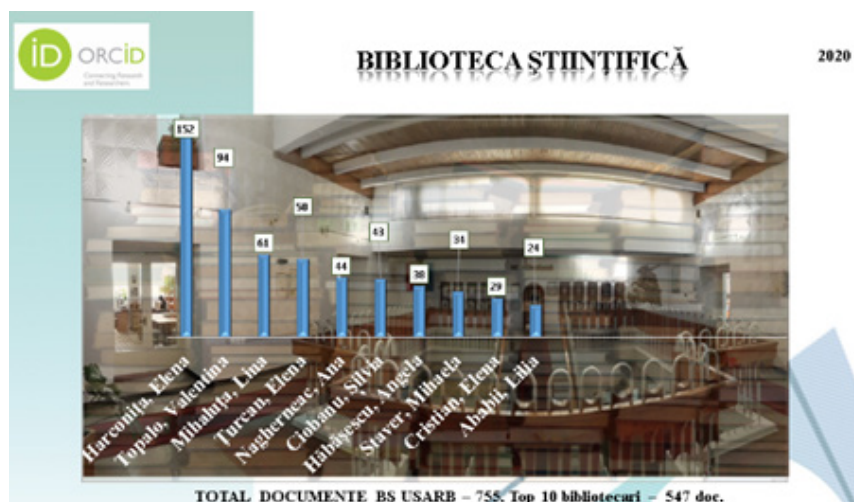

În anul 2017, prezentarea datelor privind evaluarea cercetărilor științifice a unor cercetători este transferată din formatul Word la prezentare în Power Point.

Anul 2018 a adus schimbări în managementul personalului. Din 53 de colaboratori ai Bibliotecii Științifice (2016) au rămas 40, indexul h este în creștere: de la 36 pentru anul 2016 la 38 pentru anul 2018.

„În luna iunie a anului 2019, ca rezultat al analizei *Chestionarului privind nivelul de participare al Bibliotecii universitare la informarea cercetătorilor și evaluarea rezultatelor activității științifice, proces care se bazează pe metode de măsurare bibliometrice/scientometrice*, pentru susținerea cercetătorilor, Biblioteca propune pe pagina Web a Bibliotecii Științifice *Servicii bibliometrice*: http://libruniv.usarb.md/index.php?option=com_content&view=article&id=36&Itemid=234&lang=ro.” [6]

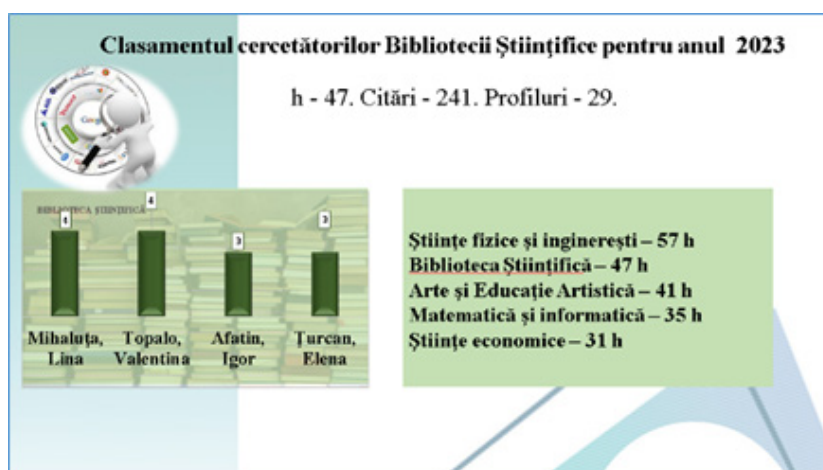
Biblioteca Științifică a USARB este printre primele din RM care cercetează și studiază sistemul de identificare a autorilor [ORCID](#), pentru a contribui la vizibilitatea cercetărilor științifice USARB. Testarea a fost efectuată în Biblioteca Științifică, apoi a fost inițiat alt proiect de înregistrare a rezultatelor științifice de la Universitate.

În anul 2020, statistica ORCID-ului pune în evidență 547 documente semnate de 10 bibliotecari universitari bălțeni din cele 755 documente pe Bibliotecă.

Tot în acest an, Biblioteca Științifică și-a deschis cont în rețeaua socială de colaborare între oamenii de știință Academia.edu, unde regăsim 16 conturi ale bibliotecarilor pentru anul 2020 și 21 conturi pentru anul 2024.

Clasamentul cercetătorilor Bibliotecii Științifice pentru anul 2023: 37 de colaboratori și 29 de profile cu indexul h . Totalul pe Bibliotecă – 47 h , prezente – 1 620 documente, citări – 241. Deținătorii a patru indice h sunt Lina Mihaluța și Valentina Topalo, a trei indice h sunt Igor Afatin și Elena Țurcan, urmează cu doi indice h opt bibliotecari. Analiza bibliometrică se realizează și în baza aspectelor de conținut a datelor pe catedre, pentru a face o comparație, unde Biblioteca Științifică deține 47 h și poziția a doua. Analiza cantitativ-calitativă pentru anul 2016 a demonstrat că Biblioteca Științifică deținea poziția patru.

Deoarece Centralizatorul datelor privind cercetarea științifică în Universități pentru evaluarea internațională instituțională a cerut datele pentru fiecare an în parte, Biblioteca Științifică efectuează un studiu și pentru anul 2024.

Valoarea contribuțiilor științifice, clasamentul cercetătorilor Bibliotecii Științifice a USARB a fost evaluată în perioada 01-16 aprilie, datele fiind în permanență schimbare. Au fost utilizate înregistrările prezentate de Google Scholar, folosit de toate motoarele de căutare. Este un proces care implică, de multe ori, compararea și îmbinarea informațiilor culese. În 2024, bibliotecarii au obținut: 46 h (indexul total), citări 251 și prezente 1 825 documente. Rezultatele analizei ne permit să constatăm că din 36 de titulari - 28 dețin indecele h .

Evident, sunt multe întrebări și cercul lor se lărgeste permanent. Topul diferă mult de anul trecut:

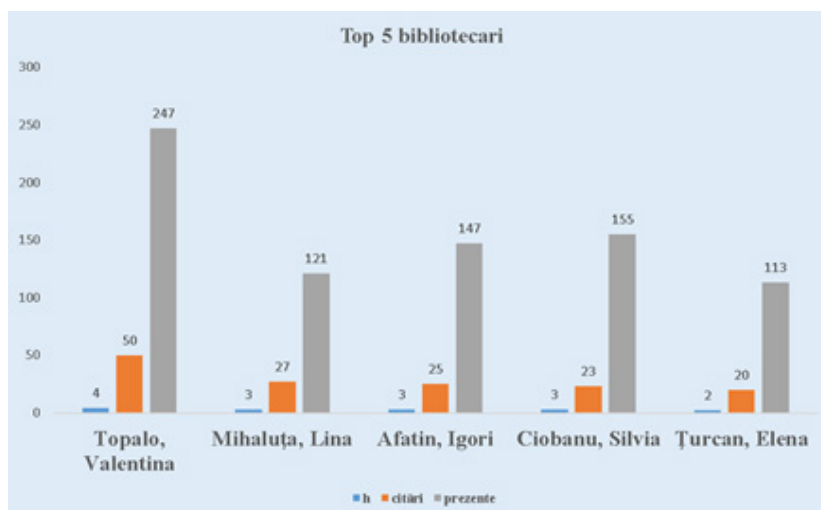
Valentina Topalo rămâne pe poziția întâi cu 4 h , 50 de citări și 247 de documente prezente,

Poziția doi revine Linei Mihaluța cu 3 h , 27 de citări și 121 documente prezente,

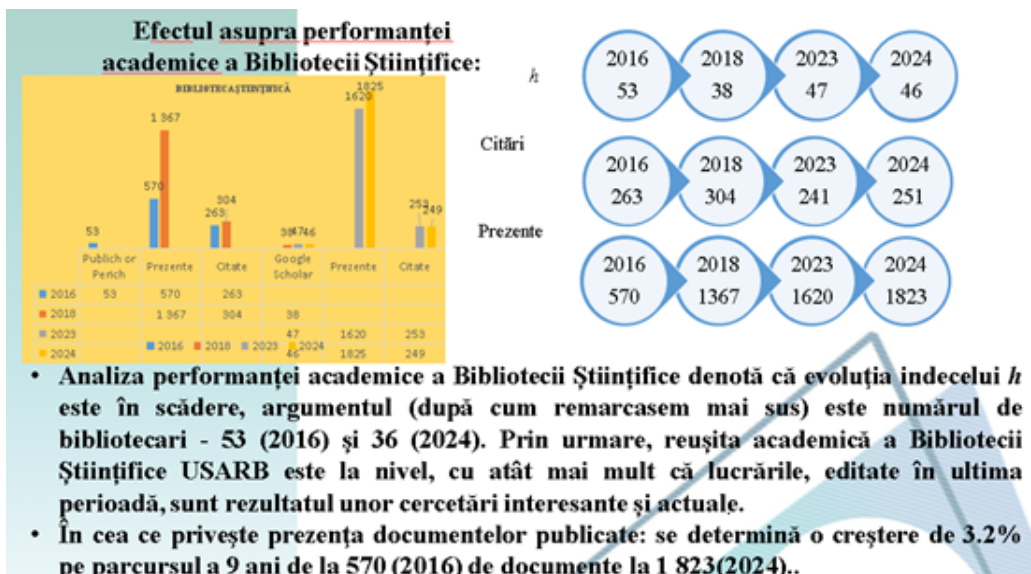
Poziția trei revine lui Igor Afatin cu 3 h , 25 citări și 147 documente prezente,

Poziția patru revine Silvia Ciobanu cu 3 *h*, 23 citări și 155 documente prezente,

Poziția cinci Elena Țurcan cu 2 *h*, 20 citări și 113 documente prezente.

„Remarcăm faptul că răspunsurile, chiar imperfecte și probabilistice, permit cercetătorilor, să aprecieze tendințele care survin și consecințele anumitor eforturi întreprinse” [7].

Analiza performanței academice a Bibliotecii Științifice denotă că evoluția indecelui *h* este în scădere, argumentul (după cum remarcasem mai sus) este numărul de bibliotecari - 53 (2016) și 36 (2024). Prin urmare, reușita academică a Bibliotecii Științifice a USARB este la nivel, cu atât mai mult că lucrările, editate în ultima perioadă, sunt rezultatul unor cercetări interesante și actuale.

În cea ce privește prezența documentelor publicate: se determină o creștere de 3.2% pe parcursul a 9 ani de la 570 (2016) de documente la 1 823(2024).

Următorul studiu privind evaluarea rezultatelor cercetărilor bibliotecarilor Bibliotecii Științifice a fost efectuat în baza [Instrumentului Bibliografic Național](#), unde sunt **prezenți** 33 de bibliotecari cu 299 **documente**, 796 de **descărcări** și reprezintă interes cele 101 770 de **vizualizări** ale articolelor Bibliotecii Științifice.

Biblioteca Științifică analizează și datele sistemului „[Indexul științific AD](#)”, unde sunt sustrate profilele de la data de deschidere, cu adrese verificate și confirmate și care dețin de la 300 de citări în sus (profilele bibliotecarilor au fost deschise înainte de cele ale profesorilor). La 01.10.2023 au fost evidențiați 23 de cercetători de la USARB, iar la 10.12.2023 - 30 de cercetători cu prezența a trei bibliotecari: Igor Afatin (poziția 22), Taisia Aculovala (poziția 25) și Ala Lisi (poziția 29).

Selectarea de la 10.01.2024 relevă 70 de cercetători ai USARB, 21 sunt bibliotecarii Bibliotecii Științifice, cea de la 02.04.2024 indică 66 titulari ai USARB, numărul de bibliotecari rămânând același – 21: printre ei: Lina Mihaluța, Valentina Topalo, Igor Afatin, Silvia Ciobanu, Elena Țurcan. Ultimele poziții a bibliotecarilor sunt identice cu statisticele prezentate de Google Scholar.

În baza rezultatelor obținute, concluzionăm că profilul în Google Scholar și în ORCID au toți 36 bibliotecari și datele acestea au fost transmise pentru coordonare și înregistrare și către Instrumentul Bibliografic Național.

În concluzie menționăm că cercetările efectuate de bibliotecarii Bibliotecii Științifice a USARB sporesc contribuția Bibliotecii Științifice la procesul de cercetare al Universității, asigurând cu resurse informaționale munca de cercetare, susținând publicarea, comunicarea și partajarea rezultatelor științifice. Biblioteca Științifică contribuie la identificarea nivelului de vizibilitate științifică, promovarea imaginii USARB în mediul academic național și internațional.

Concluziile unei cercetări științifice sunt instrumente convingătoare în planificarea direcțiilor de activitate la nivel național și instituțional. Tehnologia modernă contribuie la o schimbare științifică eficientă. Scopul Bibliotecii universitare este de a furniza cele mai bune și accesibile servicii gratis pentru cercetătorii USARB.

Publicarea și partajarea rezultatelor cercetării prin ORA USARB, instrument de promovare a producției științifice a universității, prevede „conservarea și prezervarea de conținut, acces la produsele depozitate și autoarhivarea producției științifice” [8].

Unul dintre noile servicii oferite de Biblioteca Științifică sunt cele bibliometrice / scientometrice cu prezentarea rezultatelor ale cercetătorilor USARB, identificarea nivelului de vizibilitate științifică individuală.

Un aspect important al atribuțiilor, ce le revin bibliotecarilor în contextul prestării serviciilor bibliometrice, îl reprezintă formarea și dezvoltarea abilităților cercetătorilor pentru utilizarea bazelor de date scientometrice, deschiderea și gestionarea profilurilor: adăugarea, căutarea publicațiilor. În această ipostază biblioteca conlucrează mult cu Universitatea, ea joacă un rol crucial în creșterea vizibilității lucrărilor și publicațiilor cercetătorilor.

Interacțiunile sociale între cercetători reprezintă un factor-cheie pentru

producerea cunoștințelor științifice.

Pentru recomandări avem doar câteva sugestii: strategii coerente de cercetare; rezultate distribuite și comunicare științifică în mediul online; accesul la resurse de calitate și acreditate.

În procesul de cercetare științifică, dezvoltare și inovare și în orice evaluare academică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, Biblioteca Științifică, intensifică susținerea și prioritizarea rezultatelor cercetării științifice din fluxul principal de informații științifice de nivel național și internațional.

Referințe bibliografice:

1. ȚURCAN, Nelly. *Explorarea metodelor de cercetare în biblioteconomie și știința informării*. Online. Chișinău: Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”, 2021. pp. 14-15. ISBN 978-9975-3505-4-9. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Turcan_Nelly_Explorarea_metodelor_de_cercetare_2021.pdf [accesat 2024-02-28].
2. CHELCEA, Septimiu. *Inițiere în cercetarea sociologică*. București: Comunicare.ro, 2004, p. 33. ISBN 973-711-027-7.
3. ȚURCAN, Nelly, ref. 1, pp. 51-52.
4. HARZING, Anne-Wil. Publish or Perish. Disponibil: <https://harzing.com/resources/publish-or-perish> [accesat 2024-02-08]
5. ȚURCAN, Nelly, ref. 1, p. 261.
6. ȚURCAN, Elena. Oportunități de vizibilitate a cercetătorilor USARB. In: *Tradiție și noi paradigme de cercetare în biblioteconomie* : Conferința științifico-practică, Ediția a 2-a, 05 mai 2022. Bălți: [S. n.], 2022. pp. 12-19. ISBN 978-9975-50-292-4.
7. Scientometria și evaluarea rezultatelor cercetării științifice economice. In: *Economica*. PDF. Online. An. XXV, decembrie 2017, nr. 4 (102), p. 7. ISSN 1810-9136. Disponibil: https://ase.md/files/publicatii/economica/ec_2017_4_r2.pdf [accesat 2024-03-15].
8. REPANOVICI, Angela. *Metode scientometrice*. Prezentare tinuta la Biblioteca Academiei Romane. Online. Disponibil: <https://www.slideshare.net/kosson/metode-scientometrice-prezentare-biblioteca-academiei> [accesat 2024-02-28].

IDENTITATEA ONLINE A UTILIZATORILOR ȘI SIGURANȚA PE INTERNET. STUDIU DE CAZ: BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ USARB

ONLINE IDENTITY OF USERS AND SECURITY ON THE INTERNET.
CASE STUDY: USARB SCIENTIFIC LIBRARY

Olga DASCAI¹ [ORCID: 0000-0002-4970-2041]

Angela HĂBĂȘESCU² [ORCID: 0000-0003-1097-1364]

Abstract: *Users' online identity and internet security is essential to create a safer, fairer and more resilient online environment. The communication highlights the results of the Online User Safety survey, conducted in February-April 2023 in the USARB Scientific Library.*

Keywords: *online safety, internet, security, social networks, quizzes, USARB Science Library*

Ultimele trei decenii s-au remarcat printr-o dezvoltare uriașă a tehnologiei informației și comunicațiilor, iar apariția și proliferarea internetului a făcut posibilă crearea unor rețele globale complexe de comunicare și colaborare. Aceste noi tehnologii au transformat felul în care învățăm, comunicăm și lucrăm, au transformat fundamental modul în care trăim. Această evoluție a adus cu sine oportunități și beneficii diverse, din punct de vedere economic și social, dar și apariția unor noi provocări.

Cu cât mai multe informații (servicii, persoane, oferte) circulă online, cu atât cresc și riscurile care apar atunci când navigăm pe internet, fie că este vorba de hărțuire cibernetică, știri false sau trolling.

Anual, în luna februarie, la nivel mondial, este celebrată Ziua Siguranței pe Internet ([Internet Safety Day](#)), un prilej de a readuce în discuție multitudinea problemelor legate de mediul online, dar și de a reaminti despre importanța unei bune conduite pe internet. Sloganul campaniilor anuale este o chemare la acțiune pentru ca toate părțile cointeresate să-și unească forțele și să își îndeplinească misiunea în crearea unui internet mai bun pentru toată lumea, și, în special, pentru utilizatorii tineri.

Această zi are drept scop sensibilizarea cu privire la utilizarea în siguranță a tehnologiei digitale. Cu prilejul Zilei Siguranței pe Internet, milioane de persoane sunt solidare scopului, misiunii de a face internetul un loc unde fiecare poate să

¹ Bibliotecară, Biblioteca Științifică a USARB, dascal.olga@mail.ru

² Șefă birou, Biblioteca Științifică a USARB, angelahabasescu@gmail.com

utilizeze tehnologia în mod responsabil, cu respect, critic și creativ.

Ziua Siguranței pe Internet este sărbătorită din anul 2003 în peste 100 de țări din întreaga lume, anul acesta (2024) fiind la cea de-a XX-a ediție. Susținută la nivel european de către Consiliul Europei, Directoratul General pentru Media și Societatea Informatică a Comisiei Europene, Ziua Siguranței pe Internet a atins un grad global de participare, conștientizare și acoperire media, aflându-se în continuă creștere.

Campania de promovare a Zilei Siguranței pe Internet are drept scop atragerea copiilor și tinerilor, părinților, profesorilor, educatorilor și asistenților sociali, pentru luarea deciziilor de încurajare a lumii întregi în crearea unui internet mai bun, pentru a inspira schimbări pozitive online, pentru a crește gradul de conștientizare a aspectelor legate de siguranța online și pentru a participa la evenimente și activități globale.

În continuare, vom prezenta o retrospectivă a activităților BȘ a USARB în scopul promovării utilizării sigure a internetului, rețelelor sociale, etc.

Începând cu anul 2015, Biblioteca Științifică a USARB promovează campanii de informare în susținerea siguranței online și igienei rețelelor sociale, despre care informează utilizatorii pe site-ul Bibliotecii <http://libruniv.usarb.md/>. Prima participare a Bibliotecii Științifice la Campania Internațională *Împreună să facem internetul mai bun!* s-a axat pe organizarea diverselor activități de informare a utilizatorilor: expoziții tematice tradiționale și în Power Point cu prezentări de carte și a bazelor de date, proiectare film, discuții. În perioada crizei pandemice s-a organizat o ședință în Google Meet cu elevii Colegiului Pedagogic „Ion Creangă” din cadrul USARB, dedicată acestui eveniment global.

În cadrul întâlnirilor cu utilizatorii, bibliotecarii s-au referit la resurse informaționale tipărite și digitale, programe și platforme educaționale actuale și utile, astfel încât internetul să fie perceput ca un spațiu al oportunităților, în care utilizatorii universitari pot să dobândească cunoștințe, să comunice pentru a-și valorifica potențialul într-o manieră sigură și responsabilă.

În anul 2023, în cadrul Campaniei de promovare a Zilei Internaționale a Siguranței pe Internet, utilizatorii bibliotecii au fost îndemnați să completeze chestionarul **Siguranța online a utilizatorului Bibliotecii Științifice**, cu scopul de a cerceta practicile de utilizare a mediilor virtuale și instrumentele digitale de către utilizatorii BȘ a USARB, atât în viața personală cât și în activitatea educațională, de a identifica opiniile și atitudinile actorilor relevanți (elevi, studenți și profesori), precum și efectele asociate, cunoașterea și analiza practicilor de utilizare a internetului de către utilizatori, inclusiv a comportamentului acestora în mediul online, pentru a stabili riscurile existente și a permite elaborarea unor acțiuni de intervenție în acest domeniu, bazate pe necesitățile lor. Sondajul s-a desfășurat în februarie – aprilie a anului 2023, a fost plasat pe pagina Web a Bibliotecii și a cuprins 12 întrebări.

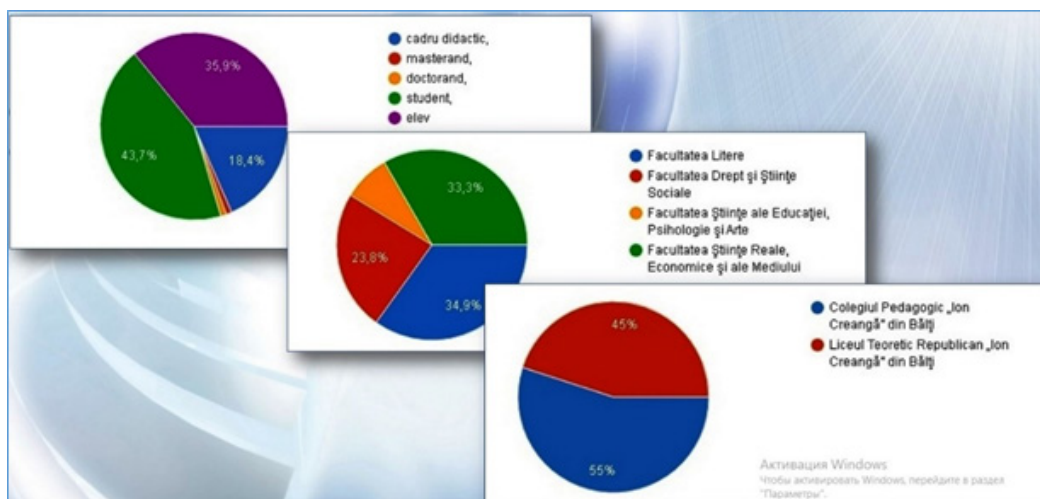

- Pentru realizarea scopului ne-am propus următoarele obiective:
- cunoașterea modalităților de utilizare a internetului de către utilizatori;
 - determinarea timpului petrecut pe internet;
 - elucidarea prezenței tinerilor pe rețelele sociale și a acțiunilor întreprinse de aceștia;
 - identificarea problemelor cu care se confruntă utilizatorii navigând în mediul online;
 - analiza comportamentelor riscante care pot avea consecințe negative;

- evaluarea comunicării online și a riscurilor acesteia;
- elucidarea surselor de informare a utilizatorilor privind siguranța în mediul online;
- analiza unor practici utilizate de către bibliotecari pentru a reduce riscurile la care sunt expuși tinerii pe internet;
- formularea unor recomandări care ar contribui la creșterea gradului de informare al utilizatorilor privind siguranța în mediul online și reducerea riscurilor existente.

Generalizarea datelor obținute a făcut posibilă trasarea unor concluzii, care sunt prezentate mai jos, cu diferite grade de detaliere. Sondajul a fost realizat în baza a 103 de respondenți, cuprinzând mai multe categorii de utilizatori: cadre didactice – 19, studenți – 45, 37 de elevi, un doctorand și un masterand. Cei mai receptivi utilizatori s-au dovedit a fi studenții de la Facultatea Litere – 22 (35%), 21 de persoane chestionate (33,3%) sunt de la Facultatea Științe Reale, Economice și ale Mediului. Facultatea de Drept și Științe Sociale este reprezentată de 15 (23,8%) respondenți, 5 persoane (7,9%) de la Facultatea Științe ale Educației, Psihologie și Arte, 22 de elevi de la Colegiul Pedagogic „ Ion Creangă” din Bălți din cadrul USARB și 18 elevi ai Liceului Teoretic Republican „ Ion Creangă” (Figura 1).

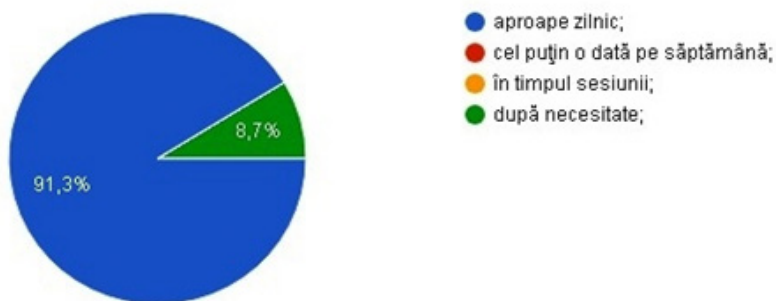
Figura 1. Statutul respondenților

Prima întrebare a chestionarului a avut un caracter introductiv și a fost orientată spre identificarea frecvenței accesării internetului. Din cei 103 respondenți aproape zilnic navigează pe Net - 94, 3% (94 din interviuți) și 9 (8,7%) accesează Internetul după necesitate (Figura 2).

Figura 2. Frecvență utilizării internetului

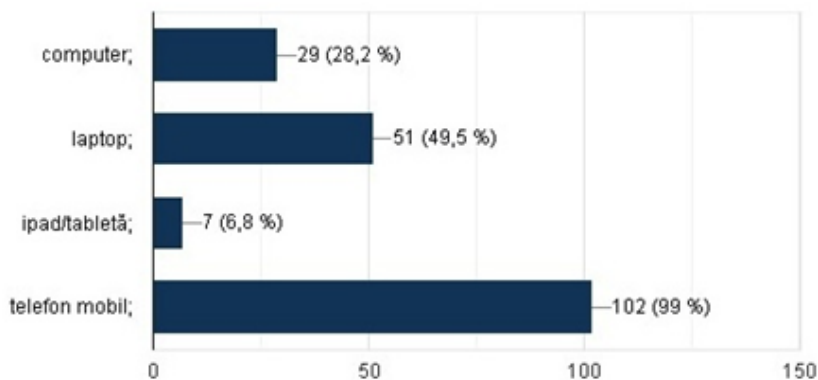
103 răspunsuri

În prezent, importanța și locul esențial pe care îl ocupă internetul în viața tinerilor este de necontestat. Statisticile privind accesul și gradul de utilizare a mediului virtual și a noilor tehnologii au înregistrat creșteri rapide, mai ales, în rândul acestei categorii demografice.

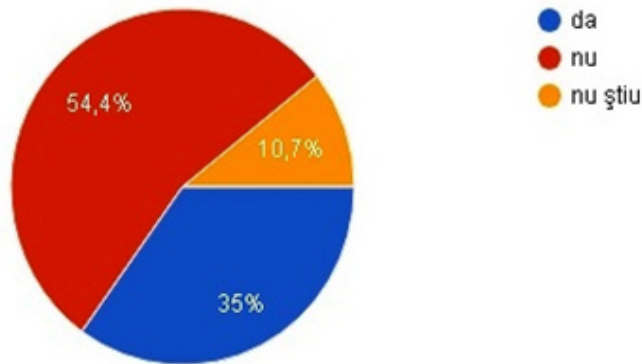
Răspunsurile la întrebarea următoarei *Prin intermediul căror dispozitive se accesează internetul?* Majoritatea (99%) folosesc telefonul mobil, cca 50% din respondenți utilizează și laptop-ul, 28,2% computerul și numai aproximativ 7% accesează internetul cu ajutorul ipadului/tabletei (Figura 3).

Figura 3. Modalități de accesare a internetului

Întrebarea *Credeți că sunteți dependent de calculator?* presupunea 3 variante de răspuns. Afirmativ au răspuns 35% de respondenți, nu s-au determinat aproape 11%, iar majoritatea (cca 54%) au răspuns la întrebare negativ (Figura 4).

Figura 4. Gradul dependenței de internet

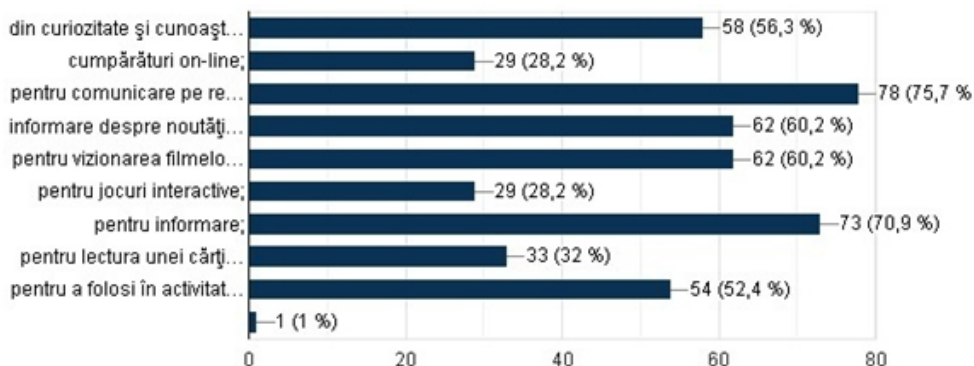

Experiențele respondenților de navigare în mediul online ne vorbesc despre faptul că dispozitivele digitale devin parte a vieții tinerilor de la vârsta foarte fragedă. Iar odată cu folosirea dispozitivelor și accesarea internetului, fără a fi pregătiți cum să le folosească în siguranță, ei sunt expuși diferitelor tipuri de riscuri specifice activităților online.

La întrebarea *Cu ce scop accesați sursele din spațiul virtual?* respondenților le-au fost propuse câteva variante de răspuns. Cel mai mare pondaj a obținut varianta *pentru comunicare pe rețele sociale* - 78 persoane (cca 76%). Aproximativ 71% de intervievați accesează internetul pentru informare, deci internetul este rețeaua internațională de comunicare prin calculatoare ce asigură conectivitatea și transferul de informații, aproape instantaneu, între persoane din întreaga lume. Pentru lectura unei cărți au optat 32 % de participanți la chestionare. Cantitatea identică de răspunsuri (câte 62) accesează internetul pentru noutăți și știri / pentru vizionarea filmelor/spectacolelor. Utilizează spațiul online din curiozitate și pentru a cunoaște ceva nou - 58 de utilizatori intervievați.

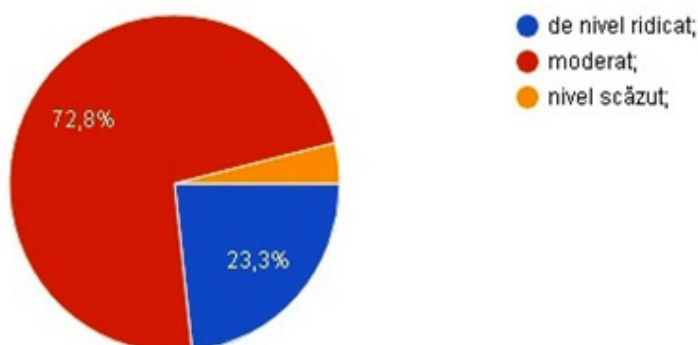
Mai bine de două decenii internetul și tehnologia celulară modifică încontinuu multiplele fațete ale vieții cotidiene în întreaga lume. Ele transformă stilurile noastre de muncă și de odihnă și solicită mai multe cerințe față de noi, ca cetățeni activi. Cca 52% de respondenți folosesc internetul în activitatea profesională, atunci când sunt nevoiți să muncească mai mult, dar să utilizeze mai puține resurse, adaptându-și viața personală la cea profesională. Câte 29 de utilizatori au ales varianta utilizării internetului pentru jocuri interactive și cumpărături online (Figura 5).

Figura 5. Scopurile accesării internetului

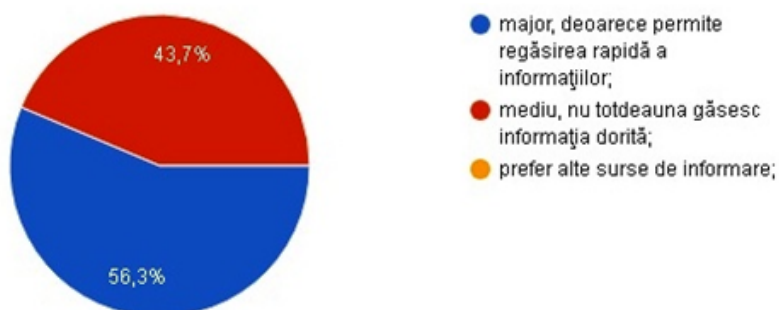
La următoarea întrebare majoritatea (cca 73%) au apreciat calitatea informațiilor găsite în internet la nivel mediu, 24 persoane au considerat că informațiile online sunt de nivel ridicat, și numai 4% din respondenți apreciază informării electronice la nivel inferior. (Figura 6).

Figura 6. Calitatea informațiilor din internet

La itemul *Care este rolul internetului în viața Dvs?* s-au atestat următoarele: 58 persoane îl califică la scara cea mai înaltă, deoarece permite regăsirea rapidă a informațiilor, cca 44% îl dau o calificare medie, fiindcă nu totdeauna găsesc informația dorită, și nici o persoană nu preferă alte surse de informare (Figura 7).

Figura 7. Rolul internetului

Răspunsurile la itemul *Doriți să distribuiți informație online, un video/ foto, dar nu sunteți sigur că veți reuși. La cine veți apela înainte de distribuire?* Răspunsurile s-au dovedit a fi următoarele: majoritatea (71 persoane) au răspuns că nu vor apela la nimeni, deoarece este posibilitatea ca postarea să fie ștearsă mai târziu; 23 utilizatori se vor adresa la părinți/rude; 4 persoane - tutorilor/profesorilor și 5 persoane din cei chestionați vor apela la ajutorul altor persoane, printre care se regăsesc și bibliotecarii (Figura 8).

Figura 8. Persoane de încredere

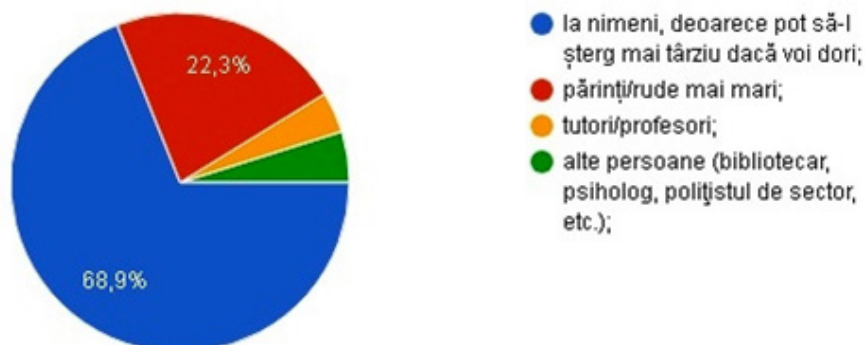
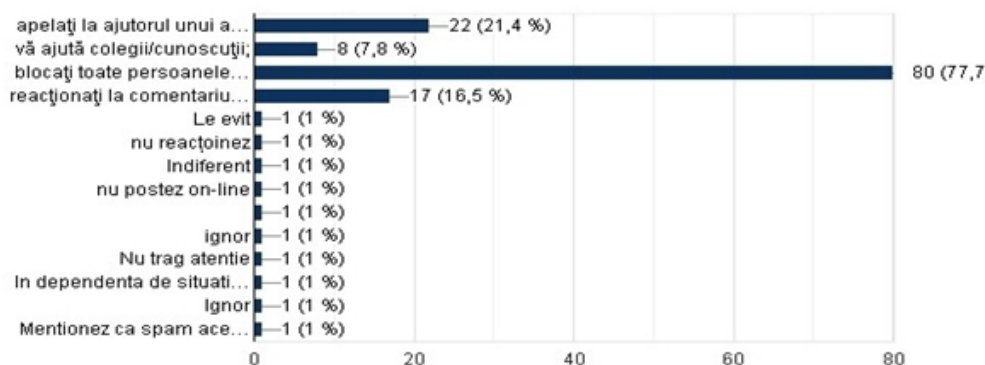

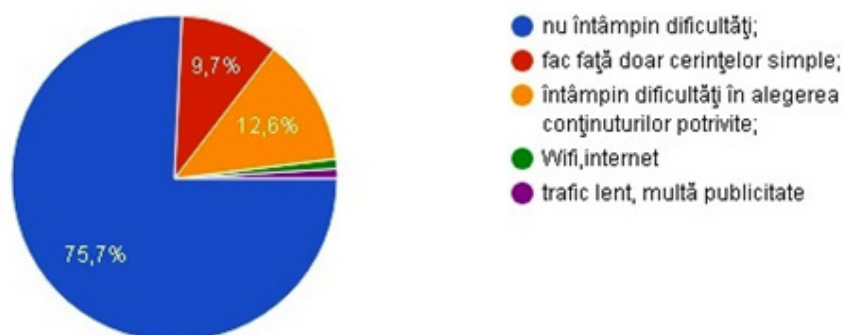
Figura 9. Proceduri în cazul ofensării online

TIC-ul a devenit o realitate care și-a dorit a fi cucerită, solicitând eforturi susținute de autoinstruire și perfecționare în domeniu online, dobândire de abilități și competențe digitale, alfabetizare funcțională etc. Activitatea educațională și profesională solicită noi abilități necesare pentru desfășurarea eficientă și calitativă a cercetării, formării personale și profesionale, etc.

La întrebarea *Ce dificultăți ați întâmpinat în utilizarea internetului/rețelelor sociale?* cca 76% de utilizatori au răspuns că nu întâmpină dificultăți, cca 10% din cei chestionați fac față doar cerințelor simple și 13 respondenți întâmpină dificultăți în alegerea conținuturilor potrivite (Figura 10).

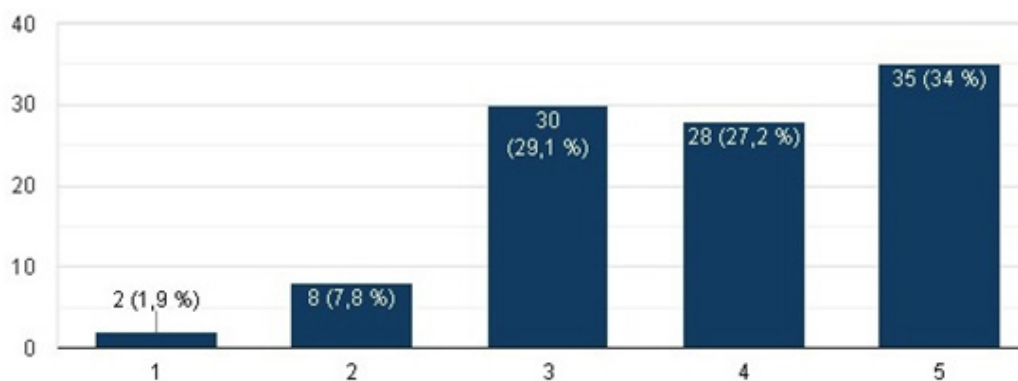
Figura 10. Dificultățile în utilizarea internetului

Rețelele sociale fac parte din fenomenele relativ noi, atât la nivel național cât și la nivel global. Membrii unei rețele sociale sunt legați între ei în mod informal, fără obligații, dar, de obicei, contribuie activ la colectarea și răspândirea informațiilor pe întregul glob prin intermediul web-ului.

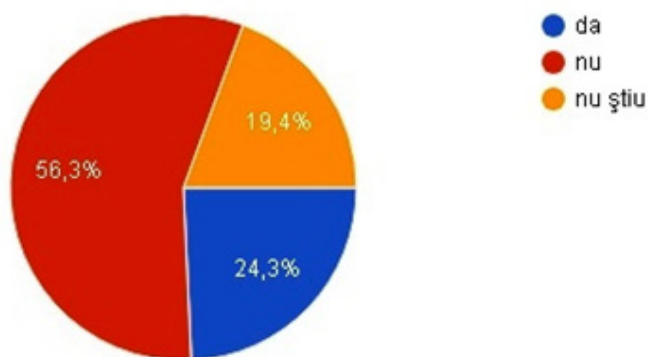
Utilizatorii au fost rugați să aprecieze utilitatea rețelelor sociale pe o scală de la 1 la 5. 35 de respondenți au punctat cu 5 utilitatea acestor resurse, 28 au notat cu 4, 30 de persoane chestionate au apreciat cu 3 utilitatea rețelelor informaționale, alții 8 le-au atribuit cifra 2 și numai 2 persoane - cifra 1 (Figura 11).

Figura 11. Aprecierea utilității rețelelor sociale

La întrebarea referitor la necesitatea de instruire în vederea utilizării sigure a internetului mai mult de jumătate (56%) au răspuns negativ, 24% din cei intervievați au nevoie de instruire în utilizarea în siguranță a internetului și cca 19% încă nu s-au determinat (Figura 12).

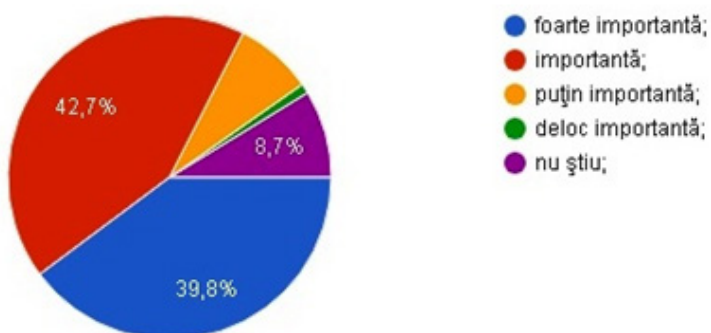
Figura 12. Necesitatea de instruire în vederea utilizării internatului sigur

În contextul discuțiilor despre internet este important să menționăm că acesta răspunde, în mare măsură, nevoii de conectare socială bazându-se pe crearea de grupuri, comunități și coagularea persoanelor cu aceleași interese. Comportamentul și acțiunile online ale utilizatorilor se alătură unui mix imens de interacțiuni umane care se petrec într-un spațiu public și impredictibil. De aceea, atunci când vine vorba de internet, putem apela la aceleași principii pe care le folosim în problemele de siguranță în locuri publice. Lumea online implică o realitate mult mai nuanțată, nu există doar pericole sau doar avantaje.

Din variantele răspunsurilor propuse la întrebarea despre importanța dezvoltării competențelor informaționale, majoritatea au atribuit acestui subiect o importanță maximă (39,8%) și medie (42,7%), pentru 8 persoane acest subiect este puțin important, 9 respondenți încă nu s-au determinat, numai pentru o persoană dezvoltarea competențelor digitale nu prezintă interes (Figura 13).

Figura 13. Importanța dezvoltării competențelor informaționale

În urma analizei Chestionarului *Siguranța online a utilizatorului Bibliotecii Științifice a USARB* putem concludiona:

- Majoritatea respondenților utilizează, în aceeași măsură, toate sursele online, ceea ce constituie preferința cea mai actuală. Putem spune cu precizie, că

biblioteca viitorului va fi axată pe îmbinarea satisfacerii necesităților informaționale cu surse tradiționale și cu cele online;

- Apelarea activă la conținuturile online de către utilizatorii BȘ a USARB evidențiază utilitatea și accesibilitatea acestora pentru formarea lor personală și profesională;

- Un rol important în informarea utilizatorilor despre avantajele și pericolele virtuale revine Bibliotecii, care oferă suport teoretic și practic pentru orientare în sistemele informaționale, în fluxul produselor de informare moderne;

- În pofida utilizării semnificative a resurselor din internet, o parte dintre utilizatorii Bibliotecii susțin că rămân nesatisfăcuți de conținuturile online, or calitatea multora din ele lasă de dorit;

- Mai mult de jumătate din eșantionul chestionat relevă că internetul ocupă un loc major în viața lor personală, fiindcă permite regăsirea rapidă a informațiilor, ceea ce este o prioritate față de celelalte servicii;

- Un suport eficient în accesarea resurselor din internet constituie implicațiile bibliotecarilor în elaborarea materialelor promoționale. spoturi, pliante, tutorialele, etc.

Sugestii și recomandări:

- Promovarea obligatorie a subiectului siguranței online în cadrul activităților bibliotecare (cluburi de dezbateri, centre, grupuri de inițiativă a tinerilor etc.);

- Realizarea de către Biblioteca Științifică, Universitatea de Stat „Alecă Russo” din Bălți, Colegiul Pedagogic „Ion Creangă” din cadrul USARB și Liceul Teoretic Republican „Ion Creangă” a unor activități de informare și sensibilizare în cadrul Lunarului „Securității cibernetice” și zilei „Siguranța pe Internet”;

- Desfășurarea de către cadrele didactice a lecțiilor și activităților informative la subiectul siguranței online;

- Includerea subiectului siguranței online în lista lucrărilor științifice: teze de an, eseuri, referate, comunicări...

Nu exista nici un dubiu că internetul și rețelele sociale ne-au facilitat, comunicarea cu oameni din întreaga lume, pentru afaceri, pentru prietenii noi și pentru a cunoaște diversitatea culturală mondială. Spațiul online asigură accesul rapid la informații, imagini și produse, necătând faptului că conține și unele elemente, aspecte sau dezavantaje nedorite. Cu cât mai multe persoane, servicii și oferte invadează internetul, cu atât cresc și riscurile care apar atunci când navigăm pe internet, fie că este vorba de phishing, hărțuire cibernetică, știri false sau trolling.

Referințe bibliografice:

1. *Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994*. PDF. Online. [1994-08-18]. Disponibil: <https://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/mo/md/md046mo.pdf> [accesat 2024-01-13].
2. COJOCARU, Igor. *Siguranța pe Internet*. PDF. Online. [2019]. Disponibil: https://idsi.md/files/file/siguranta_online_site.pdf [accesat 2024-02-11].
3. *Ghidul utilizării în siguranță a Internetului Un internet mai sigur pentru toți elevii!* București, PDF. Online. [2014]. Disponibil: https://oradenet.ro/docs/Ghidul_utilizarii_in_siguranta_a_Internetului.pdf [accesat 2024-02-14].
4. *Siguranța copiilor pe Internet, Studiul realizat de Centrul de Investigații și Consultanță „SocioPolis”, la cererea Centrului Internațional pentru Protecția și Promovarea Drepturilor Femeii „La Strada”, în parteneriat cu Ministerul Educației, Culturii și Cercetării*. PDF. Online. [2017]. Disponibil: https://lastrada.md/files/resources/3/Siguranta_copiilor_pe_Internet_final.pdf [accesat 2024-01-13].

CONCEPTE ȘI ABORDĂRI PRACTICE ALE ACCESULUI LA
INFORMAȚIE PENTRU PERSOANE DEZAVANTAJATE ȘI ASISTENȚILOR
PERSONALI ÎN BIBLIOTECILE PUBLICE

CONCEPTS AND PRACTICAL APPROACHES TO INFORMATION ACCESS
FOR DISADVANTAGED PEOPLE AND PERSONAL ASSISTANTS
IN PUBLIC LIBRARIES

Victoria VASILICA¹ [ORCID: 0000-0001-7366-9512]

Abstract: *The author of this scientific paper discusses the role of the public library as a community center and interactive platform for communication and socialization, which offers fair access to collections and services, for all groups of users, regardless of ethnicity, spoken language or disability. A good practice of Latvian libraries is presented, which have set up safe and inclusive spaces called "Apple shelves" that improve access to information for people with special needs, regardless of their specifics.*

Keywords: *public library, inclusive services, social inclusion, Latvian libraries, users with special needs*

Manifestul IFLA UNESCO pentru bibliotecile publice, publicat în anul 2022, oferă o nouă viziune despre dezvoltare și progres. Dominantele sunt relevante actualității sociale și este important ca noile accente să configureze statutul bibliotecilor și al bibliotecarilor. Biblioteca publică creează condiții pentru dezvoltarea unei societăți democratice și cetățenie activă, promovează învățarea pe tot parcursul vieții, independența decizională și dezvoltarea individuală a fiecărui cetățean, precum și a diverselor grupuri sociale. Același document scoate în evidență aspectul caracteristic al bibliotecii ca centru comunitar și platformă interactivă de comunicare și socializare pentru membrii comunității care oferă acces egal la colecții și alte resurse informaționale, dar și livrează servicii pentru toate grupurile de utilizatori, indiferent de etnie, limbă vorbită sau dizabilitate.

A fi bibliotecar înseamnă a fi dedicat valorilor democratice și valorilor dreptății sociale. Bibliotecile ca infrastructură dispun de un evident potențial (resurse și personal de specialitate competent), contribuind la îmbogățirea spirituală, incluziunea și alfabetizarea comunităților. **Comisia europeană** promovează o nouă politică de coeziune în spațiul Uniunii Europene pentru perioada 2021 – 2027 (1), care se referă la incluziunea și coeziunea socială, economică și teritorială. Documentul este orientat către corectarea dezechilibrului dintre țări și regiuni în scopul dezvoltării competitive și durabile în toate sferile. Eforturile sunt orientate spre o Europă mai competitivă și mai inteligentă, mai ecologică, mai conectată prin favorizarea mobilităților, mai aproape de cetățeni, mai socială, mai binevenită incluziunii. Este necesar ca conceptul incluziunii să se regăsească în proiectele și programele dezvoltate în biblioteci, dar și în conceptualizarea serviciilor de

¹ Șef secție, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, vasilica@bnrm.md

biblioteca. Incluziunea nu presupune doar acces la drepturile fundamentale ale omului, dar oferă posibilități fiecărui individ să participe, pe deplin, la dezvoltarea societății în care trăiește, indiferent de etnie, gen, religie, orientare sexuală sau statut economic. Bibliotecile, alături de alte instituții comunitare, au adoptat acest concept, identificând produse, programe, colecții speciale și servicii menite să combată excluderea socială.

Cel mai important pilon al serviciilor de bibliotecă pentru utilizatorii dezavantajați și vulnerabili este anume conștientizarea sporită și cooperarea. Este necesară cooperarea pe toate nivelurile, de la local până la internațional, între organizațiile necomerciale și cele comerciale, între voluntari și bibliotecari. Pentru a transforma spațiile bibliotecii și redresa echilibrul de acces al utilizatorilor dezavantajați, este nevoie de o importanță crescândă a dezvoltării profesionale a bibliotecarilor cu accent pe gama de abilități interpersonale, inovație în diversificarea serviciilor pentru categorii distincte de utilizatori și abordare personalizată.

Fidelizarea utilizatorilor reprezintă o relație emoțională între bibliotecă și utilizatori, este rezultatul experienței pozitive și contribuie la crearea încrederii. Abordarea personalizată a necesităților informaționale a fiecărui utilizator este exact metoda de a crește loialitatea acestora. Pentru a oferi acces și suport informațional personalizat utilizatorilor săi, bibliotecile periodic colectează feedbackuri prin intermediul chestionarelor,

Serviciile, accesul la colecțiile speciale trebuie furnizate pentru acei utilizatori care nu pot, din mai multe motive, să utilizeze serviciile, programele și colecțiile generale, de exemplu minoritățile lingvistice, persoanele cu dizabilități, dislexie sau competențe digitale slabe, persoane aflate în spital sau în penitenciar. În articolul 51 din Constituția Republicii Moldova este menționat statutul special de protecție a persoanelor cu dizabilități și asigurarea acestora cu condiții normale de învățământ, tratament dar și integrare socială. (2). În Legea nr. 160 din 2017 cu privire la bibliotecă, capitolul VI, pct 4 se menționează că bibliotecile „asigură dreptul de acces fizic al persoanelor cu dizabilități la servicii speciale pentru incluziunea socială a acestora”(3), iar anexa nr. 1 la *Regulamentul privind serviciile prestate de bibliotecile publice* specifică în punctul 10 deservirea la domiciliu a persoanelor cu dizabilități locomotorii.

Menționăm că cadrul legislativ național este favorabil pentru că bibliotecile să se adapteze la nevoile de informare a tuturor membrilor comunității prin asumarea rolului de centru de resurse informaționale și cel de spațiu de comunicare și incluziune, inclusiv, prin stimularea dialogului intercultural. Schimbările accelerate, dezvoltarea tehnologiilor de informare și documentare, inteligența artificială crează condiții permanente pentru includerea socială. Bibliotecile, ca centre documentare și comunitare, încearcă, permanent, să asigure accesul tuturor la informație, produse și servicii inclusive, orientate spre schimbarea de atitudine, dezvoltarea gândirii critice și contribuție semnificativă la dezvoltarea unei societăți alfabetizate și inclusive.

Un principiu al bibliotecii publice este și cel al universalității, respectiv serviciile dezvoltate nu doar să fie accesibile tuturor membrilor interesați ai comunității, dar și să nu aducă pagube altora. Serviciile trebuie să fie organizate în așa manieră încât să fie disponibile, în egală măsură, grupurilor minoritare care,

din anumite motive, nu sunt capabile să facă uz de serviciile de bază (minoritățile lingvistice sau persoanele cu necesități speciale...). Nivelul de finanțare, dezvoltarea serviciilor, arhitectura spațiilor, dezvoltarea colecțiilor (vor fi incluse cărți cu alfabet Braille sau cărți audio pentru nevăzători și dislexici) - toate acestea se vor planifica pornind de la principiul fundamental de acces universal.

Ca urmare a participării la o școală de vară organizată de Biblioteca Națională a Letoniei, din cadrul proiectului **EU4Dialogue: Îmbunătățirea schimburilor dincolo de granițe prin educație și cultură**, am beneficiat de un program de mentorat. Încă din Grecia Antică, mentoratul a devenit o metodă eficientă de transmitere a practicilor de muncă și experiențelor de viață de la înțelepții vremii către ucenicii lor. Mentoratul nu este despre sfaturi și idei, dar este despre formarea de competențe și mediu sănătos de învățare, progres și performanță. În cadrul acestui program de mentorat remarcăm rolul de catalizator al creativității al doamnei **Zane Valaine**, expertă în implementarea serviciilor de bibliotecă în cadrul **Bibliotecii Centrale din Riga**.

O **experiență deosebită de serviciu de bibliotecă** orientat către persoanele cu nevoi speciale, dar și asistenților personali ale acestora este „RAFTUL CU MERE”.

În anul 1993 în Suedia, compania APPLE a făcut o încercare de a implementa un astfel de proiect în bibliotecile publice. Inițiativa a venit din discernământul că fiecare copil are dreptul să citească și să simtă bucuria lecturii, dar nu fiecare carte corespunde necesităților oricărui copil. În acest context au fost amenajate rafturi cu cărți congriente pentru copiii slabi văzători, dizlexici sau cu alte nevoi speciale. Ideea a fost preluată de mai multe țări, reinterpretată pe alocuri, și pusă în aplicare diferențiat de la caz la caz, doar, păstrându-se sensul de a fi un serviciu care eficientizează accesul la informație pentru persoanele cu nevoi speciale, indiferent care ar fi aceștia.

În septembrie 2006, Biblioteca Centrală din Riga și cele 26 filiale ale ei lansează un nou format de servicii pentru persoanele cu nevoi speciale și persoanele de sprijin sau asistenții personali ale acestora, prin înființarea unei zone speciale - „rafturi cu mere”, care au fost special echipate și amplasate pentru a fi ușor accesibile, inclusiv, și pentru oameni în scaune cu roțile.

În mitologia nordică, inclusiv, și letonă, mărul este un simbol al cunoașterii și al înțelepciunii. În contextul proceselor de integrare socială, mărului i se atribuie și funcția integratoare a celor cinci simțuri - poate fi văzut, mirosit, gustat și auzit atunci când cineva îl mănâncă.

Mărul de la Biblioteca Centrală din Riga simbolizează un spațiu informațional democratic, sigur și incluziv, prin intermediul căruia biblioteca garantează acces echitabil la informație pentru fiecare persoană din comunitate.

Designul vizual a fost creat de o persoană cu capacități artistice de la Biblioteca Centrală din Riga.

Etape ale implementării acestui serviciu de bibliotecă

- Colectarea (scanarea) informației despre comunitățile de utilizatori și non utilizatori:
 1. Sondaje de opinie,
 2. Date statistice ale asistenței sociale, punctelor medicale;
- elaborarea profilului grupului țintă;

- organizarea rafturilor în funcție de rezultatele studiului.

Criteriile de amenajare a „rafturilor cu mere”

- Rafturile se amplasează într-o zonă cât mai accesibilă;
- Resursele informaționale plasate pe rafturi trebuie să fie ușor accesibile din toate pozițiile;
- Textul informativ despre aceste rafturi trebuie să fie prezentat cu litere mari (*cea mai mică dimensiune acceptabilă a fontului este 14, folosită în pliante și broșuri informative*);
- Pliante informative intitulate se plasează pe raft pentru a dezvălui conținutul „raftului cu mere”.

Caracteristicile resurselor informaționale utilizate pentru amenajarea raftului:

- „Rafturile cu mere” conțin, în principal, publicații cu text ușor de citit și de înțeles, care vor fi utile și persoanelor în vârstă și celor care au dificultăți de văz sau de lectură, dar vor să învețe;
- Publicațiile ar trebui să aibă un design vizual, imagini și text puțin;
- Dialogurile din texte trebuie să fie cu caractere italice, pentru identificarea imediată și corectă a sensului cuvintelor;
- Ilustrații cât mai numeroase și bule de reprezentare în imagini a gândurilor personajelor, pentru o mai bună înțelegere a textului;
- Textele trebuie să fie împărțite în capitole scurte pentru a facilita reluarea lecturii;
- Texte trebuie să fie aerisite, cu accent pe despărțirea propozițiilor pentru o lectură mai ușoară.
- Rafturile conțin cărți despre diverse aspecte ale îngrijirii pacientului, reabilitare, dislexie, care dezvăluie oportunități pentru persoanele cu nevoie speciale de a-și îmbunătăți calitatea vieții.

Un aspect important în prestarea serviciilor pentru persoane cu nevoi speciale este și atitudinea onestă a personalului de specialitate în relația cu acest tip de utilizatori. Se recomandă de respectat principiile de stimă; atitudine incluzivă; abordare apreciativă, empatie, evitarea cuvintelor „surd”, „orb”, „cu handicap”.

Pentru realizarea misiunii bibliotecii de a sta la dispoziția comunităților și servirea intereselor de informare, studiu, educație, lectură și recreere ale utilizatorilor în mod echitabil, este nevoie de o abordare coerentă și integrată utilizându-se un mix de instrumente.

Serviciul „raftul cu mere” este doar un pas pe care îl poate face oricare bibliotecă pentru a fideliza utilizatorii cu nevoi speciale și asistenții lor personali prin abordarea individuală a necesităților lor de informare.

Referințe bibliografice:

1. *Politica de coeziune a UE*. Online. Disponibil: https://ec.europa.eu/regional_policy/2021-2027_en [accesat 2024.04.15].
2. *Constituția Republicii Moldova: nr. 1 din 29-07-1994*. Online. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=142462&lang=ro# [accesat 2024.04.15].
3. *Lege cu privire la biblioteci: nr. 160 din 20.07.2017*. Online. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120694&lang=ro [accesat 2024.04.15].

MANAGEMENTUL PERSONAL AL TIMPULUI – ELEMENT PRIORITAR
ÎN ACTIVITATEA EFICIENTĂ A BIBLIOTECARULUI: STUDIU DE CAZ
ÎN BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ A USARB

PERSONAL TIME MANAGEMENT – A PRIORITY ELEMENT IN THE
EFFICIENT ACTIVITY OF LIBRARIAN: CASE STUDY IN USARB
SCIENTIFIC LIBRARY

Margarita IULIC¹ [ORCID: 0000-0002-4702-2368]
Valentina VACARCIUC² [ORCID: 0000-0002-9950-5257]

Abstract: *Time is of fundamental importance for professional performance in any activity. Time management is part of the group of personal skills related to the individual's personality and behavioral qualities at work. The scientific paper presents the results of the survey on personal time management in professional activity, carried out in April 2024, within the USARB Scientific Library, with the aim of determining the level of understanding of the importance of respecting personal time management, in order to carry out a professional activity as efficient as possible.*

Keywords: *personal time management, efficient activity, Scientific Library, case study*

Timpul este una dintre valori care desemnează calitatea vieții. Modul în care este gestionat timpul determină succesul activității profesionale și personale. Corelația este evidentă, gestionarea mai eficientă a timpului, contribuie la creșterea productivității, la realizarea mai multor sarcini și eliminarea stresului ocupațional.

Utilizarea corectă a timpului influențează dezvoltarea profesională și ajută la atingerea celor mai înalte scopuri, la satisfacție și împlinire personală. Două milenii în urmă Seneca afirma că „Oricare ar fi durata timpului, știința întrebuirii lui îl va face lung”.

Managementul timpului permite de a deține controlul asupra îndeplinirii sarcinilor în activitățile zilnice, a obține performanțe utilizând un minim de resurse, de a rezolva toate sarcinile la termenul preconizat. Abilitatea de a controla timpul, reprezintă una dintre competențele ce caracterizează persoanalitatea specialistului și ține de calitățile comportamentale la locul de muncă.

Printre beneficiile gestionării timpului pot fi enumerate: anticiparea oportunităților, stabilirea corectă a priorităților, evitarea capcanelor timpului, evitarea conflictelor de timp, a sentimentului de culpabilitate și a scuzelor pentru eșecul unor acțiuni, înregistrarea productivității mai înalte, crearea imaginii de ansamblu

¹ Bibliotecară, Biblioteca Științifică a USARB, e-mail: ritaiulic1@gmail.com

² Bibliotecară, Biblioteca Științifică a USARB, e-mail: valentinavacarciuc62@gmail.com

a sarcinilor, gestionarea corectă a resurselor, micșorarea stresului, libertatea în gândire și autocontrol, evaluarea progresului, reușita în carieră, creșterea calității vieții, relații excelente în familie.

Cele mai frecvente cauze ale deficitului de timp sunt considerate: lipsa unui plan, necorespunderea funcției și sarcinii, aprecierea incorectă a propriilor capacități, ritmul, tempoul, lipsa misiunii personale, incapacitatea de a-și controla necesitățile (hrană, comunicare, emoții), motivația profesională scăzută.

Soluția pentru eficientizarea utilizării timpului este planificarea zilei, necesară pentru creșterea productivității și managementului timpului.

Managementul timpului se bazează pe trei piloni: Planificarea, Organizarea eficientă a muncii, Controlul timpului.

Managementul timpului presupune desfășurarea activității conform planificării, mobilizează toate eforturile pentru a se respecta organizarea, controlul și evaluarea, în mod regulat, a rezultatelor obținute.

Instrumente necesare pentru planificare pot fi: Sistem propriu de Time management; Agenda; Calendar; Termene; Priorități; Motivație; Scop și obiective.

Folosindu-ne de aceste instrumentele necesare de gestionare a timpului, putem realiza mai multe sarcini pentru a obține rezultatele dorite.

Planificarea necesită o atenție sporită. Se consideră că 10 minute de planificare sunt echivalente cu 2 ore economisite de timp. Planificarea zilnică a muncii crește productivitatea personală cu 25-30%.

Organizarea locului de muncă, ordinea strictă în orice suport de depozitare – dosare, fișiere, arhive, respectarea strictă a fișei de post, fără aglomerarea cu prea multe sarcini, contribuie la îndeplinirea activității profesionale.

Eficiența unei organizări începe cu utilizarea productivă a timpului. Dezorganizarea proprie este produsul amestecului priorităților, orarului neclar și deciziilor accelerate/amânate.

Normarea muncii ocupă un loc important în circuitul tehnologic bibliotecar. Aplicarea ghidului *Norme de timp pentru procesele și activitățile info-bibliotecare în Biblioteca universitară* elaborat de Biblioteca Științifică a USARB, contribuie la organizarea rațională a muncii bibliotecarilor, utilizarea eficientă a timpului, influențează succesul activității instituției și demonstrează utilitatea acesteia. Ghidul respectiv este în proces de actualizare, multe procese sunt noi, bibliotecarii utilizează alt soft, procesele realizate sunt mai complexe, inclusiv și înregistrarea cititorilor.

Pentru analiza necesității utilizării managementului personal al timpului în activitatea colaboratorilor din Biblioteca Științifică a USARB, a fost realizat un studiu pe bază de chestionar, în luna aprilie 2024.

Studiul a avut drept scop:

- determinarea nivelului de înțelegere a importanței respectării managementului personal al timpului, pentru a realiza o activitate profesională cât mai productivă;
- frecvența utilizării instrumentelor necesare pentru planificarea timpului.

Obiectivele cercetării

- Obținerea unei imagini generale asupra opiniilor bibliotecarilor privind managementul personal al timpului în activitatea profesională;
- identificarea dificultăților în gestionarea timpului la locul de muncă.

Metodologia aplicată:

După cum am remarcat mai sus, datele prezentate, în acest sondaj, au fost colectate prin intermediul cercetării cantitative și calitative. A fost efectuat un sondaj pe baza unui chestionar, grupul țintă fiind reprezentat de bibliotecarii Bibliotecii Științifice a USARB.

Eșantionul supus investigației constituie în corelația de gen: 35 de femei / un bărbat și pozițiile funcționale: manageri/subalterni.

Datele au fost colectate în perioada 5 aprilie – 10 aprilie 2024.

Metoda de colectare a datelor: autocompletarea chestionarului care a fost distribuit prin link pe LAN Messenger a BȘ a USARB. ((Local Area Network), program de comunicație și de transmitere a datelor într-o rețea internă).

Structura chestionarului:

Chestionarul a inclus 8 întrebări de tip închis cu variante de răspuns deja formulate.

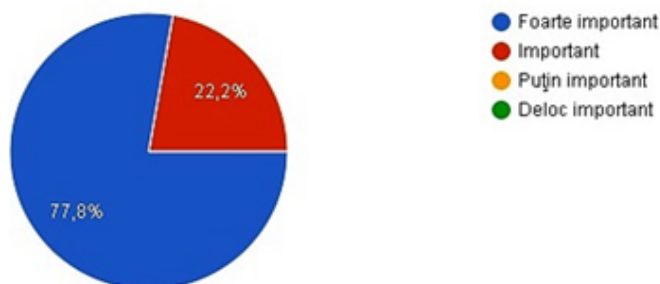
Analiza și interpretaea datelor

Datele au fost analizate cu ajutorul aplicației Google Forms (în versiunea gratuită Gmail) <https://docs.google.com/forms/d/e/>

Primul aspect care a fost analizat, se referă la opinia respondenților privind importanța gestionării timpului.

1. Cât de important este pentru Dvs gestionarea timpului?

Figura 1. Importanța gestionării timpului

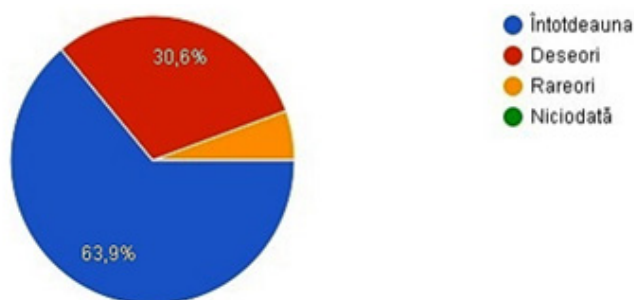

Analiza datelor obținute ne permite să conchidem că 77,8% din bibliotecari consideră că gestionarea timpului este foarte importantă și 22,2% – importantă. Astfel putem menționa că majoritatea respondenților recunosc importanța managementului timpului.

Un aspect important al managementului timpului este planificarea, în acest scop a fost analizată opinia respondenților ce se referă planificarea săptămânii de lucru.

2. Cât de des Vă planificați săptămâna de lucru?

Figura 2. Planificarea săptămânii de lucru

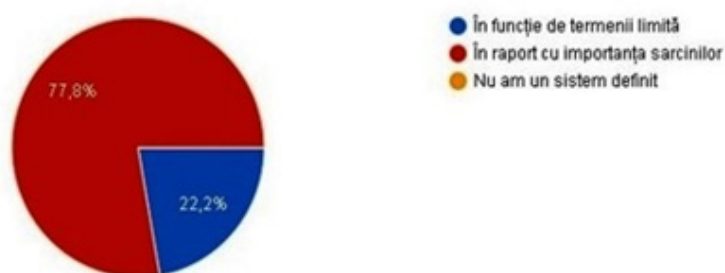

Majoritatea participanților 63,9% au menționat că-și planifică săptămâna de lucru întotdeauna. O pondere de 30,6% dintre respondenți planifică *deseori*, doar 5,5% - au răspuns *rareori*.

Fixarea priorităților este esențială, când vrem să gestionăm timpul, să deosebim activitățile în raport cu importanța lor, prioritatea aspectelor.

3. Cum Vă stabiliți prioritățile sarcinilor?

Figura 3. Stabilirea priorităților sarcinilor

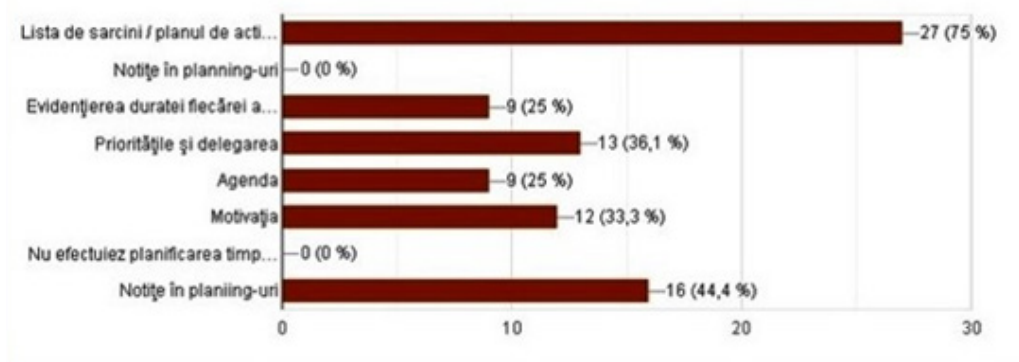

În rezultatul răspunsurilor acordate, remarcăm că o mare parte dintre colaboratori 28 (77,8%) au specificat că stabilesc prioritățile în raport cu importanța sarcinilor, 8 (22,2%) au indicat că stabilesc prioritățile sarcinilor în funcție de termenii limită.

Pentru a stabili ce instrumente se utilizează pentru optimizarea timpului la locul de muncă, realizarea celor planificate, eficientizarea activității profesionale s-au analizat răspunsurile participanților la întrebarea:

4. Ce instrumente Vă ajută în gestionarea timpului la locul de muncă?

Figura 4. Instrumente utilizate în gestionarea timpului

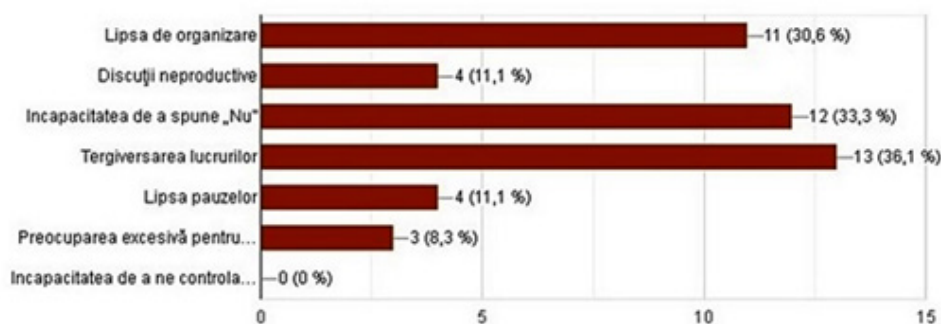
Datele demonstrează că 27 (75%) au evidențiat *lista de sarcini / planul de activitate*, 16 (44,4%) au indicat *notițe în planning-uri*, 13 (36,1%) au bifat *prioritățile și delegarea*, 12 (33,3%) au optat *motivația*, câte 9 (25%) au indicat *evidențierea duratei fiecărei activități în calendar și agenda*. Menționăm faptul că niciun respondent nu a specificat opțiunea *nu efectuez planificarea timpului*.

Concluzia este evidentă: pentru a obține rezultatele dorite, toți angajații trebuie să folosească instrumente de planificare și organizare similare și să împărtășească același scop.

Timpul nostru este prețios. Totuși există sute de lucruri lipsite de sens și mărunte pe care le executăm zilnic: activități, întâlniri cu oameni, evenimente care contribuie la utilizarea necorespunzătoare a timpului, distrag atenția de la atingerea obiectivelor și îndeplinirea sarcinilor de lucru. Cercetând factorii declanșatori, evidențiem două categorii de cauze: constrângeri din vina proprie și constrângeri din vina altora.

5. Care sunt cauzele irosirii timpului ce țin de constrângerile din vina proprie?

Figura 5. Cauzele irosirea timpului ce țin de constrângerile din vina proprie

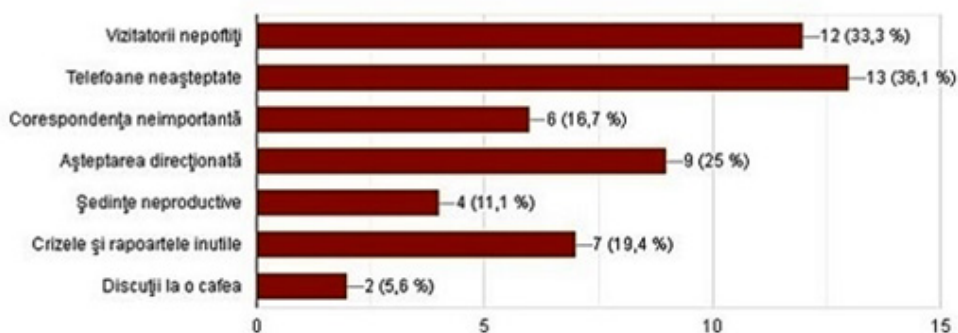
Analizând cauzele irosirii timpului ce țin de constrângerile din vina proprie, am constatat următoarea ierarhie:

- Tergiversarea lucrurilor – 13 (36,1%);
- Incapacitatea de a spune „Nu” – 12 (33,3%);
- Lipsa de organizare – 11 (30,6%);
- Discuții neproductive – 4 (11,1%);
- Lipsa pauzelor – 4 (11,1%);
- Preocuparea excesivă pentru ceea ce au de făcut alții – 3 (8,3%).

Din aceste date rezultă că: cele mai mari cauze de irosire a timpului sunt *tergiversarea lucrurilor, incapacitatea de a spune „Nu” și lipsa de organizare.*

6. Care sunt cauzele irosirii timpului ce țin de constrângerile din vina altora?

Figura 6. Cauzele irosirea timpului ce țin de constrângeri din vina altora

Rezultatele indicate la această întrebare sunt prezentate în ordine descrescătoare:

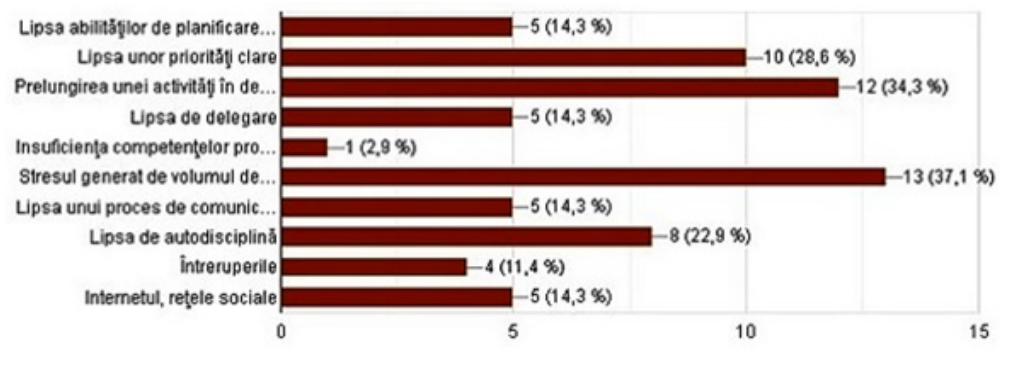
- Telefoane neașteptate – 13 (36,1%);
- Vizitatorii nepoftiți – 12 (33,3%);
- Așteptarea direcționată – 9 (25%);
- Crizele și rapoartele inutile – 7 (19,4%);
- Corespondența neimportantă – 6 (16,7%);
- Ședințe neproductive – 4 (11,1%);
- Discuții la o cafea – 2 (5,6%).

Prin urmare, este evident faptul, că trebuie să conștientizăm inutilitatea acestor activități, care răpesc din timp și să le evităm.

Presiunea timpului este o problema cu care se confruntă multe persoane.

7. Care sunt cauzele presiunii timpului în opinia Dvs?

Figura 7. Cauzele presiunii timpului

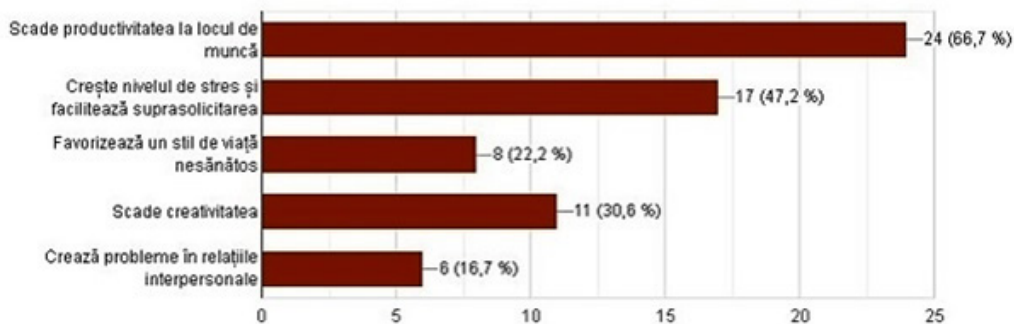

În urma cercetării datelor constatăm că pentru colaboratorii bibliotecii *stresul generat de volumul de muncă* – 13 (37,1%) și *prelungirea unei activități în detrimentul altora* – 12 (34,3%) reprezintă cauzele majore ale presiunii timpului. Totodată au fost evidențiate: *lipsa unor priorități clare* – 10 (28,6%) și *lipsa de autodisciplină* – 8 (22,9%). O parte dintre respondenți au optat în mod egal – 5 (14,3%) pentru: *lipsa abilităților de planificare în orice tip de activitate*; *lipsa de delegare*; *lipsa unui proces de comunicare adecvat în cadrul instituției*; *internetul, rețele sociale*. O pondere mai mică au obținut răspunsurile: *întreruperile* – 4 (11,4%) și *insuficiența competențelor profesionale* – 1 (2,9%).

Gestionarea corectă a timpului permite unui angajat să finalizeze mai multe activități cu succes în atingerea performanțelor profesionale, pe când gestionarea defectuoasă poate avea o varietate de consecințe negative asupra activității profesionale, dar și asupra vieții personale.

8. Care sunt pentru Dvs consecințele gestionării ineficiente a timpului?

Figura 8. Consecințele gestionării ineficiente a timpului

Analiza datelor cu referire la consecințele gestionării ineficiente a timpului demonstrează că respondenții au acordat prioritate opțiunilor: *scade productivitatea la locul de muncă* – 24 (66,7%), *crește nivelul de stres și facilitează suprasolicitarea* – 17 (47,2%). Opțiunea - *scade creativitatea a acumulat* – 11 (30,6%), aceasta demonstrează că o parte dintre angajați consideră că stresul, oboseala și emoțiile negative distrug creativitatea. Gestionarea ineficientă a timpului *favorizează un stil de viață nesănătos*, ceea ce recunosc – 8 (22,2%) dintre respondenți și *crează probleme în relațiile interpersonale* – 3 (16,7%).

În procesul de planificare a timpului și eliminarea stresului de durată, trebuie să adaptăm programul de lucru, ținând cont de capacitatea de muncă și regenerare, de randamentul personal zilnic.

Concluzii:

Managementul timpului presupune organizarea eficientă a timpului propriu, utilizarea diverselor metode de gestionare a timpului, planificarea activității, echilibrul dintre muncă și odihnă. Doar respectarea lor va contribui la o activitate productivă, la eliminarea factorilor irosirii timpului, diminuarea stresului, la succesul profesional și dezvoltarea personală.

Rezultatele studiului relevă faptul că toți participanții la sondaj conștientizează importanța gestionării timpului personal în activitatea eficientă a bibliotecarului.

Gestionarea timpului este o abilitate esențială care ajută să ne păstrăm controlul asupra activității. Trebuie să lucrăm în mod inteligent, concentrându-ne asupra priorităților maxime și creând o programare a timpului care să reflecte prioritățile profesionale și personale

Datele analizate confirmă că managementul timpului reprezintă una din problemele organizaționale, o problemă care poate fi rezolvată numai prin dezvoltarea abilităților necesare.

La nivel organizațional, un management eficient al timpului poate duce la obținerea unor performanțe ridicate, la creșterea productivității și echilibrarea fluxului de activități.

Referințe bibliografice:

1. CORGHENCI, Ludmila. Educarea managementului în instituția bibliotecară. In: *Symposia Professorum, 8-9 octombrie 2004, Chișinău*. Chișinău: Editura ULIM, 2003, pp. 27-33. ISBN 9975-934-13-7.
2. COVEY, Stephen R.; Merrill, Roger A. și Rebecca R. Merrill. *Managementul timpului sau Cum ne stabilim prioritățile*. București: ALLFA, 2000, 385 p. ISBN 973-9477-81-X.
3. HUTTER, Heinz. *Managementul personal al timpului* : Cum să utilizăm instrumentele de planificare a timpului. Iași: Ed. ALL, 2009, 143 p. ISBN 978-973-571-850-3.
4. *Norme de timp pentru procesele și activitățile info-bibliotecare în Biblioteca*

universitară : Ghid. Alcăt. : E. HARCONIȚA, L. MIHALUȚA, E. STRATAN.
Bălți: Bibl. Șt., 2011, 20 p.

5. PLEȘCA, Maria. Managementul timpului la studenți. In: *Bazele teoretice și aplicative ale proiectării și implementării conținuturilor formării psihologilor la ciclul licențial al învățământului superior*. Chișinău: UPS „Ion Creangă”, 2010, pp. 115-135. ISBN 978-46-083-5.
6. ȘTEFANEȚ, Diana. Managementul timpului – instrument de organizare și eficientizare. PDF. Online. In: *Kreatikon. Creativitate. Formare. Performanță, 23-24 martie 2018, Chișinău. Iași : Profesioniștii Imprimeriilor din Moldova*. Iași, 2018, pp. 64-69. ISBN 978-9975-56-579-0. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/64-69_13.pdf [accesat 21.03.2024].

Secțiunea:
PATRIMONIUL DOCUMENTAR AL BIBLIOTECII ÎN ERA DIGITALĂ

Section:
*THE DOCUMENTARY HERITAGE OF THE LIBRARY
IN THE DIGITAL ERA*

CZU 027.54(478):[338.48:008]

**CONTRIBUȚIA BIBLIOTECILOR
LA DEZVOLTAREA TURISMULUI CULTURAL**

*THE CONTRIBUTION OF LIBRARIES
TO THE DEVELOPMENT OF CULTURAL TOURISM*

Veronica COSOVAN¹ [ORCID: 0000-0002-1222-0364]

Abstract: *In recent years, new directions and innovative, even non-standard forms of activity have appeared in the activity of libraries, promoting books and reading in society. The promotion of books and reading remains the main objective in the library's activities. Valuing the book, which, in essence, is part of the documentary cultural heritage, requires not only its good conservation and preservation, but also the appropriate promotion to contribute to the culturalization and education of society. This study refers to the interaction between culture, learning, library and cultural tourism, focused on the experience of the National Library of the Republic of Moldova.*

Keywords: *National Library of the Republic of Moldova, bibliography, cultural tourism, heritage exploitation, educational tourism, documentary cultural heritage*

Elementele, prin care o țară își poate prezenta patrimoniul cultural, sunt dintre cele mai diverse și cuprind patrimoniul cultural mobil, ospitalitatea, arhitectura specifică, gastronomia locală, produse de artizanat tipice și toate acele caracteristici care descriu viața unei națiuni. Diversitatea culturală a unei țări este și o resursă turistică moștenită, prin intermediul căreia poate fi promovată identitatea locală sau națională [1].

Tradițional, turismul cultural include, în special, orase mari, istorice, iar obiectivele prioritare vizate sunt muzeele și teatrele. De ce nu ar face parte din această categorie și bibliotecile, în colecțiile cărora, la sigur, se găsesc valori patrimoniale documentare? Mai cu seamă, că în societatea modernă, bibliotecile, indiferent de tipul lor, au un rol important nu doar în păstrarea memoriei naționale dar contribuie și la asigurarea „recreării și agrementului” comunității. Convenția-cadru a Consiliului Europei *Privind valoarea patrimoniului cultural pentru societate* (adoptată la FARO la 27 octombrie 2005) prevede faptul că o comunitate este responsabilă de transmiterea moștenirii culturale către generațiile viitoare,

¹ Șefă secție, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, carterara@bnrm.md

posedând dreptul de a beneficia de pe urma moștenirii culturale a țării.

În ultimile decenii, activitatea bibliotecilor este marcată, tot mai pronunțat, de combinarea formelor biblioteconomice de activitate cu cele muzeale, prin intermediul cărora se valorifică patrimoniul cultural documentar, această tendință fiind justificată de globalizarea sectorului cultural. În prezent, se observă înerpenetrarea, la nivel global, a noțiunilor „bibliotecă”, „muzeu”, „arhivă”, „centru de informare”, sau „centru memorial”.

Moștenirea culturală a Republicii Moldova este foarte diversă, concentrată, în mare parte, în colecțiile bibliotecilor, arhivelor și muzeelor țării. Una din cele mai semnificative instituții de cultură din țară care are în gestiunea sa adevărate exemplare, ce constituie obiectul patrimoniului cultural, este Biblioteca Națională a Republicii Moldova, calificată, pe bună dreptate, drept templu cultural al țării, cu o istorie îndelungată, recunoscută pe plan internațional și național pentru rolul de lider în profesie și pentru activitățile în domeniul prezervării și valorificării patrimoniului documentar.

Dintre cele 2,5 milioane de documente, cca 35 mii unități reprezintă patrimoniul cultural mobil cu valoare științifică, istorică și bibliofilă, păstrate în secția Carte veche și rară. În mare parte, ele se regăsesc în Registrul Programului Național „Memoria Moldovei”. Filele lor mai păstrează și astăzi amprenta trecerii timpului și a evenimentelor importante. Au fost adunate prin truda și devotamentul multor generații. Cadrul cronologic al colecțiilor de patrimoniu se înscrie în perioada secolelor XVI – XXI, dispersate în colecții tematice: Manuscrise (sec. XVII - înc. sec. XX); Cărți vechi românești cu caractere chirilice (1508-1862); Cărți vechi românești tipărite în tipografiile din țară și de peste hotare; Cărți vechi slavone cu caractere chirilice și civile (1581-1800); Cărți vechi în limbi străine, editate până la 1725; Cărți cu autografe, însemnări și dedicații ale unor personalități; Cărți cu exlibris și super ex-libris; Cărți mamut și minuscule; Ediții antume și postume a clasicii literaturii universale; Cărți cu tiraj redus; Cărți cu prezentare poligrafică și artistică deosebită; Hărți conturate de cartografi europeni precum Mercator, Ortelius, Lazius [2].

La 14 iunie 2018, Biblioteca Națională a Republicii Moldova a deschis un spațiu expozițional Muzeul Cărții, în cadrul secției Carte veche și rară. Conceperea, renovarea și dotarea spațiului respectiv cu inventar expozițional modern a fost posibilă ca urmare a implementării proiectului „Salvgardarea hrisoavelor basarabene din perioada (1812 -1917)”, finanțat de Ambasada SUA, de la Chișinău. Acest lucru s-a realizat prin intermediul programului „Fondul Ambasadorilor pentru conservarea culturală”. Dealtfel, este unicul program de conservare culturală al Guvernului american, care oferă finanțare directă, sub formă de granturi mici, pentru conservarea patrimoniului din alte țări. Valoarea proiectului a fost de 55 mii dolari, iar ca urmare a implementării acestuia, în perioada anilor 2017-2018, Biblioteca Națională a avut posibilitatea să modernizeze nu doar procesele de expunere ci și cele ce țin de conservare și restaurare [3]. În lipsa unui spațiu expozițional corespunzător, până la momentul indicat mai sus, și care ar întruni parametri recomandați, crearea Muzeului Cărții a oferit bibliotecii posibilitatea de a valorifica prin expunerea în siguranță a documentelor patrimoniale, cunoscute anterior unui cerc restrâns de cercetători.

Inițial activitatea de bază în Muzeul Cărții era axată doar pe organizarea expozițiilor permanente sau temporare, ele fiind accesibile gratuit tuturor categoriilor sociale, în comparație cu accesul în muzee. Cartea în aceste expoziții nu este prezentată doar ca un suport de informație, ci ca un obiect de artă, care reflectă realizările și gusturile artistice ale epocii din care provin. Valoarea lor plurivalentă a fost pusă în evidență datorită cunoștințelor complexe ale personalului, în domeniul artei, istoriei, paleografiei și alte științe adiacente. Un exemplu, în acest sens, este expoziția „Dincolo de carte”, care, pentru prima dată, a prezentat 25 de compoziții din cărți, file, coperte și alte obiecte, în tehnica book-folding.

Mediatizarea activităților a atras atenția agențiilor locale de turism, ajungând astfel să fim incluși în circuitele culturale locale. Acest fapt a contribuit enorm la sporirea numărului de vizitatori anuali (până la 6000!). Ținând cont de interesul sporit al vizitatorilor pentru obiectele etalate și fiind solicitați tot mai mult de agențiile de turism, am conceput două servicii moderne *Biblioturism* și *Școala Altfel*, în agenda cărora au fost preconizate activități educative interactive pentru a satisface necesitatea membrilor comunității de a se informa, instrui, dezvolta și de a se recrea în conformitate cu prevederile stipulate în art. 3 din Legea nr 260 din 20.07.2017 Cu privire la biblioteci [6].

Prin implementarea serviciului *Bibliotursim* sunt realizate activități caracteristice turismului cultural, precum biblio-tururi profesionale și ghidaje informativ-cognitive. Biblio-tururile vizează, nemijlocit, și spațiile de amplasament ale bibliotecii, în special blocul 2, care este un monument de arhitectură din secolul al XIX-lea cu o încărcătură istorică substanțială pentru istoria locală, fiind, tot odată, și obiectiv turistic de importanță națională [7]. Temelia ghidajelor informativ-cognitive constituie proiectele expozițional-muzeale propriu zise, elaborate în cadrul anumitor evenimente culturale, conform agendei culturale a instituției [5].

Alături de documente, sunt expuse obiecte materiale ce țin de istoria cărții, scrisului și tiparului ce s-au dezvoltat de-a lungul istoriei. Dacă la început achiziția lor era realizată grație interesului și devotamentului colegilor de breaslă, pe parcurs, utilizatorii, din propria inițiativă, au început să ne pună la dispoziție obiecte interesante, pentru a fi puse în valoare și pentru a reda povestea lor. Astfel, în Muzeul cărții au ajuns mașini de dactilografiat și instrumente de scris ale unor personalități notorii, de exemplu, mașina de dactilografiat a scriitorului Alexandru Cosmescu.

Din agenda serviciului *Școala altfel* fac parte activități interactive de învățare, precum programele educative, structurate într-o ofertă educațională [4]. Ele se adresează publicului larg, iar formatul lor prevede abordarea unor teme relevante, corelate cu programa școlară. Din șirul proiectelor realizate menționăm: „O Lume Magică a Cărții” „De la papyrus la tabletă „„Misterele Culturii Antice” „Invenția scrisului” și „Ora de istorie la bibliotecă”, realizate în colaborare cu profesori de istorie.

Ca urmare a desfășurării proiectelor educative ne-a parvenit ideea de a organiza ateliere interactive, care ar permite participanților să interacționeze direct cu obiectele specifice scrisului: stilusul, pana, călimara etc. Aceste forme de activitate, în cadrul Muzeului Cărții, sunt foarte solicitate. Tematica atelierelor este

gândită pentru a pune pună în valoare tipurile de alfabet cunoscute istoriei și a instrumentelor de scris. Desigur, că participanților li se vorbește despre contextul istoric în care a apărut și s-a dezvoltat scrierea. Participanții nu doar asimilează cunoștințe despre vechile scrieri, ci au ocazia unică să confecționeze suporturile de scris arhaice, folosind lutul veritabil sau polimeric, să pregătească un stilus din trestie sau o tăbliță cerată.

Impactul colaborării cu agențiile de turism din țară a sporit promovarea patrimoniului nu doar la nivel local dar și național, deoarece, între timp, am devenit tot mai solicitați și pentru instituțiile de învățământ din țară. Noile forme inovatoare de promovare și valorificare a patrimoniului cultural au inclus Biblioteca Națională în itinerariile turismului cultural autohton. Activitățile realizate în cadrul celor două servicii *Biblioturism* și *Școala Altfel* respectă cele trei cerințe primordiale care stau la baza afirmării și dezvoltării turismului cultural, ca formă a recreerii și cunoașterii.

Prin aceste activități echipa Muzeului a reușit să transforme Biblioteca Națională a Republicii Moldova într-un mediu multifuncțional, cu spații performative, în sensul că bibliotecarii, prin realizarea expozițiilor muzeale, oferă vizitatorilor o subiectivitate gata făcută, iar gama de activități educative fac legătura dintre prezent și trecut prin intermediul patrimoniului documentar.

Prezența spațiului expozițional Muzeul Cărții contribuie la consolidarea imaginii bibliotecii în societate, ca centru al culturii naționale. Noile servicii *Biblioturism* sau *Școala Altfel* oferă o nouă perspectivă în domeniul valorificării memoriei colective a țării și diversificării traseelor turistice culturale. Și nu în ultimul rând, activitățile menționate contribuie la transformarea bibliotecii într-un hub de cultură, prin intermediul cărora are loc racordarea comunității moderne la patrimoniul cultural.

Referințe bibliografice:

1. CHIRIAC, Lilia. Turismul cultural ca formă de valorificare a Patrimoniului cultural. In: *Competitiveness and sustainable development in the context of european integration. Materiale ale Conferinței economice internaționale, 4-5 noiembrie 2021*. Chișinău, 2021, pp. 212-215.
2. COSOVAN, Veronica. Colecțiile de patrimoniu: conținut, acces, valorificare. In: *Biblioteca Națională a Republicii Moldova – Meridianul Zero al Sistemului Național de Biblioteci (1991-2016)*: Monografie (consacrată aniversării a 185 de ani de la fondarea BNRM). Chișinău, 2017, pp. 22 - 30.
3. COSOVAN, Veronica. Proiectele culturale: Oportunitate pentru implementarea politicilor de prezervare. In: *Magazin bibliologic*. 2019, nr. 1/2, pp. 14-21.
4. COSOVAN, Veronica. Școala altfel – serviciu de dezvoltare a competențelor utilizatorilor Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. In: *Magazin bibliologic*. 2020, nr. 1/2, pp. 89-90.
5. COSOVAN, Veronica. Turismul cultural și educațional - o nouă perspectivă în activitatea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. In: *Magazin Bibliologic*. Ediție jubiliară. nr. 3. Chișinău, 2022, pp. 44-47.

6. *LEGE cu privire la biblioteci: nr 260 din 20.07.2017*. Online. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120694&lang=ro [accesat 18.04.2024].
7. *LEGE cu privire la organizarea și desfășurarea activității turistice în Republica Moldova: nr. 352 din 24.11.2006*. Online. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=121972&lang=ro [accesat 18.04.2024]

BIBLIOGRAFIE ȘI CULTURĂ: PUNCTE DE INTERFERENȚĂ

BIBLIOGRAPHY AND CULTURE: POINTS OF INTERFERENCE

Anna NAGHERNEAC¹ [ORCID: 0000-0002-8300-0748]

Elena SCURTU² [ORCID: 0000-0001-5793-2472]

Abstract: *The purpose of the communication is to highlight the points of overlap of the informational-semiotic culture with the bibliography that records, preserves, and disseminates cultural values. The conceptions of the bibliography are recorded, the social factors that influence the development of culture and bibliography are presented, the possibilities of the bibliographic culture, as a component of the information culture, are analyzed, the place of the national bibliography is identified in the national and international cultural content to ensure social progress.*

Keywords: *informational-semiotic culture, bibliography, national bibliography, bibliographic culture, scientific communication*

Pe tot parcursul existenței sale, omul și-a format și exprimat viziuni asupra existenței sale, asupra lumii înconjurătoare, creând un sistem de valori concretizat în mai multe forme ale culturii.

Cultura provine de la cuvântul latin „colere” („a cultiva”/„a onora”), și exprimă orice activitate umană în toate manifestările ei. Definiția dată de UNESCO interpretează cultura ca „o serie de caracteristici distincte ale unei societăți sau grupă socială în termeni spirituali, materiali, intelectuali sau emoționali” [1].

În toate sursele de referințe cultura este prezentată ca o totalitate a valorilor materiale și spirituale create de omenire și a instituțiilor necesare pentru comunicarea acestor valori.

Pe parcursul secolelor și mileniilor, cultura a cunoscut mai multe definiții, mai multe ramificări.

Cultura contemporană (conform mai multor teoreticieni) include câteva ramuri de cercetare, care se influențează și se completează:

- cultura antropologică sau antropologia culturală studiază activitatea umană, comportamentul uman orientat spre transformarea, schimbarea naturii, societății și a omului însuși. Metodele de cercetare sunt: observațiile, interviurile, conversațiile, publicarea diverselor documente.

- cultura axiologică studiază valoarea ca concept fundamental al culturii, cercetează totalitatea creațiilor umane, care formează baza spirituală a societății;

- cultura informațional-semiotică, care are drept obiect de investigație

¹ Bibliotecară principală, Biblioteca Științifică a USARB, ana.nagherneac@gmail.com

² Bibliografă, Biblioteca Științifică a USARB, elenagrama@list.ru

transmiterea valorilor culturale prin simboluri (litere, cuvinte...), obiecte de artă.

Din perspectivă semiotică, cultura este un *sistem de semne, de practici semnificante*, prin care omul își codifică experiența și o comunică (sincronic și diacronic). Cultura ne apare astfel ca un ansamblu de limbaje, simboluri și semnificații care sunt *integrate într-un proces de comunicare* [2]. Este interpretată de mai mulți savanți ca o moștenire colectivă transmisă prin texte care interacționează formând un context.

Cultura informațional-semiotică se realizează prin procesul de comunicare, concept de mare importanță în mediul contemporan, în care comunică milioane de persoane fără limite de distanță și timp. Se deosebesc câteva moduri de comunicare: orală, electronică și documentară tradițională, care interacționează între ele.

Comunicarea documentară este comunicarea care se realizează prin intermediul documentului, care fixează informația, o păstrează și o transmite, în timp și spațiu, tuturor membrilor societății.

Documentele sunt necesare în toate domeniile de activitate umană. Conceptul cuvântului *document* a cunoscut o evoluție milenară, începând cu civilizația antică, trecând prin secole, cu mai multe înțelesuri și ajungând la cel de document științific, formulat de omul de știință belgian, Paul Otlet, cunoscut foarte bine lumii bibliotecare. În viziunea lui Otlet conceptul *documentului* este apropiat de sensul conceptului de *carte*. Este termenul care se referă la întreaga gamă de documente: cărți, reviste, ziare, manuscrise și reproduceri grafice, desene, gravuri, hărți, grafice, diagrame, fotografii.

Paul Otlet a ordonat documentele în trei clase:

- Documente bibliografice considerate toate lucrările tipărite: monografii, eseuri, tratate, ghiduri, enciclopedii, dicționare, publicații periodice (reviste, ziare, anuare, etc.), documente de esență personală: scrisori, rapoarte oficiale documente de călătorie.

- Documente grafice fără texte: documente cartografice, grafice, muzicale, fotografii, gravuri, cărți poștale, documente emblematice: inscripții, monede, medalii, timbre (ștampile), documente de arhivă care includ: „manuscrise” – manuscrise și incunabule, precum și documente de arhivă.

- Documente care înlocuiesc cartea: discuri, fonograme, filme.

Cu timpul noțiunea de document s-a extins și conține orice modalitate de înregistrare a informației pentru a fi transmisă, comunicată membrilor societății.

Informația documentară este transmisă, în cea mai mare parte, prin intermediul bibliografiei, ramură a bibliologiei, care are drept preocupare: colectarea, păstrarea (fonduri, colecții documentare), descrierea, aprecierea, sistematizarea și difuzarea publicațiilor.

Bibliografia își are istoria sa de milenii, care-și ia startul cu catalogul bibliotecii din Alexandria, organizat de bibliotecarul Calimach cu o sistematizare destul de reușită a lucrărilor.

Posibilitățile bibliografiei au fost utilizate și în cultura antică și în Evul Mediu,

cel mai mult, în ordonarea cărților religioase.

Un nou triumf cunoaște bibliografia odată cu apariția tiparului. Se elaborează lucrări bibliografice, unele din ele cu adnotări. Se fac încercări de întocmire a bibliografiilor curente, bibliografiilor naționale, lucrări de teorie bibliografică. Pe la finele sec. XVII, bibliografia este defintă ca gen al literaturii științifice de natură auxiliară. Concomitent cu creșterea numărului de cărți editate, crește și necesitatea de întocmire a lucrărilor bibliografice pentru orientare în masivul documentar. Bibliografia devine intermediar între documentele editate și beneficiari.

Au fost dezvoltate și formulate mai multe concepții ale bibliografiei:

– concepția bibliologică. Acest concept apare în teoria bibliografică încă în sec. XVIII, ținându-se cont de civilizația de secole și milenii a cărții, de misiunea istorică a bibliografiei. Bibliografia era interpretată ca știință despre carte. Concepția este susținută de mai mulți teoreticieni și la ora actuală. Cauza poate fi puterea magică a cărții fără frontiere spațiale și temporale.

– concepția documentaristică care este o dezvoltare continuă a concepției bibliologice cu excepția de substituire a cărții cu documentul. Documentul în cazul de față este tălmăcit ca orice formă de înregistrare a cunoștințelor, care se multiplicau cu trecerea timpului. Această concepție este afirmată și de apariția documentelor electronice;

– concepția accederii spre cunoștințe (cognitivă). Adepții acestei concepții consideră că grație activității bibliografice, cunoștințele pot fi asimilate mult mai lesne și, evident, ele vor contribui la dezvoltarea ulterioară a științei și culturii.

Toate aceste concepții se completează, se întregesc. Oricum, obiectul bibliografiei îl constituie documentele scrise (indiferent de formă), care sunt prelucrate și difuzate pentru informare și cunoaștere. Sintetizând concepțiile de mai sus, încercăm să formulăm o definiție a bibliografiei – *gen deosebit al literaturii din toate domeniile științelor și activităților practice ale omului cu posibilități de identificare a cantităților documentare, cu o influență valoroasă asupra dezvoltării societății și culturii ca parte componentă a ei.*

Bibliografia este una din modalitățile prin care se îndeplinește orice proces de comunicare științifică astfel ea capătă un rol valoros în dezvoltarea umanității și în rezolvarea problemelor acesteia. Se spune că *singura valoare a cunoștințelor stă în utilizarea lor.* Dacă e așa, atunci bibliografia este una din căile de semnalare, de propagare a cunoștințelor.

Comunicarea prezentă este consacrată interacțiunii culturii și bibliografiei, culturii informațional-semiotice, care are drept rol social păstrarea și transmiterea valorilor culturale.

Lumea a gândit mai multe semne de fixare a informației, inclusiv și cea culturală – de la cultura orală la cea scrisă. Limbajul bibliografic, component al sistemului comunicațional, este exprimat prin cuvinte, indexare, clasificare, semne grafice convenționale...

Ion Stoica afirmă că „fără fluxuri bogate și intense de informații (inclusiv și bibliografiile), care reflectă potențialul și idealurile contemporane, cultura se

ofilește, se instalează un pasiv și își pierde atât zestrea cât și forța regenerativă. Cu o informație insuficientă, la nivelul întregului organism al societății, apele ei multe se subțiază și își pierd vigoarea. Cu o informație haotică, cultura trece prin momente – uneori lungi – de inutile căutări de sensuri, confuzii, redescoperiri și convulsii păgubitoare” [3, pp. 49-50].

Cercetătoarea din Rusia, M. G. Vohrășeva comentează, în mai multe lucrări, concepția culturologică a bibliografiei și consideră „bibliografia – formă de depozitare a cunoștințelor umane transmise prin semne și activitate, o modalitate specifică a culturii comunicată generațiilor ca o sistemă de cunoștințe prezentate în bibliografii. «Хранительница субкультуры, связанной с человеческим знанием, которое передается через деятельность и знак. Библиография в таком ракурсе выступает как специфический элемент культуры; как специфический способ трансляции культуры от поколения к поколению; как системно-организованное библиографическое знание, оформленное в виде особого произведения культуры – библиографического пособия» [4, p. 61].

Dezvoltarea milenară a bibliografiei consemnează prezența tradițiilor culturale – inel de legătură între generații. La rândul ei, bibliografia cu funcțiile sale influențează dezvoltarea culturii.

Unitatea bibliografiei și culturii se exprimă și prin realizarea funcțiilor:

- interioare cu reguli, norme, legi, standarde care reglementează activitatea propriu zisă;
- exterioare orientate spre necesitățile, solicitările membrilor societății, grupurilor...

Bibliografia, categorie specifică a culturii, reflectă actualitatea culturii, contribuie la restabilirea realităților culturale din epocile trecute.

Cultura este o îmbinare dintre cunoștințe, concepții, norme sociale, care sunt îmbogățite de fiecare generație și transmise celor viitoare, preponderent prin documente, proces în care rolul dominant revine bibliografiei. „Pentru a ne păstra cultura, conform spuselor filosofului olandez Johan Huizinga, trebuie să o continuăm, să o creăm”. Cine vine în ajutor creării și edificării – informația.

Bibliografia ca componentă a culturii nu poate fi studiată decât în context socio-cultural. Ambele sunt mereu sub influența factorilor sociali, unii din ei sunt prezenți mai jos:

- factorii economici care influențează calitatea vieții. Potențialul financiar al țărilor asigură dezvoltarea culturii și, desigur, a sistemelor bibliografice. Este demonstrat efectul culturii în manifestările economice; cultura influențează succesele economiei;

- factorii educativi, altfel zis, factorii dezvoltării învățământului. O educație de calitate cu inovații și diversificări are nevoie de un sistem informațional de calitate și el;

- factorii dezvoltării științei și tehnologiei. Știința în desfășurarea sa are mereu nevoie de informație și, firește de bibliografii ca infrastructură a ei.

Tehnologiile, la rândul lor, aplică cunoștințele științifice în soluționarea diverselor probleme sociale;

- factorii culturii politice, care include în sine un ansamblu de cunoștințe, valori, norme, sentimente... pe care se întemeiază un sistem politic;

- factorii spirituali care contribuie la perceperea valorilor culturale și la crearea lor;

- factorii informaționali care presupun crearea unui sistem informațional care ar extinde comunicarea și informația și ar influența creșterea necesității de informație, instituțiile informative deținând un loc special în diseminarea informației. Menționăm în mod unic – „bibliotecile care nu sunt doar structuri de memorie, simple acumulări de documente, ci izvoare de putere și porți către mâine. Bibliotecile nu sunt învechite ca funcție de cunoaștere și de diseminare a informației” [3, p. 51].

- factorii psihologici (intelectuali și afectivi) cu influențe asupra utilizării corecte a mesajelor informaționale, evitarea poluării informaționale (informații irelevante);

- factorii de management cu funcția de organizare, de conducere pentru a asigura o activitate eficientă organizațiilor, instituțiilor. Se impune managementul calității care cuprinde o cultură a calității cu accent pe îmbunătățirea performanțelor;

- factorii personali care definesc persoana sub aspectele aptitudinale, atitudinale și spirituale, nivelul cărora trebuie dezvoltate continuu.

Contextul socio-cultural impune realizarea aspectului funcțional al bibliografiei – asigurarea cu informație a diverselor categorii de utilizatori în dependență de realitate și necesități.

În dezvoltarea sa milenară, bibliografia și-a diversificat tipologia, criteriile fiind variate:

- dependență de scop: națională, științifică, de recomandare;

- conținut: universală, specializată, etnografică, tematică;

- criteriul cronologic: curentă, retrospectivă.

Variatatea lucrărilor bibliografice și-au adus aport considerabil la progresul culturii. Utilizatorii de informație beneficiază de posibilități uimitoare în dezvoltare: documente pentru educație, carieră profesională, dezvoltare individuală... În elaborarea lucrărilor bibliografice se ține cont de toate preferințele, predilecțiile omului. De exemplu, bibliografiile de recomandare a literaturii prezintă o selecție calitativă de documente cu tematică actuală, cu un puternic caracter de popularizare de la care pot porni și cercetările științifice, progresul profesional, formarea personală. Tudor Vianu sublinia că *bibliografia este primul cod în sfera cercetării*.

Menționăm, în mod special importanța referințelor bibliografice și a trimiterilor prezente în lucrările științifice, care scot în prim plan, ca regulă, cele mai ilustre rezultate ale cercetărilor științifice la anumite teme, probleme. Referințele în cauză vorbesc despre profunzimea cercetării, cultura cercetătorului.

În contextul cultural un loc deosebit deține bibliografia națională, componentă

a memoriei naționale, care identifică și înregistrează toate documentele editate într-o țară sau alta, cu o evidentă rezonanță internațională. Bibliografia națională își ia începutul în sec XVI sub influența mai multor factori social: apariția statelor noi, editarea vertiginoasă a cărților în multe limbi.

Bibliografia națională comunică întregii lumi documente despre realizările țărilor în toate domeniile de activitate umană.

Bibliografia națională menține în timp spiritualitatea unui neam.

În elaborarea bibliografiilor naționale predomină criteriul cronologic, relevându-se bibliografiile naționale curente și retrospective. În studierea istoriei culturii un rol aparte revin bibliografiilor retrospective, care pun în lumină documente despre:

- evoluția tiparului cu varietatea documentelor tipărite în afara cărților variate și ele: calendare, atlase, îndrumare...
- dezvoltarea socială;
- evoluția limbilor, a traducerilor;
- colaborare culturală,
- dezvoltarea artei cărții: grafica cărților, prezența operelor pictorilor notorii, desenele,
- legătura originală a cărților, copertele.

Drept exemplu oferim date despre *Bibliografia veche românească* în 4 volume a distinsului bibliolog și lingvist român Ion Bianu (a stat la baza întemeierii școlii bibliografice românești) cu informație despre documentele editate din 1508-1830. În anul 1508, prin efortul monahului Macarie și sprijinul domnitorului Radu cel Mare, apare la Mănăstirea Dealu (Târgoviște) primul liturghier ortodox și prima tipăritură din Țările Române – *Liturghierul lui Macarie* (în limba slavonă) cu referințe despre rânduielile respectate în principala slujbă a bisericii creștine [5]. În lucrare este prezentată informație despre cărți, calendare, gravuri, steme, hrisoave, foi volante. Documentele expuse în volume permit a cunoaște evoluția tiparului în România, ilustrarea grafică a cărților, varietatea conținutului, limba în care s-au tipărit, evoluția limbii române care treptat a înlocuit limba slavonă.

Volumele bibliografice ale lui Ion Bianu au influențat cunoașterea culturii românești în lume, au contribuit la ridicarea culturii române la nivel european.

Bibliografia națională curentă are menirea de a fixa la maximum (se admite o selecție de calitate) producția documentară a unei sau altei țări, reliefând, în felul acesta, succesele realizate în toate domeniile de activitate (inclusiv și cultură) reprezentate în documente. Se elaborează în majoritatea țărilor din lume și constituie patrimoniul național documentar.

Bibliografia națională a Moldovei este elaborată de Camera Națională a Cărții cu funcții de Agenție Bibliografică Națională.

Bibliografia Națională a Moldovei (BNM) își ia startul în anul 1958 cu cronica cărților și a articolelor din reviste și ziare. Informația în Bibliografia Națională a Moldovei contemporane este structurată conform compartimentelor CZU cu următoarele compartimente:

- Cronica cărții cu informație despre literatura științifică (monografii în mare parte, culegeri colective, anale...), literatură de popularizare (broșuri, antologii, culegeri), beletristică, opere de referințe, ghiduri...;
- Cronica referatelor tezelor. Apare din 2021 și oferă referatele tezelor de doctor și doctor habilitat;
- Cronica documentelor de muzică tipărită. Apare din 1973 cu informație despre toate genurile muzicale;
- Cronica documentelor grafice. Vede lumina zilei din 1973 cu informație despre toate varietățile de publicații de artă plastică;
- Cronica bibliografiei de bibliografii (metabibliografia) cu informație despre bibliografiile de amploare;
- Cronica recenziilor (1963) cu date despre recenziile la cărți publicate în seriale;
- Cronica resurselor electronice (2006) cu informație despre datele deschise, programe, resurse audiovizuale;
- Cronica articolelor de revistă (1958) pune în lumină articolele publicate în reviste, anale, culegeri...);
- Cronica articolelor de gazetă (1958).

În directivele IFLA din 2007, referitor la bibliografia națională în epoca digitală, se menționează importanța formatului electronic al bibliografiei naționale în asigurarea accesului la valorile culturale.

Bibliografia națională este mereu în centrul atenției agențiilor bibliografice internaționale. Se elaborează diverse documente, directive, se promovează întruniri internaționale cu obiectul de discuție – bibliografia națională.

Ultimele decenii trăite de omenire sunt marcate de civilizația electronică, care radical a schimbat lumea. S-au diversificat și formele de înregistrare, păstrare și diseminare a informației.

Noile tehnologii informaționale au modificat radical câmpul comunicațional al bibliografiei, ea obținând noi sensuri, noi interpretări în concordanță cu diversitatea contextelor teoretice, creând-duși noi configurații de existență, dar păstrând funcția ei esențială, cea de intermediar între informație și om, concretizată în identificarea și prelucrarea documentelor.

Menționăm, odată în plus, că fără funcțiile milenare ale bibliografiei, civilizația electronică documentară nu va putea funcționa în mod desăvârșit.

Obiectul de cercetare „Bibliografia în contextul culturii” obligă a supune discuției noțiunea de cultură bibliografică (constituent al culturii informației), precum și activitățile de formare ale acestei culturi, instrument garantat în utilizarea informației spre noi realizări.

Cultura informațională reprezintă o totalitate de valori informațional-culturale care cuprinde un sistem întreg de tehnologii informaționale (inclusiv și tradiționale), instituții care asigură formarea culturii informaționale și însăși omul ca purtător al acestei culturi.

Cultura bibliografică realizează mai multe funcții în societate: comunica-

tivă, lexicală, etică, juridică, metodologică, de dezvoltare a gândirii, a diverselor concepte...

Fără o cultură bibliografică avansată, bine asimilată, administrarea informației este imposibilă. Cultura bibliografică formează și atitudini creative de evaluare a informației, contribuie și la educarea personalităților cugetătoare, apte de conviețuire în societatea contemporană.

Cultura bibliografică, ca fenomen al culturii, a influențat oricând și oriunde succesul social și profesional al omului. Ea își are istoria sa de secole, în care publicațiile tipărite dominau în păstrarea și căutarea informației. Ultimele decenii, marcate de o revoluție informațională necunoscută pînă acuma, au schimbat radical formele de păstrare și transmitere a informației.

Profesoara universitară Zenovia Niculescu consideră că „cultura bibliografică, prin limbaje proprii, contribuie la circulația valorilor, deschide noi posibilități de înțelegere, construiește punți de legătură între diferite culturi, între cititor și memoria umanității” [6, p. 28]. În caz contrar, spune Ion Stoica, „Absența unei culturi informaționale solide, achiziționată sistematic, pune utilizatorul într-o reală dificultate în raporturile lui cu structurile infodocumentare [7, 91].

Societatea cunoașterii, în care trăim noi, cu politici de educație, cercetare, inovare, formare presupune obținerea, fără precedent, a cunoștințelor, care se realizează grație informației. Cunoașterea este punctul culminant în dezvoltarea unei societăți. Ea înregistrează o nouă etapă în cultură, cea a culturii cunoașterii. „Cunoașterea este singurul mod în care se va asigura o societate sustenabilă din punct de vedere ecologic și se va înregistra o nouă etapă în cultură, bazată pe cultura cunoașterii care implică toate formele de cunoaștere” [8, p. 2]. Cheia în societatea cunoașterii care deschide toate ușile este informația. Pentru a deține informația este necesară o cultură a ei, care trebuie formată și menținută la nivel tot timpul.

Etapele esențiale ale unei culturi a informației bine cunoscute rămân a fi actuale cu unele completări și în epoca progresului informațional contemporan și includ în sine:

- priceperi și deprinderi de exprimare corectă a necesităților informaționale;
- priceperi și deprinderi de a căuta informația necesară în masivul informațional contemporan prin cunoașterea ofertelor info-documentare, a resurselor de referințe;
- cunoașterea posibilităților unei biblioteci științifice în oferirea serviciilor informaționale și de referințe;
- aptitudini de a accesa, evalua, prelucra și utiliza creativ informația selectată, de a exclude cea banală, neînsemnată;
- competențe de prezentare a referințelor bibliografice și citarea resurselor de informare la lucrări științifice, teze de an, licență/master conform standardului SM ISO 690:2022 *Informare și documentare. Reguli pentru prezentarea referințelor bibliografice și citarea resurselor de informare.*
- cunoașterea materialului legislativ și aspectelor cu referire la plagiat

(utilizarea informației în limitele eticii și legalității).

Cultura informației cea contemporană înregistrează un nou tip de cultură, cea electronică. Se impune o trecere de la cultura informației la cultura mediacomunicațională, care, desigur, păstrează și structurile tradiționale. Savanții-bibliologi cercetează viitorul bibliografiei, fixând locul ei în noua cultură. Cultura digitală pare a neglija moștenirea culturală, dar în realitate nu e chiar așa. Bibliotecile, bibliografiile păstrează și difuzează informația. Am menționat, în mai multe comunicări, că funcțiile bibliografiei sunt utilizate amplu în ordonarea și utilizarea masivului documentar informațional contemporan, dar spre regret, noțiunea de bibliografie cu toate avantajele ei este neglijată. Unii savanți compară bibliografia clasică cu limba latină, care nu se vorbește, dar rămâne a juca un rol important în mai multe domenii de activitate.

Sistemele informaționale nu-și vor realiza funcțiile fără normele bibliografiei care cercetează, identifică, evaluează, prezintă documentele în sisteme. După părerea unor savanți bibliografia *emigrează în noi sectoare de activitate*, dar sarcinile rămân, în esență, aceleași.

Din punct de vedere bibliografic, spune Ion Stoica, informația nu este legată de un loc, de o posesie, de o anumită organizare, ci face parte dintr-o noosferă deschisă oricăror modele de ordine. Bibliografia nu este conservatoare, nu adoptă formule definitive, nu refuză nic un tip de proiecție, de aceea, va rămâne întotdeauna la temelia organizării cunoașterii [9, p. 21].

O cultură bibliografică perfectă permite cercetătorului repede și corect să rezolve problemele documentării, creându-i și o situație de „confort informațional”.

Descoperirile științifice, inovațiile tehnice devin efective atunci când sunt asimilate de cultura socială. Orice proces de cercetare creativă presupune noi informații, noi produse. Cultura informației devine parte componentă a facturii sociale, imprimându-i omului noi schimbări în aspirațiile politice, economice, sociale, spirituale.

Grație culturii informației, omul se află în noi relații cu lumea din jur. El este mai creativ, mai ingenios, mai inventiv. Viitorul omului, conform părerilor mai multor intelectuali, depinde de viziunile sale informaționale, de comportamentul său informațional.

Formarea unui cercetător cu deprinderi și cunoștințe de comportare adecvată cu orice gen de informație, la toate etapele de activitate, presupune o cultură informațională profesională ridicată, cu un ansamblu de valori și scopuri, interese și necesități.

Instrumentul de documentare este cercetarea bibliografică, care permite cercetătorului să studieze, să stabilească, să determine punctele forte și slabe ale rezultatelor anterioare în domeniu: concluziile, problemele nerezolvate, sau greșit interpretate, identificarea problemelor posibil de soluționat. Cultura bibliografică este un suport indispensabil și în meținerea legăturilor cu domenii adiacente de cercetare.

În formarea culturii informaționale a specialiștilor, cercetătorilor rolul deci-

siv revine bibliotecilor universitare, funcțiile cărora se extind. Ele nu sunt numai instituții de păstrare a informațiilor, dar și instituții educative. Anume în instituțiile superioare de învățământ individul uman realizează pași temeinici în cercetarea științifică, în formarea profesională și are nevoie de o „cultură a informației” bine modelată.

Formarea culturii informației în instituțiile superioare de învățământ a fost și este obiect de cercetare, de discuție, formele de formare fiind variate. Oricum, orele de cultură a informației (la moment în cadrul orei tutorelui) educă studenților cunoștințe referitor la utilizarea, pe scară largă, a noilor tehnologii informaționale și comunicative, precum și a celor tradiționale.

Pentru a corespunde cerințelor și provocărilor secolului XXI, bibliotecile trebuie să introducă elemente de inovație continuă la nivel de produs (servicii).

Pentru o utilizare mai eficientă a resurselor informaționale, utilizatorii au acces pe pagina web a Bibliotecii Științifice a USARB la un șir de tutoriale video, spoturi informative, programe infodocumentare care explică modalitatea de accesare a unor instrumente cum ar fi: (Catalogul electronic LibUniv, ORA USARB...). În biblioteci se elaborează cele mai prețioase bibliografii.

Menționam la începutul comunicării că cultura înglobează o totalitate de valori materiale și spirituale și a instituțiilor care comunică aceste valori. Evident, că locul de frunte printre aceste instituții revine bibliotecilor – loc de înălțare spirituală, care au traversat secole și milenii, au cunoscut transformări, unele din ele dureroase, precum este perioada contemporană, dar rămân optimiste cu flacăra iluminării mereu ridicată, fiind sigure de necesitatea și importanța lor absolută în informare. În biblioteci se elaborează cele mai prețioase bibliografii.

Unde este cultură, este și bibliografie, fără carte, bibliografie nu poate fi cultură impresionantă. Valoarea cunoștințelor prezentate în documente, prelucrarea lor bibliografică, elaborarea bibliografiilor este de o importanță colosală în societatea informațională și a cunoașterii. Concluzionăm că *Bibliografia este arta de a governa cărțile*.

Referințe bibliografice:

1. *Cultură*. Online [2024-03-27]. Wikipedia (distribuitoare). Fundația Wikimedia. Disponibil <https://ro.wikipedia.org/wiki/Cultur%C4%83> [accesat 2024-03-28].
2. *Cultură și comunicare. Abordări semiotice și comunicaționale ale culturii*. Online [2013-07-24]. Disponibil: <https://wordpress.com/2013/07/24/7-cultura-si-comunicare/> [accesat 2024-03-29].
3. STOICA, ION. *Informație și cultură*. București: Tehnica, 1997, pp. 49-50. ISBN 973-31-1097-3.
4. ВОХРЫШЕВА, М. Г. *Библиография в системе культуры*. Самара, 1993, p. 61.
5. MOLDOVEANU, Ioan. Primele tipografii din Principatele Române. *Ziarul Lumina*. Online. 2016-01-14. Disponibil: <https://ziarullumina.ro/actualitate->

[religioasa/primele-tipografii-din-principatele-romane.html/](https://www.racai.ro/media/CULTURASC.pdf) [accesat 2024-03-25].

1. NICULESCU, Zenovia. *Bibliografii speciale: curs universitar*. București: Asociația Bibliotecarilor din Bibliotecile Publice din România, 1999, p. 28. ISBN 973-0-00959-7.
2. STOICA, Ion. *Criză în structurile infodocumentare*. București: Ex-Ponto, 2011, p. 91. ISBN 973-8227-08-9.
6. DRĂGĂNESCU, Mihai. *Cultura și societatea cunoașterii*. PDF. Online. Disponibil: <https://www.racai.ro/media/CULTURASC.pdf> [accesat 2024-03-25].
7. STOICA, Ion. *Scurtă introducere la o enciclopedie a cunoașterii*. Constanța: Ex Ponto, 2010, p. 21. ISBN 978-973-644-948-2.

**DEPOZITUL PRINCIPAL AL BIBLIOTECII ȘTIINȚIFICE A USARB –
COMUNICAREA ȘI PĂSTRAREA RESURSELOR INFORMAȚIONALE**

*COMMUNICATION AND PRESERVATION OF INFORMATION RESOURCES
IN USARB SCIENTIFIC LIBRARY MAIN DEPOZITORY*

Svetlana CECAN¹ [ORCID: 0000-0001-8690-8172]

Elena CRISTIAN² [ORCID: 0000-0002-6365-7013]

*„Cărțile sunt averea de preț a lumii și moștenirea de drept a generațiilor și a
națiilor”*

Henry David Thoreau

*„Cărțile sunt moștenirile pe care marile spirite le lasă omenirii, care sunt date din
generație în generație ca daruri pentru posteritatea celor care nu s-au născut încă”*

Joseph Addison

Abstract: *The article reflects a multitude of activities carried out by the main depository of the Scientific Library aimed at preserving, the documentary heritage of the Scientific Library and serving users. Information on the path traveled by the main depository over the years and decades is presented. In the same way, all the special collections of the depository are characterized, demonstrating the importance of each one.*

Keywords: *main depository, special book collections, successful activities, preservation and communication of collections, access to documents, information services*

În Legea cu privire la biblioteci nr. 160 din 20.07.2017 / și în modificările ei nr.283 din 25.11.2023, se subliniază că bibliotecă științifică este parte a structurii organizațiilor din domeniile cercetării și inovării, sprijină misiunea de studiu a instituțiilor de cercetare și inovare, satisface necesitățile de informare ale comunității științifice, asigură accesul la resursele de informații științifico-tehnologice și oferă servicii de informare și documentare pentru susținerea activității de cercetare științifică.

Biblioteca Științifică a USARB are misiunea de a constitui, dezvolta, organiza, prezerva și a pune în valoare, prin comunicare, patrimoniul documentar constituit de-a lungul anilor, care se păstrează în diverse subdiviziuni ale bibliotecii (săli de lectură, centre, săli de împrumut, depozit), asigurându-se condiții de securitate adecvate.

¹Bibliotecară, Biblioteca Științifică a USARB, svetlana.cecan@gmail.com

²Șefă serviciu, Biblioteca Științifică a USARB, elena.crisrtian12@gmail.com

Bibliotecile universitare au un rol deosebit în formarea culturii informației prin oferirea serviciilor de educație formală, nonformală și informală. Biblioteca universitară este deschisă pentru mai multe categorii de utilizatori: specifici – membrii comunității universitare și nespecifici – externi, axându-se, în mare măsură, pe specificul formării specialiștilor.

Colecțiile Bibliotecii Științifice a USARB constituie un adevărat tezaur științific și didactic, care se diversifică în corespundere cu programul procesului de învățământ, planurile de studii și interesele utilizatorilor. Colecțiile Bibliotecii Științifice a USARB, la 01.01.2024, constituie 1 005 649 u.m. în 319 276 titluri, 57 limbi. Colecția integrală a Bibliotecii Științifice a USARB este structurată pe trei tipuri de colecții, care sunt localizate în subdiviziunile Bibliotecii:

- Colecția principală (depozitul) – 51%, destinată păstrării documentelor pe o perioadă cât mai îndelungată și include documente menite prezervării, comunicării prin toate subdiviziunile bibliotecii;
- Colecțiile de bază (de circulație) – 46%, sunt documente predestinate comunicării prin sălile de lectură, sălile de împrumut la domiciliu, centre, organizate în spații cu acces liber și cu acces limitat la raft;
- Colecțiile speciale – 3%, cuprind documente în vederea prezervării și valorificării lor, destinate studiului și cercetărilor deosebite, iar consultarea lor se face în spații *special* amenajate în sălile de lectură.

Ponderea cea mai mare o dețin documentele științifice (55%), după care urmează cele didactice – 25% și beletristice - 20%.

Scurt istoric

În 1945, Biblioteca se deschide pe lângă Institutul Învățătoresc din Bălți (în prezent Universitatea de Stat „Alec Russo”). Inițial, era amplasată la demisolul blocului administrativ, ocupând un spațiu de **doar 36,6 m²**, inclusiv o sală de lectură cu 6 locuri. Colecția de **101** exemplare se constituia, cu precădere, din cărți de biologie, geografie, filologie, în corespundere cu facultățile Institutului.

De aici, își începe existența Serviciul organizarea și conservarea colecțiilor, care este un serviciu-cheie al Bibliotecii. Indiferent de denumirile pe care le-a avut de-a lungul vremii; acest Serviciu a acumulat aproape întreaga cantitate de documente ale Bibliotecii Științifice a USARB, având în același timp, marea responsabilitate a gestionării, prezervării și comunicării colecției de documente.

Pe parcursul anilor în organizarea Depozitului general al Bibliotecii au intervenit schimbări. În 1967, Colectivului Bibliotecii i se conferă titlul „**Biblioteca Muncii Excelente**”, pentru rezultatele remarcabile obținute în activitatea profesională. Tot în acest an, serviciul Gestionarea colecțiilor se reorganizează. Colecția de documente didactice/metodice, în număr de **126 000 u.m.**, este depozitată într-un loc aparte.

Până în **anul 1968**, serviciul Organizarea colecțiilor nu avea o sală proprie, dar era localizat în demisol, pe coridoare, documentele superflue clădite în „fântâni” lângă perete. O schimbare esențială s-a produs în 1968; depozitului i –a fost

oferită o sală de aproximativ 40 m².

În anul **1978**, Bibliotecii i se atribuie categoria **Bibliotecă Științifică**. Condițiile nu erau din cele mai bune. Biblioteca funcționa în diverse blocuri de studii ale Institutului de Stat „Alec Russo”, ocupând o suprafață de mai bine de 1 000 metri pătrați, având un fond de peste **800 000** de documente, care se completa, anual, cu mii de cărți, reviste și ziare. Serviciul Gestionarea colecțiilor (depozitul bibliotecii) se localiza în blocul doi, în 2 încăperi: subsol și etajul I cu camere neîncăpătoare pentru a adăposti toate documentele, aranjate pe polițe de lemn (13-14 una peste alta), pentru gestionarea cărora se utiliza o scară înaltă, mereu în mișcare, iar cărțile superfluie erau clădite în „fântâni” speciale. Temperatura, umiditatea aerului, lumina, căldura nu corespundeau normelor respective, însă bibliotecarii pasionați realizau succese remarcabile în toate activitățile bibliotecare: achiziția documentelor, evidența fondului documentar, prelucrarea resurselor, organizarea, prezervarea colecțiilor, relațiile cu publicul, cercetarea bibliografică, științifică.

La **1 septembrie 1986**, întreaga comunitate universitară, a sărbătorit deschiderea noului edificiu „**Casa Albă**”, construită conform unui proiect individual pentru Bibliotecă. Noua clădire a bibliotecii a fost proiectată, în așa fel, ca să protejeze, în primul rând, colecțiile și să ofere condiții decente de activitate pentru bibliotecarii și pentru utilizatori. În acel an, s-au format noi subdiviziuni printre care și Depozitul principal, amplasat pe 2 nivele, înzestrat cu mijloace tehnice: bandă magnetică orizontală purtătoare de greutate, care era dirijată în mod semiautomat (amplasarea literaturii noi recepționate din secția Prelucrare în Depozit, deplasarea fondului dintr-o parte în alta pe o suprafață 1200 m², cărucioare, 2 ascensoare cu 4 stații de oprire, poșta pneumatică, legătura telefonică sonoră între diviziuni ce accelera deservirea utilizatorilor.

Proiectul unicat de bibliotecă, prezentat la concursul republican pentru cele mai reușite edificii – obiecte arhitecturale, a fost distins, în anul 1988, cu Diploma Uniunii Arhitecților din Moldova.

Apogeul dezvoltării colecției BȘ a USARB este consemnat în anul **1991**, colecția bibliotecii deținea **1 336 662** u.m.

În anul 2004, În urma reparațiilor generale efectuate în spațiul depozitului principal a fost reorganizat fondul. Organizarea colecțiilor urma să corespundă cererilor de cercetare, predare, educație și recreere ale utilizatorilor. Colecția depozitului principal constituia - **534 815** u.m.

Este cazul să menționăm numele bibliotecarilor de forță, competenți, omenoși care au muncit în Depozitul bibliotecii mai mulți ani, amprente cărora se mai simt și astăzi: Valentina Șișchin – 1968-1986; Liuba Surlaru – 1986-2008 și Elena Cristian 2008 - până în prezent. Fiecare a înscris o pagină revelatoare în istoria Bibliotecii.

În anul **2010**, în Bibliotecă a fost proiectată / monitorizată o primă acțiune de audit intern. Serviciul Organizarea și Conservarea Colecțiilor a fost menționat cu **Diploma - Cea mai bună subdiviziune a anului** (dintre cele pasibile auditului

intern) pentru succesele și performanțele obținute în activitate.

2022 - în baza Ordinului nr. 4 din 17.01.2023 al Ministerului Culturii RM, anexa nr. 4 Cu privire la rezultatele evaluării bibliotecilor din învățământul superior, Bibliotecii Științifice a USARB i-a fost confirmată categoria de evaluare superioară.

În lumina succeselor obținute de Biblioteca Științifică, de ani de zile, ne-am propus să prezentăm în comunicare informație despre rolul Depozitului principal, care realizează mai multe funcții specifice: depozitează, păstrează și protejează patrimoniului scris, acumulat din anul înființării Bibliotecii până în prezent.

Depozitul principal adăpostește o colecție de peste 51% din total (1 005 649 u.m.), deține montante ce sunt întretăiate de supanta metalică și scară de acces, aranjate pe două niveluri, posedând un sistem de termoficare la primul nivel, și ferestre – la cel de-al doilea nivel, se asigură un microclimat adecvat pentru prezervarea colecției – temperaturi joase stabile și o umeditate a aerului optimă, în scopul prelungirii duratei de existență a documentelor. Legătura cu sălile de lectură este realizată prin intermediul a două ascensoare. Depozitul e dotat cu instalații noi, moderne antifoc și antifurt.

Rolul depozitului

- Realizarea funcției custodiale a Bibliotecii, unde depozitarea și protejarea, se combină cu promovarea, educarea, instruirea și susținerea procesului de învățământ.

- Sarcina principală a unui depozit, format în timp, este susținerea instruirii, cercetării și promovării valorilor culturale ale umanității.

- Bibliotecarii care gestionează activitatea depozitului colaborează activ cu toate subdiviziunile Bibliotecii în vederea respectării metodelor și normelor de păstrare, prezervare, comunicare a documentelor.

- Bibliotecarii din depozit au menirea de a constitui colecțiile, de a crea și menține o ambianță și condiții de exploatare care asigură integritatea colecțiilor pentru o durată cât mai îndelungată.

Depozitul principal cuprinde o moștenire culturală scrisă variată de importanță națională și internațională:

- **documente tipărite:** monografii, enciclopedii, dicționare, tratate științifice, manuale, cărți de beletristică, albume de artă ș.a; *publicații seriale:* ziare, reviste analele științifice etc; *documente de muzică tipărită;* *documente grafice* (reproduceri de artă, stampe, gravuri, fotografii, ilustrate etc.); *documente cartografice* (hărți); *documente nepublicate:* lucrări de licență/master, teze de doctorat, autoreferate;

- **documente audiovizuale și multimedia:** benzi magnetice, discuri de vinil, diapozitive, diafilme, casete audio/video, CD-uri/DVD-uri cu înregistrări audio/video;

- **microformate:** microfize, microfilme;

Colecția principală (depozit) - cea mai numeroasă colecție (cca **514 932 u.m.**) include documente din toate domeniile de știință, destinate prezervării și protejării. Depozitul principal asigură cu documente toate subdiviziunile Bibliotecii, care posedă în fond activ – 413 382 u.m. și fond pasiv – 101 550 u.m.

Coraportul documentelor pe limbi se structurează în felul următor: în limba română – 20%; rusă – 78%; limbi străine – 2%. Ponderea cărților în limba rusă continuă să predomine în depozitul principal indiferent de cantitățile de cărți, care sunt supuse casării anual (în 2023 au fost casate - 3 458 u. m.) depășite moral, deteriorate fizic, superfluie.

Colecția principală este organizată după criterii menite să faciliteze regăsirea fiecărei unități. De calitatea acestora depinde, în mare măsură, starea fizică a colecțiilor, ușurința cu care ele pot fi regăsite și comunicate, transmise utilizatorilor.

În urma procesului de deselecție realizat anual în colecțiile de bază (de circulație), resursele mai puțin solicitate de utilizatori sunt transferate în depozit pentru a crea spații pentru achizițiile recente. Rata de circulație anuală este de 0,34 (în anul 2023).

Achiziții și deselecție

	2023		2022		2021	
	Achiziții	Transfer	Achiziții	Transfer	Achiziții	Transfer
Colecția principală	277	5 491	146	4 151	331	509
Colecții speciale	788	64	882	4	989	41
TOTAL	6 620		5 183		1 870	

Colecțiile depozitului cresc în fiecare an, atât prin achizițiile recente (peste 1 000 u.m.), cât și prin integrarea documentelor transferate din subdiviziunile Bibliotecii, în mediu 10 000 u.m. Desigur, în condițiile crizei prin care trecem astăzi, când sumele alocate pentru achiziția de carte sunt tot mai puține, la repartizarea documentelor recent achiziționate, prioritatea revine sălilor de lectură, acest fapt fiind un beneficiu pentru utilizatori, ei având acces direct la documentele recent achiziționate în colecția Bibliotecii. Este foarte important că în prezent, criteriul de apreciere al colecțiilor nu este doar cantitatea, ci și varietatea informațiilor actuale și utile.

În depozitul principal sunt localizate și **Colecțiile speciale - 31 939 (3%)**, care se supun unor reguli stricte de gestionare, prezervare, prelucrare bibliografică, comunicare. Este important ca creațiile de valoare ale patrimoniului cultural național și universal să fie păstrate cu pietate pentru generațiile viitoare:

Colecția de Documente Rare (5 760 u. m. în 14 limbi) cuprinde: documente bibliofile de unicat – manuscrise și cărți editate până la 1850, documente editate

între anii 1851-1960, care prezintă un interes deosebit în istoria literaturii și culturii naționale și universale; precum și cele editate de după 1960, cu o prezentare grafică deosebită sau apărute cu prilejul unor jubilee, tipărituri cu dedicații și autografe autentice ale autorilor și ex-librisuri originale; cărți de dimensiuni mari și minuscule; ediții bibliofile; cărți cu prezentare poligrafică și artistică deosebită; hărți, materiale ilustrative și publicații seriale patrimoniale.

Colecția Ioan Nicorici este constituită din 750 exemplare în 694 de titluri, în 7 limbi: română, rusă, slavonă, germană, latină, greacă, franceză. Tematica publicațiilor este variată, dar predomină lucrările din domeniul teologiei și istoriei, (sec. XIX începutul sec. XX), care au aparținut regretatului preot și cărturar Gheorghe Armașu. Remarcăm, în mod deosebit, unele documente religioase: noul testament, vechiul testament, biblii, evanghelii, epistolele apostolilor, cântece bisericești, liturghii. Cărțile păstrează ex-librisul donatorului.

Colecția Carte cu autograf și dedicații (1 451 u. m.) conține documente cu autografele scriitorilor, autorilor, donatorilor din țară și străinătate.

Colecția Depozit Obligatoriu UNIVERSITARIA (3 427 u. m.) este o colecție intangibilă și unică de documente, care integrează lucrări monografice, materiale ale conferințelor științifice și simpoziunilor, dicționare, lexicoane, ghiduri, curriculumuri, bibliografii, biobibliografii, cataloage, publicații în serie (reviste, anuare, buletine informative), materiale didactice, autoreferatele tezelor de doctor și tezelor de doctor habilitat, programe, documente ale studenților, cadrelor didactice, profesorilor, cercetătorilor și bibliotecarilor USARB. Colecția reflectă potențialul științifico-didactic universitar, oferă o imagine cuprinzătoare asupra evoluției cercetării universitare.

Colecția Autoreferate (6 042 u. m.) conține autoreferatele tezelor de doctorat și doctor habilitat din țară și străinătate din diverse domenii de studiu și cercetare. Colecția constituie un tezaur de informații științifice cu rezultate noi pentru știință și practică, determină crearea noilor direcții științifice, soluționarea unor probleme științifico-aplicative de importanță majoră.

Colecțiile Teze de licență/master/doctor (10 595/3 876/38) conțin lucrările de sinteză ale studenților, profesorilor executate în perioada studiilor universitare și postuniversitare.

În depozit se păstrează și colecția auxiliară - **Fondul de schimb** al BȘ a USARB constituită din publicațiile cadrelor didactice universitare, lucrările conferințelor științifice, edițiile periodice editate de Universitate, publicațiile Bibliotecii etc. În prezent (01.01.2024) volumul acestui fond cuprinde 23 130 documente. Colecția este destinată pentru efectuarea schimbului de publicații cu alte biblioteci în vederea obținerii documentelor necesare studiului și cercetării în universitate.

Diversitatea, unicitatea și valoarea colecțiilor patrimoniale conferă instituției statutul de bibliotecă de cercetare, iar patrimoniul deținut este nu doar de interes național, ci și universal.

Comunicarea colecției din depozitul principal se realizează prin:

- Împrumutul de carte

- Consultarea în sălile de lectură
- Expoziții tematice tradiționale/online
- Expoziții informative
- Salonul editorial *UNIVERSITARIA*
- Lansări de carte
- Cluburi de lectură
- Campanii de promovare a lecturii
- Pagina web a Bibliotecii <http://libruniv.usarb.md/>
- Blogul *Biblioteca Științifică în dialog cu cititorii* <https://bs-usarb.blogspot.com>

Concluzii

Tezaurul de documente păstrat în depozitul bibliotecii a fost și este studiat de sute de utilizatori, cercetători și contribuie la dezvoltarea armonioasă și intelectuală a omului. În scopul asigurării unor bune condiții de integritate, securitate, păstrare a resurselor informaționale sunt organizate condiții de mediu, de depozitare și acordarea atenției deosebite metodelor și tehnicilor de gestionare ale documentelor.

Referințe bibliografice:

1. [Lege cu privire la biblioteci](#): nr. 160 din 20.07.2017. In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2017, nr. 301-315. Modificarea Legii nr. 160/2017 cu privire la biblioteci. Publicat la 25-10-2023 în Monitorul Oficial Nr. 399-400, art. 682, în vigoare din 25.11.2023. art. 3. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=131891&lang=ro http://libruniv.usarb.md/images/pdf/centru_biblioteconomic/comunicari/2023dec/scherlet-legea.pdf [accesat 2024-27-03].
2. Regulamentul privind gestionarea colecțiilor de bibliotecă, nr. 196 din 03.10.2022. In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2022, nr. 394-400, pp. 55-73. ISSN 25878-399X, E-ISSN 2587-3903.
3. *Biblioteca Științifică = Scientific Library : cartea de vizită 1945-2015*. Online. Bălți: [S. n.], 2015. Disponibil: http://tinread.usarb.md:8888/tinread/fulltext/bib_usarb/sci_libr.pdf [accesat 20.03.12].

PROMOVAREA COLECȚIEI DE CARTE A BIBLIOTECII ȘTIINȚIFICE ÎN CADRUL ACTIVITĂȚILOR ȘTIINȚIFICE ȘI EDUCAȚIONALE A USARB

PROMOTION OF BOOK COLLECTION WITHIN THE SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL ACTIVITIS

Natalia LUCHIANCIUC¹ [ORCID: /0000-0003-4515-3732]

Abstract: *In this communication, we have carried out a theoretical and an applied study, regarding the promotion of library products and services, their purpose, tasks and impact, as well as the promotion aspects of the book collection of the Scientific Library within the USARB.*

Keywords: *case study, promotion, book collection, services, Scientific Library of USARB, Philological Sciences, scientific and educational activities*

Unul din obiectivele strategice ale Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alec Russo”, Bălți (USARB) este asigurarea informațională a procesului educațional, cultural și științific universitar prin intermediul serviciilor informaționale și programelor infodocumentare orientate spre valorificarea colecțiilor bogate, documentelor electronice, noilor tehnologii informaționale.

Un rol important în acest demers îl au abilitățile bibliotecarilor capabili să soluționeze orice problemă de promovare a serviciilor electronice și tradiționale pentru a atrage utilizatorii la lectură.

Biblioteca Științifică îndeplinește una din funcțiile principale și anume funcția informațională, ce presupune comunicarea, promovarea colecțiilor Bibliotecii, a bazelor de date prin expoziții fizice, offline, online, reviste bibliografice informative/tematice, resurse tematice web etc., destinate dezvoltării abilităților creative și culturii generale ale tinerilor.

Promovarea serviciilor și produselor de bibliotecă constă în dezvoltarea și diversificarea neîntreruptă a produselor/serviciilor destinate satisfacerii cerințelor utilizatorilor ce implică problema comunicării, cunoașterea și informarea reciprocă.

Sarcinile principale ale promovării serviciilor de bibliotecă sunt:

- Formarea unei imagini de prestigiu despre bibliotecă în mediul populației, sponsorilor, reprezentanților administrației publice, organizațiilor nonguvernamentale.
- Informarea despre noile servicii propuse de bibliotecă; menținerea popularității serviciilor curente, convingerea beneficiarilor de utilitatea lor; informarea potențialilor utilizatori despre timpul, locul și condițiile prestării serviciilor.

¹ Bibliotecară, Biblioteca Științifică a USARB, e-mail:

Scopul promovării constă în popularizarea imaginii bibliotecii și a cererii la serviciile și produsele ei. Promovarea însăși presupune mai întâi de toate informația despre colecțiile bibliotecii, posibilitățile de satisfacere a necesităților informaționale ale diverselor categorii de utilizatori.

Promovarea în bibliotecă include câteva aspecte:

- informație despre bibliotecă și structura ei ,
- informație despre colecțiile bibliotecii,
- componența și structura;
- informație despre servicii și produse.

Pentru a pune în valoare patrimoniul cultural al bibliotecii, pentru a stimula interesul pentru documentele existente în bibliotecă și pentru serviciile oferite de aceasta, o bibliotecă trebuie să recurgă la instrumentele clasice de relații publice:

- Relația cu mass-media;
- Organizarea sau participarea la conferințe, colocvii, simpozioane, seminarii;
- Evenimente speciale: aniversări, inaugurări, lansări de carte și alte evenimente care au rolul de a cultiva și promova contactele umane;
- Organizarea unor sesiuni de comunicări și simpozioane , expoziții de către bibliotecă,
- Găzda manifestărilor culturale organizate de asociații sau organizații diverse.

Sunt scoase în evidență aspectele de promovare ale colecției de carte în carul activităților științifice și educative a USARB sau instrumentele clasice de relații publice. Aceste instrumente clasice sunt organizate cu scopul de-a informa, ghida, orienta și satisface cerințelor utilizatorilor.

Vin să menționez că multitudinea acestor aspecte de promovare a colecției de carte (*lansări de carte, zig-zag café, aniversări culturale, cercuri de lectură, seminare, laboratoare și lecții practice*) sunt coordonate de administrația Bibliotecii Științifice USARB, și de Centrul Manifestări Culturale, moderat de Doamna Valentina Topalo. Prin promovare se înțelege ansamblul comunicărilor bibliotecii cu mediul exterior. mass-media (televiziunea, radioiul, presa (scrisă tradițională sau online), agențiile de știri dețin un rol aparte în procesul creării imaginii bibliotecii în comunitate.

Succesul și imaginea bibliotecii se constituie prin vizibilitatea ei în comunitate. Pentru realizarea efectivă a promovării imaginii bibliotecii, Biblioteca Științifică a fost implicată în următoarele activități:

Lansări de carte

Cu prilejul zilelor Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, în data de 12 octombrie 2023, în sala Polivalentă a USARB, a fost lansată antologia „Bălțiul în lumina vremurilor de altădată”, semnată de Diana Vrabie. Biblioteca Științifică, a prezentat expoziția de carte cu genericul: *Diana Vrabie, critic și istoric literar, doctor în filologie, conferențiar universitar*. La eveniment a fost prezentă echipa

managerială a Universității, Consulul General al României la Bălți, Petrișor Dumitrescu, Directoarea Muzeului de Istorie și Etnografie, Mariana Mihailevski, reprezentanți ai administrației facultăților, profesori, bibliotecari, studenți, elevi, locuitori ai urbei. Evenimentul a fost moderat de șeful Catedrei de literatură română și universală, scriitorul Nicolae Leahu.

Primitoarea sală polivalentă a Universității de Stat „Alec Russo”, din Bălți, care mai ține minte discursurile marelui savant, a fost gazda al lansării volumului „Eugeniu Coșeriu: vocația universalității.” Volumul de față „Eugeniu Coșeriu: Vocația universalității”, apare sub auspiciile prestigioasei Edituri Știința (în colecția Personalități notorii). Această apariție este un autentic eveniment editorial, circumscris împlinirii a 100 de ani de la nașterea fondatorului lingvisticii, cel mai cunoscut basarabean din lumea științei mondiale. Exegezele profesioniste și evocările sentimentale sunt semnate de savanți, discipoli ai lui Eugeniu Coșeriu sau personalități cu pondere în domeniul lingvisticii: Iorgu Iordan, Stelian Dumistrăcel, Dumitru Irimia, Mihai Cimpoi, Valentin Mândăcanu, Eugen Munteanu și mulți alții, iar ediția a fost îngrijită de profesorul universitar, doctorul habilitat USARB - Gheorghe Popa. Către publicul larg a fost prezentate două expoziții tradiționale : *Gheorghe Popa: profesor universitar, doctor habilitat, facultatea de Litere, catedra de limbă română și filologie romanică și Eugeniu Coșeriu- lingvist, filosof, scriitor 100 de ani de la naștere.* Au fost scoase în evidență culegerile științifice, articolele publicate în diverse surse periodice, referințele critice, prezența autorului în antologii, calendare naționale, surse de referință, prezente în colecția Bibliotecii Științifice a USARB. Tot aici au fost reliefate succinte date biobibliografice ale autorului; și următoarele genuri abordate: Coșeriu ca lingvist, filosof și ca scriitor. Lansarea, moderată de Leahu Nicolae, a fost un moment evocator, suplimentat cu alocuțiuni ce condensau sinteze ale unui colocviu de comunicări științifice.

ZIG-ZAG CAFÉ

Ședința ZIG-ZAG CAFÉ cu Margareta Curtescu, Nina Corcinschi, Silvia Goteanschi a fost deschisă prin cuvântul de salut al domnului Anatol Moraru, directorul Colegiului Pedagogic „Ion Creangă” din cadrul USARB. Gazdele evenimentului: Valentina Topalo, bibliotecară principală, Centrul Manifestări culturale și Natalia Luchianciuc, bibliotecară au punctat detalii despre viața și activitatea scriitoarelor, reprezentate prin documente, cărți și reviste. Evenimentul a fost moderat de elevele Vanesa Grosu și Cătălina Ursachi a Colegiului Pedagogic „Ion Creangă” din cadrul USARB.

În data de 19 mai 2022, în Sala de conferințe a Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, a avut loc întâlnirea cu Igor Guzun, scriitor, prozator, traducător și jurnalist, membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova. Evenimentul a fost organizat de Colegiul Pedagogic „Ion Creangă” din cadrul Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți și Colegiul de Medicină Bălți.

Activitatea interinstituțională a fost deschisă de către directorul Colegiului Pedagogic „Ion Creangă” din cadrul USARB, Anatol Moraru, salutând prezența autorului invitat și, în asentimentul celor prezenți, și-a exprimat certitudinea că asemenea ocazii educă mai mult dragostea pentru carte, lectură și frumos. La întâlnire a fost invitat Nicolae Leahu, profesor universitar, șeful Catedrei de literatură română și universală, scriitor, critic literar. Valentina Topalo, bibliotecară principală, Coordonatorul Centrului Manifestări Culturale și Natalia Luchianciuc, bibliotecară, care au relatat momente despre viața, opera și activitatea scriitorului Igor GUZUN.

Elevii au rămas impresionați de Cartea „Vinil”(2015), fiind prima carte de răsunset, numită de „Revista Literară” drept „una dintre marile cărți ale generației noastre”, ce i-a adus autorului Premiul „Omul anului 2016” în literatură. Lucrarea cuprinde o colecție de texte scurte axate pe lucruri emoționante și fundamentale din viața unui om: *gusturile din copilărie, lecturile - iCarte, iParte, adolescența copiilor noștri care sunt mai deștepți decât noi cu o generație de iPhone, țara pe care, decât s-o hulim sau s-o slăvim, mai bine s-o măturăm și s-o facem mai bună și mai frumoasă.*(Igor Guzun).

Ședința ordinară a ZIG-ZAG CAFÉ cu Nicolae Leahu - poet, scriitor și critic literar, membru al Uniunii Scriitorilor din România (2003), membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1994), membru al Uniunii Jurnaliștilor din Moldova (1990) a avut loc pe 24 mai 2022.

Evenimentul sa desfășurat în contextul declarării anului 2022, Anul European al Tineretului. Sala de conferințe a Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alec Russo” a fost gazda acesteia. Expoziția de carte cu genericul: *Nicolae Leahu - poet, eseist, editor și critic literar* cu peste 110 de documente, prezentată de Natalia Luchianciuc a oferit celor prezenți o favorabilă ocazie de a cunoaște opera scriitorului și pedagogului Nicolae Leahu.

La eveniment au fost prezenți: Anatol Moraru directorul Colegiului Pedagogic „Ion Creangă”, elevele Colegiului Pedagogic „Ion Creangă”, grupele 304 și 404. Efortul elevelor a fost dirijat de Lucia Covalciuc, profesoară de limbă franceză a Colegiului Pedagogic „Ion Creangă” și Valentina Topalo, bibliotecară principală, Centrul Manifestări Culturale al BȘ a USARB.

Aniversări culturale

GHEORGHE POPA - 70 DE ANI DE LA NAȘTERE

În cadrul conferinței academice: GHEORGHE POPA, SEPTUAGENAR, care a avut loc în data de 16 decembrie 2022, la Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți în incinta Centrului de Inovare și Transfer Tehnologic *Nortek*, Biblioteca Științifică vine cu organizarea expoziției de carte cu genericul: *Gheorghe Popa, profesor universitar, doctor habilitat, facultatea de Litere, catedra de Limbă și literatură română și filologie romanică.*

Publicul larg a luat act de lucrările științifice și didactice, ale profesorului și cu o nouă biobibliografie a domnului Gheorghe Popa, alcătuitor Ana Nagherneac,

bibliotecară principală, redactor bibliografic Lina Mihaluța, directoarea Bibliotecii Științifice USARB, aflată la ediția a 3-a, revizuită și competată, 2022 și face parte din (Colecția „Personalități universitare băltene). <http://dspace.usarb.md:8080/jspui/handle/123456789/5840>

Prezenta Biobibliografie este dedicată profesorului și omului de știință Gheorghe Popa, discipol al regretatului academician Silviu Berejan. Lucrarea „reliefează aria diverselor preocupări pe care le-a avut, constituind borne ale unui parcurs integru” (Ala Sainenco). Structura lucrării derivă din intenția de a reflecta cât mai amplu îndelungata și prodigioasa activitate a reductabilului universitar septuagenar.

Cele 427 de înregistrări bibliografice sunt ordonate în compartimente: Lucrări științifice și didactice; Redactare și publicistică lingvistică; Varia; Referințe la publicațiile științifice; Coordonator/referent oficial al tezelor de doctor / doctor habilitat, Personalia... Biobibliografia se dorește a fi un instrument util destinat filologilor, cadrelor didactice, studenților, bibliotecarilor, tuturor celor care vor să cunoască evoluția și performanțele distinsului profesor și cercetător.

ANATOL MORARU - 65 DE ANI DE LA NAȘTERE

Scriitorul, criticul literar și prozatorul Anatol Moraru, directorul Colegiului Pedagogic „Ion Creangă” din cadrul Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, și-a sărbătorit a 65-a aniversare. Cu acest prilej, sala de lectură nr. 2 Științe Filologice a organizat o expoziție de carte cu genericul: *Anatol Moraru, scriitor, prozator, critic literar, membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova și România*, ce înglobează documente din colecția Bibliotecii Științifice.

Expoziția a fost expusă și prezentată în sala polivalentă a Universității de Stat „Alec Russo”. Publicul a fost informat privind viața, opera și activitatea acestuia.

COMEMORAREA LUI ION CREANGĂ

Evenimentul consacrat aniversării a 186 de ani de la nașterea marelui clasic al literaturii române, Ion Creangă, organizat de Colegiul Pedagogic „Ion Creangă” din cadrul Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți. În cadrul evenimentului a fost prezentată expoziția de carte cu genericul: *Călătorii prin lumea basmelor crengiene*, unde a fost expusă opera scriitorului, referințe critice privind viața și activitatea acestuia. Oaspeții de onoare au fost: Natalia Gașoi - Rector al Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, Petrișor Dumitrescu, Consulul general al României la Bălți, Anatol Moraru, Directorul Colegiului Pedagogic „Ion Creangă” din cadrul USARB.

OMAGIU LUI GRIGORE VIERU

În data de 14 februarie 2022, Biblioteca Științifică a USARB, în parteneriat cu Facultatea de Litere, coordonat de administrația Bibliotecii, și moderat de Doamna Valentina Topalo, bibliotecară principală, au găzduit un eveniment valoros, prin care l-a omagiat pe marele poet al neamului românesc Grigore Vieru.

Evenimentul a reprezentat un popas evocator, prin care a fost consemnată viața, destinul, opera Poetului, care a iubit poporul român până la lacrimi, lăsându-i o operă monumentală, de o muzicalitate și o frumusețe rară. Participanții au

avut ocazia să cunoască documentele vierene noi apărute în colecția Bibliotecii Științifice relatate în expoziția „Vers plin de dor, de curată și pură limpezire” (Nichita Stănescu), organizată de bibliotecarele Natalia Luchianciuc și Veronica Barbaroș, prezentată prin platforma google meet.

În cadrul evenimentului a răsunat un colaj de poezii și melodii pe versurile poetului, recitate de studenții Facultății de Litere. Versurile de o simplitate fundamentală, care nu-i scade din profunzime, au răsunat și în varianta tradusă în limbile studiate la Facultate: engleză, franceză, germane, spaniolă, rusă, ucraineană.

OMAGIU LUI MIHAI EMINESCU

Expoziții aniversare eminesciene au fost organizate și prezentate în cadrul Zilei Naționale a Culturii, Zilei comemorării poetului Mihai Eminescu, pe parcursul anilor 2021-2024, ce cuprind o gamă largă de ediții a operei eminesciene în care pot fi regăsite operele aniversare: poezia *Revedere*, *poemul Luceafărul*, *nuvela Sărmanul Dionis* cât și critica literară asupra acesteia. La sesiunea de informare au participat elevii Colegiului Pedagogic „Ion Creangă” din cadrul USARB și Liceului Teoretic Republican „Ion Creangă” din Bălți, ghidați de Ana Amoășei, profesoară de limbă și literatură română și Olga Elpujan, directoarea Liceului „Ion Creangă” din Bălți. Moderatoarea evenimentului Valentina Topalo.

MASA ROTUNDĂ CU GENERICUL: ION CREANGĂ - SCRITOR FĂRĂ PERECHE

Centrul de Informare al României, din cadrul Bibliotecii Științifice a Universității „Alec Russo”, în colaborare cu Consulatul General al României la Bălți a organizat în data de 19 noiembrie Masa rotundă cu genericul: *Ion Creangă - scriitor fără pereche. „Amintiri din copilărie” - 140 ani de la publicare*. Participanții evenimentului au fost salutați de Consulul General al României la Bălți, Petrișor Dumitrescu. Oaspetele de onoare al evenimentului, Anatol Moraru, prozator, critic literar, a relatat publicului despre importanța operei *Amintiri din copilărie* în literatura română, punând accentul pe mesajul, finalitatea și limbajul creației crengiene.

BȘ a USARB a prezentat expoziția de carte cu genericul: *O carte pentru toate timpurile și toate vârstele „Amintiri din copilărie”*, care a cuprins creația crengiană apărută la diferite edituri, coordonată, îngrijită și întemeiată de diferiți autori, critici literari. În cadrul acestei expoziții se regăsește un volum ce a fost tipărit în atelierele „Cartea Românească” București, și fac parte din colecția Carte rară a Bibliotecii Științifice a USARB. Comori de valoare ale instituției, valoroase atât prin vechimea lor, cât și prin conținutul textelor, a însemnărilor marginale, tipărite în cele mai prestigioase edituri din România, care ascund adevărate comori, unicate sau rarități creînd o mare atracție pentru cercetători, cadre didactice, specialiști și un număr de studenți. Amintirile oferă importante informații despre viața materială și spirituală a satului, a oamenilor, cu specificul lor, din care nu lipsesc: școala, biserica, șezătorile, obiceiurile și tradițiile. Această carte te face să te întorci în timp, să te amuzi și să îți amintești cu drag de copilărie.

Aliona Rîbac, profesoară de limbă și literatură română împreună cu disci-

polii săi, de la Gimnaziul s. Gribova, r-ul Drochia au fost prezenți cu momente dramatizate din „Amintiri din copilărie” de Ion Creangă. A moderat evenimentul, Lilia ABABII, coordonatoarea Centrul de Informare al României din Bălți. La final de activitate Consulul General al României la Bălți, Petrișor Dumitrescu, a oferit participanților diplome de participare și cadouri în formă de seturi de carte.

MASA ROTUNDĂ CU GENERICUL: MIORIȚA IZVORUL NEMURIRII - 170 ANI DE LA PUBLICARE

Evenimentul s-a desfășurat pe data de 27 septembrie, în cadrul Centrului de Informare al României din Bălți, a fost organizat în parteneriat cu Consulatul General al României la Bălți, Biblioteca Științifică a USARB și Colegiul Pedagogic „Ion Creangă” din cadrul USARB. Oaspeții au vorbit despre măiestria creatoare a poporului român, despre sentimentul intens al dănuirii dincolo de veacuri a „cîntului mioarei” care transmite contemporanilor certitudinea unui mesaj de încredere în viață, un fior de dărzenie și nestrămutare. Biblioteca Științifică a prezentat lucrarea MIORIȚA, parte componentă a patrimoniului CARTE RARĂ BȘ USARB. Publicul a fost familiarizat privind componența acestei lucrări, limbile în care au fost traduse, istoricul apariției. Lucrarea deține un caiet cu comentarii la volum și la discul de vinil ale profesorului Zoe Dumitrescu-Bușuleanga în versiune engleză, franceză, germană, rusă și spaniolă.

INAUGURAREA SĂLII MEMORIALE „EUGENIU COȘERIU” DIN CADRUL LICEULUI TEORETIC REPUBLICAN „ION CREANGĂ” DIN BĂLȚI.

În cadrul acestui eveniment Biblioteca Științifică a prezentat expoziția tematică cu genericul: „*Un adevărat clasic al lingvisticii teoretice și aplicative: Eugeniu Coșeriu- lingvist, filosof, scriitor - 100 de ani de la naștere*”, dedicată personalității științifice de excepție, lingvist pentru mileniul III, Eugen Coșeriu (1921-2002), savant de notorietate mondială, filolog, filozof al limbajului, scriitor, profesor universitar, una dintre marile personalități ale științei lingvistice moderne. În expoziție au fost prezentate operele marelui savant basarabean Eugen Coșeriu, culegeri științifice, articole publicate în diverse surse periodice, referințe critice, prezența autorului în antologii, calendare naționale, surse de referință, internet, baze de date. Au fost reliefate succinte date biobibliografice ale autorului cu următoarele genuri abordate: Coșeriu ca lingvist, filosof și ca scriitor.

Cercul de lectură, se promovează lunar, în cadrul Bibliotecii Științifice a USARB, organizat de Colegiului Pedagogic „Ion Creangă” din cadrul Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, participanții Cercului de lectură, fiind elevii colegiului, grupele 101, 102, 104, 204, ghidați de profesoarele de limba și literatura română Aurelia Codreanu și Svetlana Stanțieru.

Prima ședință a Cercului de lectură cu genericul *Lectura, între canon și plăcere*, cu un motto sugestiv: „Lectura este o formă a fericirii. Ultima la care nu vom renunța”. (Fernando Savater). Scopul Cercului de lectură este de a cultiva lectura de plăcere, formând un lector competent, cu un gust propriu pentru lectură, un cititor activ pe tot parcursul vieții. În cadrul primei ședințe, s-au stabilit

obiectivele Cercului de lectură, s-a discutat periodicitatea organizării ședințelor Cercului de lectură (a treia zi de marți a fiecărei luni).

A doua ședință a Cercului de lectură „Cartea de marți” cu genericul *Adolescența, vârsta căutărilor și a autoafirmării*. Biblioteca Științifică a prezentat colecția de carte „Personalități notorii”, ce propune parcursul vieții protagoniștilor atât în formulă succintă, de tabel cronologic, cât și pe secțiuni tematice sau în funcție de genul textelor evocatoare: recenzii, profiluri, analize, interpretări, dedicații, amintiri ale martorilor acestui parcurs sau comentarii ale exegeților care au studiat opera personalității respective, precum și texte cu valoare documentară. Volumele includ și compartimente în care se produce protagonistul însuși. Aici sunt incluse confesiunile, meditațiile, profesiunile de credință, interviurile etc. cu referință la crezul artistic, la biografia parcursă, la domeniul profesional. Printre aceste personalități marcante îi regăsim și pe Eugen Coșeriu și Mihai Volontir, Spiridon Vangheli – conaționali ai nordului .

A treia ședință a Cercului de lectură „Cartea de marți” și-a adunat membrii pe 21.11.2023. Genericul ședinței: ȘCOALA, SPAȚIUL ȘI MEDIUL PRIETENOS COPILULUI. Biblioteca Științifică a prezentat colecția de carte „Biografii romanțate”. Este o colecție fascinantă, cu un conținut extrem de valoros, o resursă excepțională pentru cei pasionați de istorie, literatură și cultură. Colecția a împlinit patru ani de activitate, fiind coordonată de Adrian Botez, și conține 17 volume despre 17 personalități culturale din România. Elevi au fost invitați să facă cunoștință și să lectureze opere deja apărute în colecția Bibliotecii Științifice a USARB: „Nichita. Poetul ca și soldatul” de Bogdan Crețu, „Maria Tănase. O fântână pe un drum secetos” de Simona Antonescu, „Labiș. Jurnalul pierdut” de Cosmin Perța, „Preda. Adevărul ca o pradă” de Bogdan Răileanu, „Hasdeu. Duhuri” de George Cornilă, „Luchian. Ochii, sufletul, mâna” de Veronica D. Niculescu etc.

A patra ședință a Cercului de lectură „Cartea de marți” cu genericul: Familia, binecuvântarea supremă, sa desfășurat pe data de 19.12.2023. În cadrul acestei ședințe, Biblioteca Științifică a prezentat expoziția de carte cu titlul: „Tema familiei în literatura română și universală”, invitându-i pe elevi să lectureze operele scriitorilor români și universali, unde este explorată tema familiei: „Amintiri din copilărie” de Ion Creangă, „Moromeții” de Marin Preda, „Mara” de Ioan Slavici, „Ion” de Liviu Rebreanu etc. Pe final, amintindu-ne de Sărbătorile de iarnă, care au fost, sunt și vor rămâne sărbători de familie, copleșitoare atât emoțional, cât și spiritual, elevii Colegiului Pedagogic „Ion Creangă” din cadrul Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți au decis că e momentul să dăruiască și să primească Ce? Noi impresii și reflecții despre operele lecturate cu tandrețe și recunoștință față de familii. În acest context, elevele Tatiana Sîrbuleț și Diana Voloșanovschi au interpretat cu dor și nostalgie piesa „Galbenă gutuie”, urându-ne tuturor: „La mulți ani! La multe cărți lecturate!”

Luna februarie e luna lecturii, or sărbătorim două evenimente importante – Ziua Internațională a Cititului Împreună sau Ziua Mondială a Cititului cu Voce Tare, apoi, la miez de faur, Ziua Națională a Lecturii.

A cincea ședință. Luna februarie e și luna iubirii, pentru că unii sărbătoresc Valentine's Day pe 14 februarie, alții Dragobetele pe 24 februarie. Între aceste evenimente ale exprimării dragostei pentru lectură/ carte și cele două „sărbători” ale iubirii, a avut loc cea de-a cincea Ședință a Cercului de lectură „Cartea de marți” cu genericul Dragostea – lumina inimii. Biblioteca Științifică a prezentat expoziția tematică de carte românească și universală, selectând, în luna lecturii și a dragostei, cele mai frumoase opere ce descriu uluitoare povești de dragoste. Cerchiștii crengieni au lecturat cu voce tare fragmentele care i-au sensibilizat, au făcut paralele între operele discutate, cufundându-se, în timpul lecturii, în peisajul și mentalitatea indiană, cu mirifica ei lume a miturilor, a ritualurilor și simbolurilor.

Seminare, laboratoare și lecții practice.

Surse de informare credibile pentru comunitatea academică, cercetate în cadrul lecțiilor practice de către elevii Colegiului Pedagogic „Ion Creangă”, grupa 103, 102, însoțiți de cadrele didactice Aurelia Codreanu și Svetlana Stanțieru. Consultarea sistematică a surselor de informare crește calitatea procesului de instruire și de cercetare a utilizatorilor, lingvistii de pretutindeni au ajuns la concluzia că îmbogățirea vocabularului cu ajutorul unui dicționar este una dintre cele mai populare și eficiente metode, atât pentru adulți cât și pentru copiii. În cadrul lecției au fost expuse la solicitarea cadrului didactic, diversitatea dicționarelor: etimologice, generale, ortografice, asociative, de sinonime, antonime, regionalisme, paronime de expresii, de rime, de simboluri, și multe altele.

O ALTĂ LECȚIE PRACTICĂ, s-a desfășurat la disciplina *Literatura pentru preșcolari*, prezenți fiind elevii grupei 401 ai Colegiului pedagogic „Ion Creangă” din cadrul USARB, ghidați de către profesoara Beatrice Noroc. În cadrul orei au fost cercetate documente din domeniul literaturii populare, folclor, critică literară, s-a lucrat cu o serie de antologii a basmelor și snoavelor, cu dicționarele de proverbe și zicători comentate.

LABORATOR PRACTIC LA CURSUL: PRESA SCRISĂ

Studentii de la Facultatea de Litere, specialitatea Jurnalism, grupa JR11Z, ghidați de către Daniela Baci, asistent universitar, au cercetat presa scrisă (ziare) locală și regională în limba română și limba rusă.

SEMINAR PRACTIC LA DISCIPLINA: ISTORIA LITERATURII UCRAINENE

Începând din luna februarie a anului curent, în sala de lectură nr. 2 Științe Filologice a BȘ a USARB, se promovează de două ori pe săptămână, seminare practice la disciplina *Istoria literaturii ucrainene*, prezenți fiind studenții anului întâi ai grupei UE11Z (ucraineană/engleză) ai Facultății de Litere ai Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, ghidați de către profesoara Ludmila Ciolanu, asistent universitar a USARB. În cadrul orei au fost cercetate documente din domeniul literaturii ucrainene, și, în special, literatura veche, manuale, crestomații și reviste.

Concluzii

Comunitatea academică și locuitorii urbei s-au familiarizat cu noile apariții editoriale care au pășit pragul în casa cărții ale USARB-ului.

În cadrul acestor activități (cercurilor de lectură, lansări de carte, Zig Zag cafe, întâlniri cu autorii, aniversări, omagieri, comemorări ș.a.) au fost informați peste 1200 utilizatori cu peste 2000 u.m. (documente științifice, didactice și beletristică).

Aceste evenimente îmbogățesc viața culturală a comunității, contribuie la dezvoltarea ei, invită și motivează utilizatorul să se cufunde în lumea literaturii, să se familiarizeze cu conținutul colecției, trezind interesul și pasiunea pentru lectură.

Obiectivele realizate sunt niște modele axate pe promovarea cărții, lecturii, cunoașterii și culturii, care demonstrează valoarea bibliotecii și a cărții ca parte a tezaurului cultural și fortifică liantul dintre persoane și generații într-un spațiu cultural comun. Demonstrează că biblioteca nu este doar un depozit de carte, ci este un spațiu viu unde se poate construi o comunitate de cititori pasionați și profesioniști.

În concluzie, putem afirma că prin intermediul evenimentelor educative și științifice, Biblioteca Științifică a USARB promovează, informează, ghidează și facilitează accesul la colecție, oferă întâlniri de neuitat, apropiind și mai mult scriitorii, cititorii, publicul larg și biblioteca.

Referințe bibliografice:

1. *Biblioteca Științifică a USARB. Raport de activitate pe anul 2021 - 2023. Secția Relații cu Publicul*. Bălți, [2022-20241].
2. CORGHENCI, Ludmila; PINTILEI, Elena; Renata COZONAC [et al.]. *Biblioteconomie și științe ale informării* : Manual practic. Chișinău: BNRM, 2020. 252 p. : tab. ISBN 978-9975-3425-3-7. PDF. Online. Disponibil <http://www.bnrm.md/files/publicatii/biblioteconomie%20MP.pdf> [accesat 2024-03-25].
3. *Pagina web a Bibliotecii Științifice USARB*. Online. Disponibil: http://libruniv.usarb.md/index.php?option=com_content&view=article&id=49&Itemid=104&lang=ro [accesat 2024-03-25].